

**ALTINCI SINIF TÜRKÇE DERSİ MEVSİMLER ALT
TEMASINDA ESKİ TÜRK EDEBİYATI METİNLERİ
KULLANIMININ ÖĞRENCİNİN BAŞARI, TUTUM,
KALICILIK VE GÖRÜŞÜNE ETKİSİ**

Canan Nimet MERT DURAN

Yüksek Lisans Tezi

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

2016

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

ALTINCI SINIF TÜRKÇE DERSİ MEVSİMLER ALT TEMASINDA ESKİ TÜRK
EDEBİYATI METİNLERİ KULLANIMININ ÖĞRENCİNİN BAŞARI, TUTUM,
KALICILIK VE GÖRÜŞÜNE ETKİSİ

(Teaching Seasons Subtheme With Old Turkish Literature Texts In 6th Grade
Turkish Lesson And Its Effects On Students' Success, Attitude, Permanence
And Thoughts)

YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI

CANAN NİMET MERT DURAN

Danışman: Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

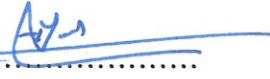
ERZURUM

Haziran, 2016

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ danışmanlığında, Canan Nimet MERT DURAN tarafından hazırlanan “Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Mevsimler Alt Temasında Eski Türk Edebiyatı Metinleri Kullanımının Başarı, Tutum, Kalıcılık Ve Görüşe Etkisi” başlıklı çalışma 06 / 06 / 2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi :Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

İmza:

Jüri Üyesi :Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM

İmza:

Jüri Üyesi :Yrd. Doç. Dr.Yusuf SÖYLEMEZ

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

15.06.2016

Prof. Dr. Kemal DOYMUŞ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Mevsimler Alt Temasında Eski Türk Edebiyatı Metinleri Kullanımının Öğrencinin Başarı, Tutum, Kalıcılık ve Görüşüne Etkisi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenler olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

06 / 06 / 2016

(İmza)

Ad Soyad: Canan Nimet MERT DURAN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ALTINCI SINIF TÜRKÇE DERSİ MEVSİMLER ALT TEMASINDA ESKİ TÜRK EDEBİYATI METİNLERİ KULLANIMININ ÖĞRENCİNİN BAŞARI, TUTUM, KALICILIK VE GÖRÜŞÜNE ETKİSİ

Canan Nimet MERT DURAN

2016, 202 sayfa

Çalışma mevsimler alt temasında eski Türk edebiyatı metinleri kullanımının öğrencinin başarı, tutum, kalıcılık ve görüşüne etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Keşfedici desenin kullanıldığı bu çalışmada süreç, öncelikle nitel aşama ile başlamış, ardından nicel aşamaya geçilmiştir. Çalışmanın nitel kısmında eski Türk edebiyatı metinlerinin mevsimler alt teması çerçevesinde kullanılabilirliği, öğrenci başarı, tutum, kalıcılık ve görüş gibi birçok etken incelendiği için olguların derinlemesine incelenmesine fırsat tanıyan durum çalışması kullanılmıştır. Çalışmanın nicel kısmında ise ön test son test yarı deneysel desen kullanılmıştır. Eski Türk edebiyatından doküman analiziyle elde edilen verilerle Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun 3 metin ve toplam 34 etkinlik oluşturulmuş ve mevsimler alt teması çerçevesinde örnek bir ders içeriği hazırlanmıştır. Hazırlanan bu metinlerden biri seçilmiş ve Erzurum il merkezindeki Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulu 6. sınıfta öğrenim gören 22 kişilik örneklem grubunda uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu (YYÖGF); Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği (KTETÖ), Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi (ETEBT) ve Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği (ETEMHDİ) kullanılmıştır. KTETÖ ön test-son test olarak ETEBT ön test son test ve kalıcılık testi olarak uygulanmıştır.

ETEBT ve KTETÖ ön test ve son test sonuçları nicel veri analizi yöntemleriyle çözümlenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 20.00 programı kullanılarak 0.05'lik önem derecesinde test edilmiştir. KTETÖ'nün yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi, ETEBT ve KTETÖ ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılmasında bağımlı örneklem için t- testi, ETEBT ön test son test ve kalıcılık sonuçlarının karşılaştırılmasında ise ilişkili örneklem için tek yönlü Anova kullanılmıştır.

Çalışma sonunda öğrencilerle yapılan görüşmeden elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle tablollaştırılıp yorumlanarak analiz edilmiştir.

Uygulama sonunda başarı testi ön test-son test aritmetik ortalamasının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Uygulamanın bitiminden 7 hafta sonra yapılan kalıcılık testlerinin sonuçları 6. sınıf öğrencilerinin belirlenen kazanımları gerçekleştirebildiğini, uygulama öncesi ve sonrasında uygulanan tutum ölçeği sonuçları ise öğrencilerin eski Türk edebiyatına ilişkin olumlu bir tutum geliştirdiklerini ve olumlu görüş bildirdiklerini, ETEMHDİ'deki etkinliklerin öğrenciler tarafından gerçekleştirildiğini göstermektedir.

Uygulama sonrası öğrencilerle yapılan görüşmelerin sonuçlarına göre öğrencilerin araştırmacı tarafından hazırlanan ders içeriğine ve Türkçe dersine, diğer Türkçe derslerinden daha çok ilgi duyduğu ve beğendiği; benzer şartlarda sunulacak ETE'nin Türkçe dersinde yer almasını istediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eski Türk edebiyatı, Eski Türk edebiyatı metinlerinin öğretimi, Türkçe dersi, mevsimler teması, 6. sınıfta edebiyat eğitimi.

ABSTRACT

MASTER THESIS

TEACHING SEASONS SUBTHEME WITH OLD TURKISH LITERATURE TEXTS in 6TH GRADE TURKISH LESSON AND ITS EFFECTS on STUDENTS' SUCCESS, ATTITUDE, PERMANENCE AND THOUGHTS

Canan Nimet MERT DURAN

2016, 202 pages

In this study, it is tried to examine the teachability of old Turkish literature texts in 6th grade Turkish lessons.

The study aims to define the effects of teaching seasons subtheme, which is prepared with old Turkish literature texts, to students' attitudes, opinions, success and persistence of their success. In this study, mixed method research design that combines both quantitative and qualitative research designs was used. In the qualitative part of the study, many factors such as availability of old Turkish literature texts in the context of seasons subtheme, student's achievement, view and attitudes were examined so that case study, which provides opportunity to examine cases thoroughly, was used. In the quantitative part of the study, pre-test, post-test quasi-experimental design was used. By means of data obtained by document analysis from old Turkish literature texts, 3 texts and a total of 34 events appropriate for Turkish Lesson Curriculum were created and sample course content in the framework of seasons subtheme was prepared. One of these texts was selected and applied to sample group of 22 people studying in 6th grade of Gazi Ahmet Muhtar Pasa Secondary School in Erzurum city centre. In the study, Semi Structured Student Interview Form (SSSIF), Attitude Scale towards Classical Turkish Literature (ASCTL), Old Turkish Literature Achievement Test (OTLAT), and Course Content Prepared with Old Turkish Literature Texts (CCPOTLT) were used as data collection tool. ASCTL was applied as pre-test, post-test, and OTLAT was applied as pre-test, post-test and permanence test.

Pre-test, post-test results of ASCTL and OTLAT were analysed by quantitative data analysis methods. The obtained data was analysed by using SPSS 20.00 program on the importance of 0.05. Exploratory factor analysis for construct validity of ASCTL, paired samples T test in comparing pre-test and post-test results of ASCTL and OTLAT,

one way Anova for paired samples in comparing pre-test, post-test and permanence test results.

At the end of the study, data obtained from interviews with students were tabulated, interpreted and analysed by descriptive analysis and content analysis method.

At the end of implementation, it is seen that arithmetic mean of achievement test, pre-test, post-test was changed significantly. Results of the permanence test, which was done 7 weeks after application, show that 6th grade students can carry out identified acquisitions. The results of attitude scale, which was applied both before and after the application, show that students developed positive attitudes towards old Turkish literature and expressed positive opinions, and the events in CCPOTLT were carried out by the students. According to the results of students' interviews, which were done at the end of implementation, it is concluded that students showed more interest to course content and Turkish lesson prepared by researcher and they admired it more than other Turkish lessons and presenting OTL in Turkish lessons under similar circumstances is desired.

Keywords: Old Turkish literature, teaching old Turkish literature texts, Turkish lesson, seasons theme, literature education in 6th grade.

TEŞEKKÜR

Tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmalarımın her aşamasında yardım ve desteğini esirgemeyen hem akademik olarak hem de kişilik olarak çok şey öğrendiğim kıymetli hocam, Sayın Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ’a sonsuz teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca derslerine katıldığım bütün hocalarıma, tez çalışmamda desteğini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Oğuzhan SEVİM’e teşekkür ederim.

Araştırmamda maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen Türkçe Öğretmeni Yasemin KURTLU’ ya, her anımda bana sabırla yardımcı olan edebiyat öğretmeni eşim Sinan DURAN’a ve ağabeyim Mahir Raşit MERT’e, çalışma sürecinde beni destekleyen bütün arkadaşlarıma şükranlarımı sunarım.

Son olarak her anımda bana anlayışıyla yaklaşan ve desteğini esirgemeyen aileme sevgilerimi sunuyor ve teşekkür ediyorum.

Erzurum-2016

Canan Nimet MERT DURAN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	ii
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
RESİMLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu	3
1.3. Araştırma Soruları.....	6
1.4. Araştırma Değişkenleri	6
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	7

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. Dil Nedir?.....	8
2.2. Dil ve Kültür İlişkisi	8
2.3. Dil, Kültür ve Edebiyat İlişkisi	9
2.4. Konu İle İlgili Araştırmalar.....	10

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	13
3.1. Çalışma Modeli	13
3.2. Çalışma Grubu/ Evren ve Örneklem	15
3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması	16

3.3.1. Doküman İncelemesi.....	16
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu (YYÖGF).....	17
3.3.3. Klasik Türk Edebiyatı Tutum Ölçeği.....	18
3.3.3.1. Ölçeğin geliştirilme süreci.....	19
3.3.3.2. Yapı geçerliği.....	19
3.3.3.3. İşlem.....	20
3.3.3.4. Açıklayıcı faktör analizi.....	20
3.3.3.5. Güvenirlik analizleri.....	22
3.3.4. Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi (ETEBT).....	22
3.3.5. Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği.....	24
3.3.5.1. Her mevsim ayrı güzel başlıklı metin ve etkinlikler.....	33
3.3.6. Uygulama Süreci.....	63
3.3.7. Verilerin Analizi.....	66
3.4. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği.....	68

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	71
4.1. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	71
4.1.1. “Doğa ve Evren” Temasının “Mevsimler” Alt Teması Çerçevesinde Eski Türk Edebiyatı Metinlerinin Etkinliklerle İşlenmesinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisine İlişkin Bulgular.....	71
4.2. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	100
4.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	101
4.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular.....	102
4.4.1. 6. Sınıf Türkçe Dersi “Doğa ve Evren” Teması “Mevsimler” Alt Temasının ETE Metinleriyle Hazırlanmış Etkinliklerle İşlenmesine Yönelik Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	103

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	120
5.1. Sonuç.....	120
5.1.1. Başarı ile İlgili Sonuç ve Tartışma.....	120

5.1.2. Kalıcılık ile İlgili Sonuç ve Tartışma	122
5.1.3. Tutum ile İlgili Sonuç ve Tartışma	124
5.1.4. Görüş ile İlgili Sonuç ve Tartışma	125
5.2. Öneriler	128
 KAYNAKÇA.....	130
EKLER.....	135
EK 1: Öğrenci Görüşme Formu	135
EK 2: Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği.....	138
EK 3: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi	140
EK 4: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi Belirtke Tablosu	148
EK 5: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi Uzman Görüşleri Formu.....	149
EK 6: Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği.....	151
EK 7: Erzurum Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi.....	183
ÖZGEÇMİŞ	185

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeğinin Madde Faktör Yükleri, Alt Ölçeklerin Açıkladığı Varyanslar ve Madde Analizleri ...	21
Tablo 3.2. KTETÖ'nün İç Tutarlık, İki Yarı Güvenirlik ve Test Tekrar Test Yöntemiyle Hesaplanan Güvenirlik Katsayıları	22
Tablo: 3.3. Veri Toplama Araçlarının Güvenirlik ve Geçerliliğiyle İlgili Çalışmalar.....	69
Tablo: 3.4. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliğiyle İlgili Yapılan Çalışmalar	70
Tablo: 4.1. Başarı Testi Ön Test Son Test Puanlarına İlişkin Bağımlı t Testi Sonucu.....	72
Tablo: 4.2. Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Puanlarının ANOVA Sonuçları	101
Tablo:4.3. Tutum Ölçeği Ön Test - Son Test Puanlarına İlişkin Bağımlı Örneklemelerde t Testi Sonucu.....	102
Tablo: 4.4. Klasik Metinlerin İncelendiği Türkçe Dersi ile Daha Önceki Türkçe Dersleri Arasında Uygulama Açısından Farklılıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	104
Tablo: 4.5. Klasik Metinlerin İncelendiği Türkçe Dersi ile Daha Önceki Türkçe Dersleri Arasında Metinler Açısından Farklılıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri:.....	108
Tablo: 4.6. Eski Türk Edebiyatı Metinlerinin İncelendiği Türkçe Dersi ile Daha Önceki Türkçe Dersleri Arasında Öğrenme Açısından Farklılıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri:.....	112
Tablo: 4.7. Türkçe Derslerinde İşlenen Klasik Türk Şiiri Hakkında Öğrenci Görüşleri:.....	116
Tablo: 4.8. Klasik Türk Edebiyatı Metinlerinin Türkçe Ders Kitaplarında Yer Almasına İlişkin Öğrenci Görüşleri:	118

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1. İşlem Süreci: (Yin, 2009, s. 1).	15
Şekil 3.2. Uygulama süreci	63

RESİMLER LİSTESİ

Resim 3.1: Temaya hazırlık çalışmaları sayfası.....	27
Resim 3.2. Tema kazanımları sayfası (1. sayfa)	28
Resim 3.3. Metin kazanımları sayfası	34
Resim 3.4. Konuya Hazırlık Çalışmaları Sayfası(Öğretmen Kılavuz Kitabı)	35
Resim 3.5. Okuma Metni Sayfası(1. sayfa)	37
Resim 3.6: Okuma Metni Sayfası(2. sayfa)	38
Resim 3.7. Okuma Metni Sayfası(3. sayfa)	39
Resim 3.8. Okuma Metni Sayfası(4. sayfa)	40
Resim 3.9. Etkinlik Sayfası(1. Etkinlik)	41
Resim 3.10. Etkinlik Sayfası (2. Etkinlik)	42
Resim 3.11. Etkinlik Sayfası(3. Etkinlik)	43
Resim 3.12: Etkinlik Sayfası(4. Etkinlik)	44
Resim 3.13. Etkinlik Sayfası (5. Etkinlik)	45
Resim 3.14. Etkinlik Sayfası (6. Etkinlik)	46
Resim 3.15. Etkinlik Sayfası (6. Etkinlik)	47
Resim 3.16. Etkinlik Sayfası (7. Etkinlik)	48
Resim 3.17. Etkinlik Sayfası (8. Etkinlik)	50
Resim 3.18. Etkinlik Sayfası (9. ve 10. Etkinlik)	51
Resim 3.19. Birinci metnin sözcük çalışmasıyla ilgili 1. ve 2. Etkinliği	52
Resim 3.20: Birinci metnin duyulardan hareketle yazma kazanımıyla ilgili 4. etkinlik	53
Resim 3.21. Birinci metnin güdümlü konuşma kazanımıyla ilgili 5.etkinliği	54
Resim 3.22. Birinci metnin tamlamalarla ilgili 7.etkinliği.....	55
Resim 3.23. İkinci metnin metni anlama ve çözümleme amacı ile ilgili 3.etkinliği.....	56
Resim 3.24. İkinci metnin 4.etkinliği.....	58
Resim 3.25. İkinci metnin 5.etkinliği.....	59
Resim 3.26. İkinci metnin söz sanatları ile ilgili 6.etkinliği	60
Resim 3.27. İkinci metnin yazma öğrenme alanı ile ilgili 10.etkinliği	61
Resim 3.28. İkinci metnin şiirde ölçü ile ilgili 13. ve 14.etkinlikleri	62
Resim 4.1. Üçüncü metin 2. Etkinlik	73
Resim 4.2. Ö6'ya ait üçüncü metin 2. Etkinlik	74

Resim 4.3. Ö17'ye ait üçüncü metin 2. Etkinlik.....	75
Resim 4.4. Ö19'a ait üçüncü metin 2. Etkinlik.....	76
Resim 4.5. Ö2'ye ait Üçüncü metin 3. Etkinlik.....	77
Resim 4.6. Ö6'ya ait üçüncü metin 3. Etkinlik.....	78
Resim 4.7. Ö13'e ait üçüncü metin 3. Etkinlik.....	79
Resim 4.8. Ö13'e ait üçüncü metin 4. Etkinlik.....	80
Resim 4.9. Ö16'ya ait üçüncü metin 4. etkinlik.....	81
Resim 4.10. Ö17'ye ait Üçüncü metin 4. Etkinlik.....	82
Resim 4.11. Ö4'e ait üçüncü metin 6. Etkinlik.....	83
Resim 4.12. Ö4'e ait üçüncü metin 6. Etkinlik.....	84
Resim 4.13. Ö6'ya ait Üçüncü metin 6. Etkinlik.....	85
Resim 4.14. Ö6'ya ait üçüncü metin 6. Etkinlik.....	86
Resim 4.15. Ö12'ye ait üçüncü metin 6. Etkinlik.....	87
Resim 4.16. Ö12'ye ait üçüncü metin 6. Etkinlik.....	88
Resim 4.17. Üçüncü metin 7. Etkinlik.....	90
Resim 4.18. Ö5'e ait üçüncü metin 7. Etkinlik.....	91
Resim 4.19. Ö19'a ait üçüncü metin 7. Etkinlik.....	92
Resim 4.20. Ö21'e ait üçüncü metin 7. Etkinlik.....	93
Resim 4.21. Ö5'e ait üçüncü metin 8. Etkinlik.....	94
Resim 4.22. Ö14'e ait üçüncü metin 8. Etkinlik.....	95
Resim 4.23. Ö16'ya ait üçüncü metin 8. Etkinlik.....	96
Resim 4.24. Ö1'e ait üçüncü metin 9. ve 10. Etkinlik.....	97
Resim 4.25. Ö13'e ait üçüncü metin 9. ve 10. Etkinlik.....	98
Resim 4.26. Ö17'ye ait üçüncü metin 9. ve 10. Etkinlik.....	99

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
Ed.	: Editör
f	: frekans
ETE	: Eski Türk Edebiyatı
ETEBT	: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi
ETEMHDİ	: Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği
KTETÖ	: Klasik Türk Edebiyatı Tutum Ölçeği
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
N	: Öğrenci Sayısı
Ö1	: 1. Öğrenci
s.	: Sayfa
S.s	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package For The Social Sciences
vb.	: Ve başkası, ve başkaları, ve benzeri, ve benzerleri, ve bunun gibi
vd.	: Ve devamı, ve diğerleri
vs.	: Vesaire
X	: Aritmetik Ortalama
YYÖGF	: Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

İletişim kurmak insanların en önemli ihtiyaçlarından biridir. Bu ihtiyaç dil olgusunu beraberinde getirmiştir. Geçmiş ile gelecek arasında bir köprü vazifesi gören dilin en önemli görevlerinden biri de kültür aktarımıdır. Çevreyle etkileşim sonucu gelişen dil ilk başta aileden öğrenilmekte daha sonra okul aracılığıyla geliştirilmektedir. Öğrencilerin kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri, düşüncelerini aktarabilmeleri amacıyla ana dili Türkçe derslerinde sistemli bir şekilde öğretilmektedir. Türkçe dersi bu bağlamda hem kültür aktarımının yapıldığı hem de kendisini açıkça ifade edebilen ve karşısındakini açıkça anlayabilen duygularını, düşüncelerini, algılarını, yaşam biçimlerini, kültürlerini aktarabilen bireylerin yetiştirilmesi için büyük bir önemli arz etmektedir.

Türkçe dersi öğretimi programı dört temel dil becerisi kapsamında yapılandırılmıştır. Programda anlama ve anlatma becerileri olarak anılan dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bunun için en önemli materyallerden biri olan metinler edebiyatın ana unsurudur. “Öğrenciler bir yandan karşılırlarına getirilen metinleri okuyarak ya da dinleyerek anlamlandırma sürecine girerken diğler yandan kendilerini, çevre, duygu, düşünce, hayal ve yaşamlarını ifade etmek için konuşma ya da yazma becerileri aracılığı ile metin üretiminde bulunurlar.” (Tok ve Tüzel, 2013, s.90).

Türkçe Dersi Öğretim Programı tema merkezli bir anlayış ile düzenlenmiştir. Öğrenciler bu temalar aracılığıyla metinlerle karşılaşmakta konular yine bu temalar ile ilişkilendirilerek öğrenciye verilmektedir. Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre her sınıf düzeyinde biri Atatürkçülük teması olmak üzere iki zorunlu tema vardır. Bu zorunlu temalar dâhil olmak üzere 6 ana tema mevcuttur. Her temada farklı türlerde en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir (Türkçe Öğretim Programı, 2006, s.60). Ortaöğretim Türkçe dersi programında yer alan ana temalar ise şunlardır: Sevgi, Millî Kültür, Toplum Hayatı, Okuma Kültürü, İletişim, Hak ve Özgürlükler,

Kişisel Gelişim, Bilim ve Teknoloji, Alışkanlıklar, Zaman ve Mekân, Duygular, Doğa ve Evren, Güzel Sanatlar, Kavramlar ve Çağrışımlar. Ana temalar alt temalarla zenginleştirilebilir.

İçinde sanatı barındıran edebî metinler, bireyin okuduğunda haz aldığı, sanat ve estetiğin anlam ve mantıkla buluştuğu söz ve söylem bütünüdür. Birer kültür elçisi olan edebî metinler yazarının/şairinin, yazıldığı dönemin, yazıldığı kültürün, yazıldığı yerin, yazıldığı toplumun izlerini taşıyarak geçmiş ile gelecek arasında etkileşimi gerçekleştirmekle yükümlüdürler.

Bu çalışmada ele alınan metinler eski Türk edebiyatına aittir. Osmanlı Türkçesinin kullanıldığı Eski Türk edebiyatına ait metinlerde Osmanlı kültürünü, dilini, sosyal konumunu, ekonomik ve siyasi hayatını görmek mümkündür.

Havas edebiyatı (=yüksek zümre edebiyatı), saray edebiyatı, Enderun edebiyatı, edebiyat-ı Osmaniye (=Osmanlı edebiyatı), Divan edebiyatı, ümmet edebiyatı, ümmet çağı Türk edebiyatı, İslami Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı gibi isimlerle anılan Eski Türk edebiyatı dönemi yaklaşık altı yüzyıllık bir süreci içerir. Bu çalışmaya konu olan eski Türk edebiyatı üniversitelerde bu isimle okutulduğu için çalışmamızda eski Türk edebiyatı olarak adlandırılacaktır.

Mert (2015) Eski Türk edebiyatının günümüzde okuyucu bulamadığını, bu tutumda o dönem metnlerinin oluşturulduğu dönemin dilini yansıtması sebebiyle anlaşılabilir ve anlatılamaz olduğuna dair bir fikrin var olduğunu söylemiştir. Kaleme alındığı Osmanlı Türkçesine ait kelimelerin günümüzde kullanılmamasından kaynaklanan bu anlayış, eski Türk edebiyatına ait metinlerin ders kitaplarında orta öğrenim ve sonrasında yer almasına sebep olmuştur. Özellikle öğretmenler eski Türk edebiyatına karşı önyargılı yaklaşmakta, öğrencilere bu metinlerin estetik ve sanatlar güzelliklerini göstermek yerine ezberci bir anlayışı tercih etmektedirler. Dolayısıyla bu tutum öğrencilerin de eski Türk edebiyatına karşı olumsuz bir tavır almasına sebebiyet vermektedir. Hâlbuki öğrencilerin soyut işlemler dönemine geçmesiyle eski Türk edebiyatına ait metinler ortaokul öğrencilerinin seviyelerine uygun olarak ortaokul müfredatında yer alabilir.

Piaget'e göre soyut işlemler dönemi 11 yaşında başlar ve 14-15 yaş civarında kararlılık kazanır. "Somut işlemler dönemindeki çocuklarla soyut işlemler dönemindeki

ergenler arasındaki temel fark, ergenlerin bir olayın çok değişik yönlerini görebilmeleri ve bilgiyi soyut olarak üretebilmeleridir. Ayıca dil gelişimi bakımından kavramların atasözlerin, deyimlerin anlaşılmasında artık problemleri yoktur. Ayrıca yazılı dilini de bir yetişkin kadar etkili olarak kullanabilirler” (Çelik, 2007, s.6). Eski Türk edebiyatı mazmunlar, söz sanatları ve mecazlar açısından zengin metinler içerir. Bu gibi soyut öğelerin özellikle soyut işlemler döneminde yer alan öğrencilerin bilişsel gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. “Edebiyattaki semboller, kimi zaman hayatta var olan somut öğelere karşılık olmak üzere üretilmişlerdir. Bu karşılıkları ve ilişkileri kavramaya çalışmak, çocukta bilişsel gelişimi hızlandırır” (Şimşek vd. 2011, s. 39). “Ortaokulun 6, 7, 8. sınıflarında ve lisede ergenlerin analiz etme, karşılaştırma, soyut ilişkileri bulma, özgün bir şey üretme, eleştirel düşünme gibi özelliklerini geliştirici nitelikte etkinliklere yer verilmesi gerekmektedir” (Senemoğlu, 2013, s.54).

Böylece öğrenci eski Türk edebiyatı metinleriyle doğrudan lisede değil aşamalı olarak ortaokuldan itibaren karşılaşmış olacaktır. Bu durumun küçük yaşlarda öğrencilerin dil zevki edinmelerinin yanı sıra estetik duygularının ve sözcük varlıklarının gelişimine, millî değerleri tanımalarına katkı sağlayacağı gibi bu değerlerin güçlenmesine de yardımcı olacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı araştırmacı tarafından oluşturulan mevsimler alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı eserlerinin kullanılabilirliğini ortaya koymak, 6. sınıf öğrencilerinin başarı düzeylerini, Türkçe dersine karşı tutumlarını ve görüşlerini inceleyerek tespit etmektir.

Bu amaç doğrultusunda “mevsimler” alt temasından hareketle eski Türk edebiyatı metinlerinden yararlanılarak geliştirilmiş materyaller hazırlanmış, uygulanmış ve eski Türk edebiyatı metinlerinin ortaokul ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında kullanılabilirliği değerlendirilmiştir. Bu metinlerin öğrencilerin akademik başarıları, tutum, kalıcılık ve görüşlerine etkisi incelenerek bir değerlendirmeye gidilmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi ve Problem Durumu

Ortaokul Türkçe kitaplarında yer alan metinlere bakıldığında birçok metnin günümüz yazarlarından ve şairlerinden seçildiği görülmektedir. Müfredatta liseden

itibaren yer almaya başlayan eski Türk edebiyatına ait metinlerin ortaokulda yer almaması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Çünkü bu yaklaşım Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan amaç ve kazanımlarla örtüşmemektedir. Araştırmanın önemini Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirme; seviyesine uygun eserleri okuma; okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirme; Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanıma (Millî Eğitim Bakanlığı, 2006, s. 4) gibi amaçların kazandırılmasında eski Türk edebiyatı metinlerinin ne ölçüde etkide bulunduğu belirlenmesi oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Türkçe dersinin en önemli kaynaklarından olan metinlerin seçimi ile öğrencilere klasik edebiyatımızda yer alan metinler aracılığıyla öğrencilerin kendi kültürünü daha yakından tanıyabilmek amacıyla eski Türk edebiyatı metinlerinden yararlanabileceği düşünülmektedir.

Metinler Türkçe dersinin en önemli materyali olarak görülmektedir. Programda temel dil becerilerinin metinler aracılığıyla öğrencilere kazandırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu sebeple kitapta yer alması planlanan metinlerin seçimi özen ve dikkat gerektirmektedir. Metinler öğrencilerin sadece dil becerileri değil bilişsel ve duyuşsal becerilerini, sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini de geliştirici nitelikte olmalıdır. Tüm bunların yanı sıra söz varlığını geliştirmek, söz sanatlarının inceliklerini kavratmak, kültür aktarımını sağlamak için metin seçimi büyük önem arz etmektedir.

Edebiyat tarihimizde Eski Türk edebiyatı dönemi 13. yüzyıldan başlayıp 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar olan sürece verilen isimdir. Altı yüzyıl gibi uzun bir zamanı içeren bu dönemdeki metinler özellikle Türk kültürünün tanınmasında önemli bir paya sahiptir. Türkçe öğretiminin de başlıca konularını oluşturan mecazlar, nükteler, söz sanatları bu dönem metinlerinde sıkça yer almaktadır. Bundan hareketle çalışmada “Eski Türk edebiyatına ait metinler ortaokul müfredatında yer almalı mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. Özellikle çocukların ortaokul döneminde soyut işlemler dönemine geçtikleri bilinmektedir. “Çocuk, 12-15 yaş aralığında sözcüklerin yan anlamlarını, dilin mecazlarını kavramıştır. Deyimleri atasözlerini anlar ve yerli yerinde kullanır. Örtük

ifadeler kullanmaktan hoşlanır. İmalar, ironik vurgular, nükteler, söz oyunları, söz sanatları ilgi alanına girer. Sözlerini alıntılarla süslemeye yatkındır” (Şimşek vd., 2011, s.33). Böylece özellikle 6. sınıf öğrencilerinin eski Türk edebiyatını anlayabilecekleri kanaati oluşmaktadır.

Çalışmada öğretim etkinlikleri hazırlanırken Doğa ve Evren teması dikkate alınmıştır. Türkçe dersi öğretim programında Doğa ve Evren temasının alt temaları ise Mevsimler, İklim, Doğa Olayları, Canlılar, Doğadaki Fiziksel Değişiklikler, Doğal Afetlerden Korunma, Çevrenin Korunması, Manzaralar, Kar, Yağmur, Yıldızlar, Renkler, Gezegenler, Dünya, Yeryüzü ve Uzay’ olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda alt tema olarak “Mevsimler” seçilmiştir.

“Öğrencilerde çevre bilincinin oluşmasında, tabiatı ve doğa olaylarını anlamlandırmada Doğa ve Evren teması önemli bir paya sahiptir. Mevsimler ise ülkemizin yer aldığı coğrafi konum nedeniyle öğrencinin günlük hayatta karşılaştığı bir olgudur. Öğrenciler karşılaşılan durum, olay ve davranışlar karşısında farkındalık kazandırmak ve bilinç oluşturmak da öğretim programının amaçları arasında yer almaktadır” (Mert, 2015, s.382). Gerek alt temanın günlük yaşamdaki önemi gerekse yapılan literatür taraması sonucu bu alanda yeterli çalışmanın bulunmaması nedeniyle araştırma konumuz olarak “mevsimler” uygun görülmüştür. Ayrıca eski Türk edebiyatında mevsimlerle ilgili yeterli sayıda kaynak metin olması bu konuyu seçmemizde bir diğer etken olmuştur.

Yapılan literatür taraması sonucu eski Türk edebiyatı metnlerinin ortaokul öğrencilerine yönelik Türkçe dersinde kullanımına yönelik yeterli sayıda çalışma yapılmadığı görülmüştür. Yapılan çalışmalarda ise içerikte mevsimler alt temasına pek fazla değinilmemiş, Doğa ve Evren teması adı altında genel bir çalışma uygulanmıştır. Bu sebeple çalışmamızda hem öğrencilerin hayatları boyunca sürekli içinde bulundukları doğa ve doğa olaylarının, iklimlerin neler olduğunun, bize etkilerinin anlatılması hem de eski Türk edebiyatı metnlerinde sıklıkla karşımıza çıkması bakımından araştırılabilir bir konu olması sebebiyle mevsimler seçilmiştir. Seçilen metinlerin ise öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmasının yanı sıra onların anlayabileceği, ayrıntılarla boğulmamış metinlerin kullanılmasına dikkat edilmiştir.

Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi “Mevsimler alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerini kullanmanın öğrencilerin başarı, tutum, kalıcılık ve görüşlerine etkisi nedir?” olarak belirlenmiştir.

1.3. Araştırma Soruları

Bu çalışmada araştırma probleminin çerçevesinin çizilmesi ve amacının daha net belirlenmesi amacıyla 5 araştırma sorusu belirlenmiştir.

1. 6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımının öğrencinin akademik başarısına etkisi nedir?
2. 6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımı kalıcılığı nasıl etkilemiştir?
3. 6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımı öğrenci tutum ve davranışını nasıl etkilemiştir?
4. 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırma Değişkenleri

Değişken, “Bir durumdan diğerine farklılık gösteren niteliklerdir” (Turgut & Baykul 2013, s.16). “Bağımlı değişken, araştırmada açıklık getirilmesi gereken durumdur... Bağımsız değişken ise araştırmacı tarafından değiştirilebilen ya da manipüle yapılabilen değişkendir. Diğer bir ifadeyle, bağımlı değişkenlerdeki değişimi açıklayacak değişken, bağımsız değişken olarak adlandırılır”(Frankfort-Nachmias & Nachmias, 1996; Ekiz, 2009, s.107).

Bu araştırmanın bağımsız değişkeni eski Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanan içerik, bu metinlerin kullanılabilirliği; bağımlı değişken ise öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinlerine karşı akademik başarı, tutum ve görüşleridir.

1.5. Varsayımlar

1. Çalışmaya katılacak olan öğrencilerin test, ölçek ve görüşme sorularına içtenlikle ve gönüllü olarak cevap verecekleri kabul edilmiştir.
2. Öğretmenler 6. sınıf öğrencilerine mevsimler alt temasının öğretiminde eski Türk edebiyatı metinlerini anlatabilecek düzeydedirler.

3. Araştırmacının öğretime yönelik geliştirdiği model ve ders etkinlikleri yeterlidir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıda verilmiştir:

1. Bu araştırma, ortaokul 6. sınıf Türkçe dersi ile sınırlandırılmıştır.
2. Araştırma “doğa ve evren” ana teması çerçevesinde “mevsimler” alt teması ile sınırlandırılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dil Nedir?

En genel anlamıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan araç olarak tanımlanan dil; literatürde çok farklı tanımlarla karşımıza çıkmaktadır.

Ergin (1987) dili “... kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir” şeklinde tanımlamaktadır.

Dil, her toplumda var olan ve o toplumun bireyleri arasında ortak payda sağlayan en önemli unsurdur. Sosyal bir varlık olan insan dil sayesinde evreni anlamlandırmakta ve adlandırmaktadır. Yani insanın bulunduğu her yerde dil de zorunlu olarak vardır.

Doğuştan edinilen dil, aile ve çevrenin etkisiyle gelişimini sürdürür. Bu bakımdan insan yaşam boyunca ihtiyaçlarını karşılamak, düşüncelerini belirtmek, sosyal bağlarını kuvvetlendirmek amacıyla hayatı boyunca dilini etkili, güzel ve doğru kullanmak zorundadır. Kendini en iyi şekilde ifade eden bireyler gerek sosyal gerek psikolojik gerekse akademik açıdan diğer bireylerden bir adım öndedirler.

2.2. Dil ve Kültür İlişkisi

Kültür, bir toplumu millet yapan, o milletin tarihten bugüne kadar taşıdığı değerlerdir. Nesiller boyunca işlenerek varlığını idame ettiren kültür içinde edebiyat, musiki, resim, mimari, plastik sanatlar gibi eserleri de barındırmaktadır. Bu eserlerin ve değerlerin günümüze ulaşması ise dil sayesinde gerçekleşmektedir. Dil kültürün en önemli taşıyıcısıdır. Dil sayesinde toplumun yaşam biçiminin unsurları olan gelenekler, görenekler, inançlar, eserler, duygular ve düşünceler anlamlandırılır, adlandırılır ve aktarılır.

“Bir milletin bütün duygu ve düşünce hazinesi, dil kabına veya kalıbına dökülür ve bu dil kabı ile yerden yere, nesilden nesle aktarılır”(Kaplan, 2008, s.151). Bir milleti millet yapan o toplumda yaşayan bireylerin ortak bir dillerinin olmasıdır. Kültürü

oluşturan ise bir millete ait tüm maddi ve manevi unsurlardır. Bu sebeptendir ki bir milletin kültürünü anlamak/tanımak için dillerini araştırmak yeterlidir.

Dilin en önemli görevlerinden biri de kültür aktarımıdır. Sözlü veya yazılı dil aracılığıyla varlığını sürdüren kültür, o milletin tarihinin kendisidir. Dolayısıyla dil tarihin aktarıcısıdır. Bu sebeple ister yazılı ister sözlü olsun her dil kültürün önemli yapıtaşdır. Bir dil ne kadar çok sözcüğe sahipse o derece zengin ve derin bir kültüre ve tarihe de sahiptir.

Kültür eserleri, dilin belli bir yer ve anda donmuş şekilleridir. Bu bakımdan onların abidelerden farkı yoktur... Dil, bir kap olduğuna göre onlara “duygu, düşünce, hayal müzeleri” demek gerekir(Kaplan, 2008, s.153). Bu durumda bir dili inceliyorsanız aynı zamanda o milletin kültürünü de inceliyorsunuz demektir.

2.3. Dil, Kültür ve Edebiyat İlişkisi

Edebiyat, dil ve söz sanatıdır. Söz veya yazıyla eserlerini oluşturan yazarlar ve şairler duygu, düşünce ve izlenimlerini edebiyat aracılığıyla aktarırlar. Dolayısıyla bir toplum içinde yaşayan şair ve yazarların eserlerinde toplumu yansıtmaları kaçınılmazdır. Bu bakımdan bu eserleri incelerken edebî yönü kadar toplumsal yönünü de göz önünde bulundurmak gerekir ki bu da içinde olduğu kültürün de değerlendirmede tutulması gerektiğinin kanıtıdır.

Mehmet Kaplan (2008), Namık Kemal’in “Edebiyatsız millet dilsiz insan kabilindendir.” sözünü aktarırken dili insanların duygu ve düşüncelerini karşılardaki kişilere aktarması gibi edebiyatın da millet ve insanlık planında aynı vazifeyi yaptığını söylemektedir(Kaplan, 2008, s.175). Edebiyat günlük konuşma dilinin çok üstünde bir yapıdadır. Bir dil, ne denli edebiyat sahasında zenginlik gösterirse o denli kültürü de zenginlik arz ediyor demektir.

Dil, milletlerin yüzyıllar boyunca oluşturduğu büyük bir kültür hazinesidir. Kültür hazinesini oluşturan dil sadece kelimelerden, kurallardan ibaret değildir. Dili kültür hazinesi yapan dilin içinde barındırdığı söz ve anlam bütünlüğüdür. Söz ve anlam ile ifade bulan söyleyiş, bireyselden başlayarak toplumsal bilgilere, kazanımlara ulaşmakta önemli bir anahtardır. Bu anlamda bir milletin çağlar boyunca geçirdiği değişimi ve yaşadığı gelişimi görmek için kültürün aynası olan diline bakmak yeterlidir.

Toplumlar, doğanın kanunu olarak birbirleriyle sürekli etkileşim halindedir. Ekonomik, siyasi, kültürel, toplumsal olarak birbirleriyle iletişim halinde olan milletler hiç kuşkusuz birbirleriyle kelime alışverişinde bulunurlar. “ Türkçeye yabancı dillerden girmiş olan her kelimeni tarihî ve kültürel bir manası vardır. Onlar Türklerin diğer milletlerle olan kültür alışverişlerinin delilleridir. Bize düşen onları çıkarmak değil, anlamağa ve değerlendirmeye çalışmaktır”(Kaplan, 2008, s.41). Zengin bir dil olan Türkçede de bu manada yabancı kelime ve deyimleri görmek mümkündür. Zira eski Türk edebiyatı eserlerine baktığımızda özellikle Arapça ve Farsçadan dilimize geçen çok sayıda terkin dilimize yerleştğini görebiliriz. Türk kültürünün bir parçası olan bu dönemi sırf barındırdığı kelimeler sebebiyle Türk kültürünün dışına çıkaramayız. Çünkü her ne kadar alınan kelimeler başka dile ait olsa da Türk milleti onu kendi dili içinde eritmiş ve Türk dil yapısını korumayı başarmıştır. Bu sayede Osmanlıca denilen zengin, derin bir kültür dili ve edebî dil oluşturmuşlardır.

Maalesef “Nasıl olsa anlayamayız.” düşüncesiyle özellikle eski Türk edebiyatı eserlerine ön yargılı yaklaşılmaktadır. Geçmişten günümüze taşıdığımız kültürümüzün en önemli dönemlerinden biri olan edebiyatımızın eski Türk edebiyatı dönemini yok sayarak kültürümüz hakkında sağlam bilgilere ulaşamaz. Bu dönem eserlerine bakıldığında kelimelerin şair ve yazarların elinde yepyeni anlamlara kavuştukları görülmektedir. Bundan dolayı kültürümüzün taşıyıcısı olan edebî eserlerde yer alan kelimeleri öğrenmeli ve dilimizi korumaya çalışmalıyız. Çünkü bir dili anlamadan ne o dili koruyabiliriz ne kendimizi ifade edebiliriz ne de kültürümüzü gelecek nesillere aktarabiliriz.

2.4. Konu İle İlgili Araştırmalar

Eski Türk edebiyatının ortaokul öğrencilerine anlatılmasına, eski Türk edebiyatına ait metinlerin ortaokul müfredatında yer verilebileceğine dair çalışmalar literatürde mevcuttur. Çalışmalar daha çok eski Türk edebiyatı çerçevesinde temaların ve metinlerin yeniden oluşturulması üzerinedir.

Eski Türk edebiyatı metnlerinin ortaokulda verilmesi gerektiğini savunan çalışmalar şunlardır: Kırkkılıç ve Şahin (2009) Divan Edebiyatı Metnlerinin İlköğretim II. Kademe Türkçe Derslerinde Kullanımına İlişkin Bir Model Önerisi, Leman Karahan (2010) Türkçe Öğretiminde Eski Türk Edebiyatı Eserlerinden Faydalanma Yolları (8-15. Yüzyıl), Ayfer Beycur (2010) Türkçe öğretiminde Eski Türk Edebiyatı Eserlerinden

Faydalanma Yolları (15-18. yüzyıl), Sevilay Borazan (2010) Yapılandırmacılığa Göre Türkçe Öğretimi İkinci Kademe Ders Kitaplarında Nasihatname ve Vasiyetname Türlerinden Faydalanma Yolları, Kırkkılıç vd. (2010) İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Klasik Metinlerin Kullanımı İçin Model Önerisi, Münire Alperen Kayak (2011) Divân Edebiyatı metnlerinin İlköğretim II. Kademedeki Kullanılabilirliği ve Hayriyye-i Nâbî'nin 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Etkinliklerle İşlenmesi, Yasemin Kurtlu (2013) Klasik Türk Edebiyatı Metnlerinin Sekizinci Sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Teması Çerçevesinde Öğretilebilirliğinin İncelenmesi, Mukime Gülen Canlı (2014) Klasik Türk Edebiyatı Metnlerinin Sekizinci Sınıf Türkçe Derslerinde Öğretilebilirliğinin İncelenmesi: Doğa Ve Evren Teması Örneği, Ömer Faruk Sağlam (2015) Klasik Türk Edebiyatı Metinleri Aracılığıyla Altıncı Sınıf Türkçe Dersinde Sevgi Temasının Öğretilebilirliğinin İncelenmesi.

Yapılan bu çalışmalar genellikle alternatif tema oluşturma üzerinedir. Çalışmalarda ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alabilecek öğrencilerin seviye, ilgi alanına uygun eski Türk edebiyatına ait eserlerden alınan metinlere yer verilmiştir. Bu metinlerden hareketle öğrencilerin anlayabileceği etkinlikler yeniden düzenlenmiştir.

Kırkkılıç ve Şahin (2009), Karahan (2010), Beycur (2010) tarafından yapılan çalışmalarda ilköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ilgi, ihtiyaç ve seviyeleri doğrultusunda, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın amaç ve kazanımlarına uygun olarak divan edebiyatı metinleri tespit edilmiş, uygun yöntem ve tekniklerle etkinlikler hazırlanmış böylece öğrencilerin divan edebiyatını tanımaları ve divan edebiyatının incelikleri, estetik zevki öğrencilere sezdirilmeye çalışılmıştır, uygun etkinlikler aracılığıyla bunların programda kullanılabileceği vurgulanırken Borazan (2010) ise çalışmasında eski Türk edebiyatı ve Türk halk edebiyatı ürünlerinden vasiyetname ve nasihatname özelliği gösterenleri incelemiş, bu ürünlerden ikinci kademe Türkçe derslerinde kullanılabilecek olanları tespit etmiştir. Daha sonra bu metinlerle ilgili yapılandırmacı yaklaşıma ve program amaç ve kazanımlarına uygun etkinlikler oluşturmuştur. Türkçe dersi öğretiminde vasiyetname ve nasihatnamelerden yararlanma yoluna gidilmesi gerektiğini savunmuştur.

Eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımı ile ilgili liselere yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalar genellikle divan edebiyatı öğretimini zorlukları, sorunları

ve bunların çözümleri üzerinedir. Bu alanda yapılan çalışmalar ise şunlardır: Alkan İspirli ve Gülbahçe (2009) Gençlerimiz ve Divan Edebiyatı Öğretimi -Erzurum İli Örneği-, Bilkın (2006) Liselerde Divan Edebiyatı Öğretimi, Mengi (2006) Divan Edebiyatı Öğretiminin Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri, Kırkılıç ve Ulaş (2009) Aruz Bilgisi, Eğitim ve Estetik, Aydemir (2006) Divan Edebiyatı Öğretiminde Karşılaşılan Sıkıntılar ve Zihniyet Problemi, Kum (2009) Türk Edebiyatı 9. Sınıf ve 10. Sınıf Ders Kitaplarındaki Divan Şiiri Örneklerinin Çoklu Zekâ Kuramı Açısından İncelenmesi.

Çalışmalarda ortaya çıkan görüşler ise şu yöndedir: Divan edebiyatı öğrencilerin ilgi, ihtiyaç, seviye ve beklentilerine uygun metinlerden seçilmelidir, metinlerin arka planı ortaya konmalıdır, öğretimde ezberci anlayıştan vazgeçilmelidir, divan edebiyatının seçkin, anlaşılır örnekleri sunulmalıdır, edebî metinlerde yer alan estetik, hayal gücü, söz sanatları öğrenciye sezdirilmeli, ilke olarak bilinenden bilinmeye somuttan soyuta, yakından uzağa benimsenmelidir, bu edebiyata ait ürünlerin birer kültür aktarıcısı olduğu öğrencilere kavratılmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, uygulama aşamaları verilerin analizinde kullanılan teknikler açıklanmıştır.

3.1. Çalışma Modeli

Araştırma yöntemi bir problemin çözümünde izlenecek işlem basamaklarını, kullanılacak yöntem ve teknikleri içerir. Bir araştırmada izlenecek yöntem ve teknik ya pozitif bilim anlayışını temel alan nicel verilere ya da yorumlayıcı bilim anlayışının temele alındığı nitel verilere dayanır. Araştırma yöntemi ise nitel, nicel veya her ikisinin kullanıldığı karma bir çalışma olabilir.

Keşfedici desenin kullanıldığı bu çalışmada süreç, öncelikle nitel aşama ile başlamış, ardından nicel aşamaya geçilmiştir. Çalışmanın birinci aşamasında doküman analizi ile nitel verilere ulaşılmış ve ETEMHDİ hazırlanmıştır. Çalışmanın ikinci aşamasında başarı testleri ve tutum ölçeğinden elde edilen veriler, ETEMHDİ'nin uygulanmasının etkisini belirlemek için kullanılmıştır. Çalışmada eski Türk edebiyatı metinlerinin altıncı sınıf Türkçe dersinde kullanılabilirliğine yönelik bir model önerisi sunulmuş ve araştırmada önce Türkçe Öğretim Programı(2006) esas alınarak eski Türk edebiyatı kaynakları doküman incelemesi tekniğiyle incelenmiştir. Türkçe Öğretim Programı yapılandırmacı yaklaşım anlayışı çerçevesinde düzenlenmiş ve verilmek istenen konular ve kazanımlar temalardan hareketle sunulmuştur. Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt teması hem konunun/olgunun günlük hayata yakınlığı hem de 6. 7. ve 8. sınıflarda en çok işlenen temalardan biri olması sebebiyle amaçsal örnekleme ile seçilmiştir. Bu örnekleme yönteminde evren araştırmanın amacına uygun olarak kümelere ayrılır. Bu kümelerden araştırmaya en uygun olduğu düşünülen küme örneklem olarak seçilir(Tanrıöğen, 2012, s.125).

Çalışmanın uygulama kısmında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması karmaşık, özel ve ilginç bir olgunun, durumun kendi koşulları içerisinde incelenmesi olarak tanımlanabilir(Sönmez ve Alacapınar, 2013,

s.82).Durum çalışması olgu/durumların kendi gerçek yaşantısı içinde, küçük gruplar üzerinde derinlemesine ve bütüncül olarak incelenebilme fırsatı verir.

Durum çalışmasının odak noktası bir konuyu derinlemesine araştırmaktır (McMillan ve Schumacher, 2010). Durum çalışması, farklı bilgi kaynaklarından detaylı bilgi toplamayı içeren, çok boyutlu olayların incelenmesinde kullanılan bir sistemdir. Durum çalışmasında gözlem, görüşme, görsel-işitsel materyaller, dokümanlar, raporlar bilgi kaynağı olarak bir arada kullanılabilir (Creswell, 2006). Çalışmada, eski Türk edebiyatı metinlerinin mevsimler alt teması çerçevesinde kullanılabilirliği, öğrenci başarı, tutum, kalıcılık ve görüş gibi birçok etken incelendiği için olguların derinlemesine incelenmesine fırsat tanıyan durum çalışması kullanılmıştır.

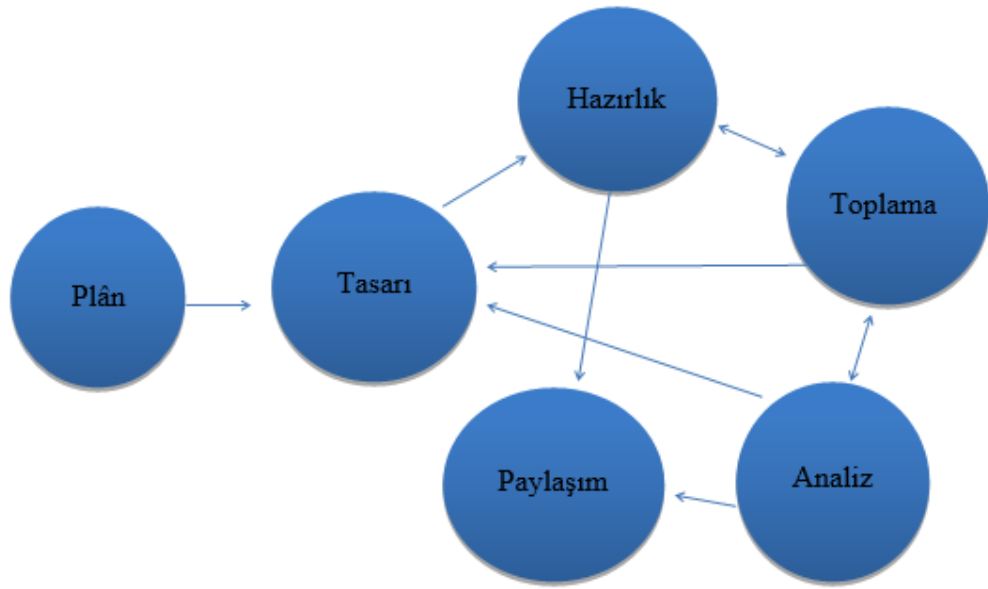
Alanyazında farklı durum çalışmalarından bahsedilmektedir. Yin (1984) durum çalışmalarını dört başlıkta ele almıştır:

- ✓ Bütüncül tekli durum çalışması
- ✓ İç içe geçmiş tekli durum çalışması
- ✓ Bütüncül çoklu durum çalışması
- ✓ İç içe geçmiş çoklu durum çalışması

Stake (2003) ise üç çeşit durum çalışmasından bahsetmiştir:

- ✓ Gerçek durum çalışması
- ✓ Araçsal durum çalışması
- ✓ İşbirlikli durum çalışması

Araçsal durum çalışması özel olayların incelenmesinde ve yargıya varılmasında kullanılır ve ilk amaç olaya değil, olayın etkilerine odaklanmaktır (Stake, 2003). Çalışmada 6. sınıf Türkçe dersi mevsimler alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanılabilirliği incelenmiş, öğrencilerin akademik başarıları, eski Türk edebiyatına yönelik tutum ve görüşleri analiz edilerek eski Türk edebiyatı metinlerinin 6. sınıf Türkçe ders kitabında kullanılabilirliği belirlenmiştir. Araştırmada (Yin, 2009, s.1) aşağıdaki işlem süreci dikkate alınmıştır.

Şekil 3.1. İşlem Süreci: (Yin, 2009, s. 1).

3.2. Çalışma Grubu/ Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni ortaokul altıncı sınıf öğrencileri çalışma grubu ise Erzurum ilinin Gazi Ahmet Muhtar Paşa Orta Okulu'nda okuyan toplam yirmi iki(22) altıncı sınıf öğrencisidir. Çalışma grubu basit tesadüfî örnekleme ile belirlenmiştir. Bu yöntemde evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız olma olasılığı vardır (Balcı, 2015). Çalışma araştırmacı ve uygulama yapılan okulun Türkçe öğretmeni tarafından ortak olarak tek grup ön test son test uygulanmıştır. Çalışmada araştırmacının eğitim-öğretim tecrübesine sahip olması, Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan amaç ve kazanımlara uygun olarak düzenlediği ve oluşturduğu metin ve etkinlikler, öğretmen kılavuz kitabı gibi envanterlere vakıf olması; uygulama okulu Türkçe öğretmeninin ise meslekî tecrübesi ve alan bilgisi düzeyi gibi sebeplerle çalışmayı araştırmacı ve Türkçe öğretmeni işbirliği içinde yürütmüştür.

Çalışma öncesinde Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğünden izin alınmıştır(EK 7). Uygulama 2015-2016 eğitim öğretim yılının birinci döneminde 3 haftalık ve ikinci döneminde 2 haftalık olmak üzere toplamda 5 haftayı kapsayan bir sürede gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmada hem nitel hem de nicel veri toplama araçları birlikte kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama araçları kullanılırken nicel araştırmada istatistiksel teknikler kullanılmaktadır. Çalışmada karma desen kullanılmıştır. Böylece konuya ilişkin veriler farklı ölçme araçlarıyla toplanıp çalışmanın geçerliliği artırılmaya sağlanmıştır.

Bu çalışmada nitel veri toplama araçlarından doküman analizi, Yarı Yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu; nicel veri toplama araçlarından araştırmacı tarafından oluşturulan Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği, Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi, benzer bir çalışmada araştırmacı Yasemin Kurtlu ve Mukime Gülen tarafından hazırlanan Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Doküman İncelemesi

Bazı çalışmalarda olgular veya olaylar gözlem veya görüşme ile elde edilememektedir. Bu sebeple doküman analizi özellikle nitel araştırma yöntemlerinde çok sık başvurulmuş bir yöntemdir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar(Tanrıöğen, 2012, s.239). Bunlar mektuplar, anılar, dilekçeler, yazıtlar, efsaneler, destanlar, günlükler, bildiriler, afişler, pullar, flamalar, paralar, bayraklar, giysiler, aletler, araçlar, kayıtlar, not defterleri, anıtlar, resimler, filmler, öyküler, şiirler, masallar, oyunlar, gazeteler vb. olabilir(Sönmez ve Alacapınar, 2013, s.109).

Çalışmada 2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programı, bu program anlayışı ile hazırlanmış farklı yayınevlerine ait 6, 7, ve 8. sınıf Türkçe ders, öğrenci çalışma ve öğretmen kılavuz kitapları, bu kitaplarda yer alan metinler, temalar, etkinlikler, eski Türk edebiyatı kaynak kitapları ve eski Türk edebiyatı şiirlerini içeren kaynaklar incelenmiştir.

Çalışmada ilk olarak Türkçe Öğretim Programı ve 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders ve öğretmen kılavuz kitapları tematik olarak incelenmiştir. Amaçsal örneklem doğrultusunda Doğa ve Evren teması çalışmaya uygun görülmüştür. Daha sonra eski Türk edebiyatı metinleri (divanlar, temel kaynaklar, antolojiler, tezkireler, seyahatnameler,) incelenmiş ve tematik yaklaşıma uygun olduğu düşünülen metinler/şiirler seçilmiştir.

Seçilen metinlerin/şiiirlerin doğruluğunu saptamak, anlamlarını mlemek için alanında uzman kişilerden yardım alınmıştır.

Metinler ve etkinlikler hazırlanırken incelenen kaynaklardan temaya uygun olduğu düşünülen ve elde edilen bilgiler ve şiiirler Doğa ve Evren teması olarak gruplandırılmıştır ardından seçilen metinler/şiiirler doğrultusunda tekrar Mevsimler alt teması olarak alt gruba ayrılmıştır. Yapılan bu gruplama işinden sonra Türkçe ğretim Programı ve Türk Millî Eğitiminin genel ve özel amaçları incelenerek ortaokul ğrencilerinin algı ve hazır bulunuşluklarına uygun metinler ve etkinlik hazırlanmıştır.

Araştırmada ya elde edilen metinlerden/şiiirler kullanılarak yeniden metinler ve etkinlikler oluşturulmuştur ya da kaynak kitaplardan ulaşılan orijinal metin günümüz Türkçesiyle ve ğrenci seviyesine ve Türkçe ğretim Programı'nda metin seçimiyle ilgili özelliklere dikkat edilerek sadeleştirilerek verilmiştir. Her iki yöntemle metinler oluşturulurken öğrencilerin günümüz Türkçesiyle orijinal halindeki sözcükleri karşılaştırarak anlamlandırmasını sağlamak amacıyla öğrencilerin metin içerinde anlamını bilemedikleri sözcükler günümüz haliyle ve renklendirilerek verilmiştir.

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış ğrenci Görüşme Formu (YYGF)

Görüşme, belli bir amaçla yüz yüze gelen iki veya daha fazla kişinin, belli bir amaçla sözel veya sözel olmayan iletişim araç ve tekniklerini kullanmak suretiyle yarattıkları bir etkileşimdir(zgven'den aktaran Tanrıöğen, 2012. s.149).özellikle nitel araştırmalarda görüşme çok sık başvurulan bir yöntemdir. Karşılıklı konuşma şeklinde gerçekleştirilen görüşmede verilerin elde edilmesinde açıklık ve kesinlik vardır. Görüşmeyi yapan kişi görüşmenin seyrine göre karanlıkta kalan noktaları açığa kavuşturmak için ek sorular sorabilir, cevapların arka planında yer alan duygu ve düşünceleri gözlemleyebilir.

Bu araştırmada 6. sınıf ğrencilerinin eski Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanan ve işlenen Türkçe dersine yönelik duygu, düşünce ve kazanımları belirlemek için görüşme uygulanmıştır. Görüşmede ise Yasemin Kurtlu ve Mukime Gülen tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır(EK 1). Görüşme soruları öğrencinin bilişsel gelişim düzeyi dikkate alınarak Türkçe Dersi ğretim Programı'nda belirtilen yaklaşımlara uygun bir şekilde, ETEMHDI temelinde hazırlanmıştır. Görüşme formu

düzenlendikten sonra alanında uzman olan iki öğretim üyesi, bir doktora öğrencisi ve iki Türkçe öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlarla farklı zamanlarda görüşmeler yapılmış, görüşme sonuçları karşılaştırılmış ve görüşme formunda düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan düzeltmeler sonrasında ortaokul 8. sınıfta okuyan beş öğrenciyle pilot görüşmeler yapılmıştır. Görüşme soruları araştırma yöntemleri uzmanı eşliğinde değerlendirilmiş ve öğrenciler tarafından algılanmasında sorun olan sorular görüşme formundan çıkarılmıştır. Tekrar uzman görüşünün onayı alınarak son düzenlemeler yapılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir(Kurtlu, 2013, s.44).

Uygulama sonunda araştırmanın yapıldığı çalışma grubunda yer alan 22 öğrenci ile görüşme yapılmıştır. Görüşmede öğrencilerle ders dışında 10-15 dk görüşülmüş ve öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanıldığı Türkçe dersi ile ilgili görüşleri sorulmuş, verilen yanıtlar anında yazıya geçirilerek kaydedilmiştir.

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonunda formlardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. “İçerik analizinden temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır” (Yıldırım & Şimşek, 2008, s.227).

3.3.3. Klasik Türk Edebiyatı Tutum Ölçeği

Araştırmada 6. Sınıf öğrencilerinin eski Türk edebiyatına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Kurtlu(2013) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak geliştirilen tutum ölçeği kullanılmıştır.(EK 2)

6. sınıf Türkçe dersi Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt temasının eski Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanıp işlenmesinin 6. sınıf öğrencilerinin eski Türk edebiyatına karşı tutumlarına etkisini belirlemek üzere uygulanmıştır. Uygulamadan iki hafta önce (ön test) sonrasında ise (son test) olarak Klasik Türk Edebiyatı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Uygulama sonrasında ön test-son testten elde edilen veriler/sonuçlar karşılaştırılmıştır.

Uygulama sırasında eski Türk edebiyatıyla ilk kez karşılaşan öğrenciler için eski Türk edebiyatı hakkında gerekli genel bilgiler verilip açıklandıktan sonra tutum ölçeği uygulanmıştır. Kurtlu(2013) tarafından geliştirilen ölçeğin analiz sonuçları şu şekildedir:

3.3.3.1. Ölçeğin geliştirilme süreci

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek için analizler yürütülmüştür. Ölçeğin madde toplam korelasyonları ve iç tutarlılık düzeyini belirlemek üzere Cronbach alpha değerleri incelenmiş ve açımlayıcı faktör analizleri, Erzurum Yakutiye, Aşkale ve Hasankale ilçeleri ortaokullarında öğrenim görmekte olan 8. sınıf öğrencilerden oluşan örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizinin örnekleme, 78 ortaokul 8. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır (% 50 kız, % 50 erkek; $X = 13.6$ yaşlar). Ölçek ilk olarak 78 kişilik bir örneklem grubuna, ikincisinde ise 104 kişilik bir gruba uygulanmıştır.

Ölçeğin geliştirilme sürecinde alanyazın taraması yapılmış ve KTE ilişkin tutumlar belirlenmeye çalışılmış ve KTE'ye yönelik tutum ölçekleri incelenmiştir. Alanyazın taraması yapıldıktan sonra elde edilen verilerden, araştırmacı ve alan uzmanlarının katkısıyla 30 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Ölçek Likert tipi 3'lü dereceleme ölçeği formatında olup derecelendirilmesi “Katılıyorum (1)”, “Kısmen katılıyorum (2)” ve “Katılmıyorum (3)” şeklinde düzenlenmiştir.

Klasik Türk edebiyatı alanında bir profesör, bir yüksek lisans öğrencisi, iki Türk dili ve edebiyatı öğretmeni; eğitim bilim alanında bir profesör, bir doktora öğrencisi ve iki Türkçe öğretmeni tarafından incelenen 30 ölçek maddesi uzman görüşleri doğrultusunda 16'ya düşürülmüş ve ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ölçek 78 kişilik örneklem grubuna uygulanmış ve madde toplam korelasyonlarının yeterli olduğu gözlenmiştir. Madde analizinden sonra 104 kişilik yeni bir örneklem grubu üzerinde ölçeğin faktör yapısı incelenmiş ve faktör analizleri sonucunda ölçekte yer alan iki maddenin faktör yük değerlerinin yetersiz olduğu gözlenmiş ve ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin 14 madde ve dört alt boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir. Bu alt boyutlar; “Klasik Şiire Karşı Tutum” 3 madde; “Dil Algısı” 4 madde; “Önyargı” 4 madde; “Estetik Zevk” 3 madde olarak tespit edilmiştir. Ölçeğe ilişkin analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

3.3.3.2. Yapı geçerliği

Faktör analizi, gözlemlenen çok sayıdaki değişken içerisinde gruplandırılmış temel değişkenler ya da faktörler tanımlayarak değişken sayısını azaltmak amacı ile yapılır. Tanımlanan her bir faktör, değişkenler arasındaki ilişkinin ölçülmesi sonucu aynı özelliği ölçen birbiri ile ilişkili değişken setinden oluşur. Diğer bir ifadeyle faktör analizi,

bir konuda deneklerin verdiği cevaplara göre değişkenler arasındaki korelasyonun hesaplanarak, birbiri ile ilişkili olan ve aynı boyutu ölçen değişkenlerin gruplandırılması sonucu faktör elde etme işlemidir (Ural ve Kılıç, 2005). Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeğinin örtük yapısını ortaya çıkarmak ve özgün formunda açıklanan yapıyı doğrulamak için sırasıyla açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

3.3.3.3. İşlem

Ölçeğin psikometrik özelliklerini belirlemek için çalışma grubuna son şekli verilen ölçek formu uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde, ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin öz değerlerinin en az 1.0, maddelerin faktör yük değerinin en az .30, maddelerin tek bir faktörde yer alması ve iki faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri arasında ise en az .10 fark olmasına dikkat edilmiştir (Shevlin ve Lewis, 1999, Martin ve Newel, 2004; Schriesheim ve Eisenbach, 1995, Büyüköztürk, 2007). Ayrıca Açımlayıcı Faktör Analizinde Maksimum labilirlik tekniği ve Direct Oblimin döndürme yöntemi kullanılmıştır.

KTETÖ'nün yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi SPSS 20.00 programları kullanılarak yapılmıştır.

3.3.3.4. Açımlayıcı faktör analizi

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla Açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Çalışma grubundan toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla KMO ve Barlett testleri yapılmıştır. Ölçek maddelerinin faktör yükleri ve alt ölçeklerin açıkladığı varyanslar Tablo 3.1' de verilmiştir.

Tablo 3.1.

Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeğinin Madde Faktör Yükleri, Alt Ölçeklerin Açıkladığı Varyanslar ve Madde Analizleri

Madde	Alt Ölçek Faktör Yükleri				Madde Toplam Korelesyonu
	1.Fak.	2.Fak.	3.Fak.	4. Fak.	
1	.68				.54
2	.72				.51
3	.65				.60
4		.67			.70
5		.65			.68
6		.77			.36
7		.53			.54
8			.72		.67
9			.62		.70
10			.69		.64
11			.72		.59
12				.77	.47
13				.70	.59
14				.65	.69
	% 44,42	% 9,98	% 6,55	% 5,56	
Toplam varyans: % 66,51					

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO .867 ve Barlett testi χ^2 değeri ise 1158,907 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. KMO'nun .60'dan yüksek, Barlett testinin de anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösteren dört faktörlü yapı elde edilmiştir.

Bu faktörlerin birincisi 1, 2, 3, maddeler olmak üzere toplam 3 maddeden oluşmaktadır. Bu faktördeki maddelerin yük değeri .65 ile .77 arasında değişmektedir. Ölçekteki toplam varyansın % 44,220'sini açıklayan bu faktör *Klasik Şiire Karşı Tutum Ölçeği* alt boyutudur. Ölçekte yer alan ikinci faktör, faktör yükleri .53 ile .77 arasında değişen 4, 5, 6, 7, maddeler olmak üzere toplam 4 maddeden oluşan ve ölçekteki toplam varyansın % 9,98'ini açıklayan *dil algısı* alt boyutudur. Üçüncü faktör ise faktör yükleri .62 ile .72 arasında değişen 8, 9, 10, 11, maddeleri olmak üzere toplam 4 maddeden oluşan ve ölçekteki toplam varyansın % 6,55'ini açıklayan *önyargı* alt boyutudur. Dördüncü faktör ise faktör yükleri .65 ile .77 arasında değişen 12, 13, 14, maddeleri olmak üzere

toplam 3 maddeden oluşan ve ölçekteki toplam varyansın % 5,56'sını açıklayan *estetik zevk* alt boyutudur

Madde faktör yük değerlerinin ise *Klasik Şiire Karşı Tutum Ölçeği* alt boyutunda .51 ile .60 arasında *dil algısı* alt boyutunda .54 ile .70 arasında değiştiği, *önyargı* alt boyutunda .59 ile .67 arasında değiştiği, *estetik zevk alt boyutunda ise .47 ile .69 arasında değiştiği* görülmektedir. Bu veriler dört faktörlü bir yapıda madde faktör yüklerinin iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

3.3.3.5. Güvenirlik analizleri

KTETÖ'nün güvenirliliğini belirlemek için iç tutarlık analizi ve iki yarı güvenirlilik analizi ve test tekrar test güvenirlilik analizi uygulanmış ve elde edilen bulgular Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2.

KTETÖ'nün İç Tutarlık, İki Yarı Güvenirlilik ve Test Tekrar Test Yöntemiyle Hesaplanan Güvenirlilik Katsayıları

Boyutlar	İç Tutarlık	İki Yarı Güvenirlilik	Test Tekrar Test
Faktör 1	.73	.72	.81
Faktör 2	.75	.74	.83
Faktör 3	.76	.74	.82
Faktör 4	.75	.71	.80

KTETÖ'nün Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı ve Sperman Brown iki yarı güvenirlilik katsayısı ve test tekrar test güvenirlilik katsayısına ilişkin bulgular incelendiğinde elde edilen değerlerin ölçek alt faktörlerinin her biri için yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

Ölçek geliştirme ve uyarlama süreçlerinde güvenirlilik katsayısı .70 ve üzerinde olan ölçeklerin güvenilir kabul edildiği (Landis & Koch, 1977; Robinson, Shaver, & Wrightsman, 1991), KTETÖ'nün iç tutarlık, iki yarı ve test tekrar test güvenirlilik katsayılarının yeterli olduğu söylenebilir.

3.3.4. Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi (ETEBT)

6. sınıf Türkçe dersi Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinleri ile işlenmesinin öğrencilerin akademik başarısına etkisini

belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından uygulama öncesinde ve sonrasında kullanılmak üzere başarı testi hazırlanmıştır(EK 3).

Uygulamanın amacı doğrultusunda alanyazın taranmış ve test belirtke tablosu oluşturulmuştur. Test belirtke tablosu hazırlanmadan önce Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar ve hedefler dikkate alınmış, testin amacı göz önünde tutularak soruların bilişsel düzeyi Bloom taksonomisindeki bilişsel alan basamaklarına göre (bilgi, kavrama, uygulama, analiz ve sentez) hazırlanmıştır.

Hazırlanan belirtke tablosundan hareketle eski Türk edebiyatı eserlerini içeren 24 maddelik başarı testi oluşturulmuştur. Başarı testi oluşturulurken öğrencilerin bilişsel düzeyi, dersin amaç ve kazanımları ön planda tutulmuştur. Hazırlanan sorular için amaç ve kazanımlara uygunluk ve noktalama ve yazım açısından uzman görüşü alınmıştır. Geliştirilen testin ve maddelerinin bilimsel açıdan doğruluğunu sağlamak amacıyla eski Türk edebiyatı alanında bir profesör, bir yardımcı doçent, bir doktora öğrencisi; eğitim bilimleri alanında bir yardımcı doçent ve bir doktora öğrencisi; iki Türkçe öğretmeni ve bir edebiyat öğretmeninden yardım istenmiş, uzman görüşleri (EK 5)dikkate alınarak başarı testinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Uygulama öncesinde hazırlanan başarı testi 6. sınıfta okuyan 7 öğrenciye uygulanmış, öğrenciler tarafından anlaşılamayan soruların bir kısmı değiştirilmiş bir kısmı da testten çıkarılarak teste son hali verilmiştir. Bu aşamada testten çıkartılan soru sayısı 4, düzenleme yapılarak değiştirilen soru sayısı ise 3'tür.

Test 4 maddeden oluşan 20 soruyu kapsamaktadır. Başarı testinde yer alan soruların Bloom taksonomisinin bilişsel alt basamaklarına göre dağılımı şöyledir: Bilgi(3), kavrama(8), uygulama(3), analiz(6). Sorular hazırlanırken amaç ve içerik de dikkate alınmış ve şiir bilgisinden (1), metnin konusu/temasından (3), aruz ölçüsü ve edebî sanatlardan (4), Farsça tamlamalardan (2), parçada anlamdan (4), sözcükte anlamdan (1), eski Türk edebiyatının özelliklerinden (6) soru sorulmuştur.

Eski Türk edebiyatı başarı testi, eski Türk edebiyatıyla hazırlanan içerik verilmeden önce ön test olarak; ders içeriği verilip uygulandıktan sonra son test olarak; kalıcılığın tespit edilmesi amacıyla da kalıcılık testi olarak verilmiştir. Ön test, son testten

ve kalıcılık testi sonrası elde edilen veriler istatistik programı ile incelenerek yorumlanmıştır.

3.3.5. Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği

Türkçe Öğretim Programı temeline yapılandırmacı yaklaşımı alan bir programdır. Tematik yaklaşımın ele alındığı programda genel amaçlar, temel beceriler, temel dil becerileri ile dil bilgisi ve bu becerilere yönelik hedef, amaç ve kazanımlar yer almaktadır. Temel dil becerileri ise temel olarak anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesini hedef almaktadır. Kazanılan bilgi ve becerilerin daha kalıcı olması ve verimli olabilmesi için etkinliklere yer verilmektedir.

Programın temel yaklaşımında öğrencilerin kazanımlar ve etkinlikler yoluyla dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirmeleri, dilimizin imkân ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmaları (Türkçe Öğretim Programı, 2006, s.3) yer almaktadır.

Araştırmada Türkçe Öğretim Programı incelenmiş, ele alınacak tema ve alt tema belirlenerek öğrenme alanlarına ilişkin kazanımlar ve kullanılacak eski Türk edebiyatı metinleri içerik analizi yapılarak kullanılacak metin/ler seçilmiştir. İçerik oluşturulurken seçilen temaya göre Türk Millî Eğitimi'nin genel ve özel amaçları, programın temelinde yer alan yapılandırmacı yaklaşım, çoklu zekâ anlayışı ve tematik yaklaşıma dikkat edilmiştir. Metinler İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda 56. sayfada belirtilen “okuma metinlerinde bulunması gereken özellikler” ve çalışma için seçilen tema, konu ve kazanımlar dikkate alınarak yazılmıştır.

Etkinlikler oluşturulurken çalışmanın hedefleri, Türkçe dersi kazanımları ön planda tutulmuştur. Etkinlikler hazırlanmadan önce 6, 7 ve 8. sınıfa ait farklı yayınevlerine ait Türkçe kitaplarında ve Türkçe Öğretim Programı'nda örnek olarak verilen etkinliklerden yararlanılmış, öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyi dikkate alınmıştır. Öğrencilerin ilgilerine yönelik, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarını sağlayacak, duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirici etkinlikler tasarlanmaya çalışılmıştır.

Metinler ve etkinlikler hazırlanırken yapıcı, yaratıcı, akılcı ve eleştirel düşüncelerini sağlayıcı, anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme,

tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeye yönelik olmasına çalışılmıştır. Metinlerin ve etkinliklerin öğrencilerin seviyelerine uygun, öğrencilerde okuma isteği uyandıracak ve edebî zevk sağlayacak yeterlikte olmasına çalışılmış ve görsellerle desteklenerek ilgi çekici hale gelmesi amaçlanmıştır.

Çalışmada Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt temasına uygun 3 metin verilmiştir. Metinlerden biri araştırmacı tarafından oluşturulmuş, diğer iki metin eski Türk edebiyatı metinlerinin günümüz Türkçesi şeklinde düzenlenmesiyle oluşturulmuştur. 3 metne ait toplam 34 etkinlik oluşturulmuştur. Etkinlikler dinleme/izleme, okuma, konuşma, yazma, dil bilgisi ve edebiyat becerileri başlıkları altında sunulmuştur. Metinler, etkinlikler ve kılavuz kitabı bilimsel ve eğitsel açıdan değerlendirme için bir profesör, bir yardımcı doçent, iki doktora öğrencisi tarafından incelenmiş, uzman grubunun raporu doğrultusunda gerekli değişiklik ve düzeltmeler yapılmış ve 10 kişilik öğrenci grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerin anlamakta ve yapmakta zorlandıkları etkinlikler çıkarılmıştır. Hazırlanan metin ve etkinlikler öğretmen kılavuz kitabı şeklinde tasarlanmış, uygulama sırasında gerekli olacak açıklamalar kılavuza eklenmiştir fakat öğretmeni sınırlayabileceği düşüncesiyle derinlemesine ayrıntıya girilmemiştir(EK 6).Çalışmanın genel hattı şu şekildedir:

1. Temaya Hazırlık Çalışmaları
 - a) Tema kazanımları
2. Metin 1: Şarkı (Dinleme Metni)
 - a) Metin kazanımları
 - b) Metne hazırlık
 - c) Etkinlikler (Dinleme, Okuma, Konuşma, Yazma, Edebiyat, Dil Bilgisi)
3. Metin 2: Seyahatname (Okuma Metni)
 - a) Metin kazanımları
 - b) Metne hazırlık
 - c) Etkinlikler (Okuma, Konuşma, Yazma, Edebiyat, Dil Bilgisi)
4. Metin 3: Her Mevsim Ayrı Güzel(Okuma Metni)
 - a) Metin kazanımları
 - b) Metne hazırlık
 - c) Etkinlikler (Okuma, Konuşma, Yazma, Edebiyat, Dil Bilgisi)

Temaya Hazırlık Çalışmaları

Yapılandırıcı yaklaşımın temele alındığı çalışmada öğrencileri konuya hazırlamak, zihinsel hazırlığı sağlamak ve Doğa ve Evren teması ve hedeflerinden öğrencileri haberdar etmek için temaya hazırlık çalışmaları ve her metinle ilgili konuya hazırlık çalışmaları hazırlanmıştır. Öğrencilerin zihinsel olarak temaya hazır olması, tema ile ilgili anahtar kelime ve kavramlara ulaşması ve uygulama ve etkinliklerle öğrencilerde hazır bulunuşluğu sağlamak hedeflenmiştir.

TEMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1)

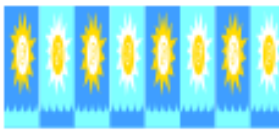
• Mevsimler olmasaydı hayatımızda ne gibi değişiklikler olurdu?

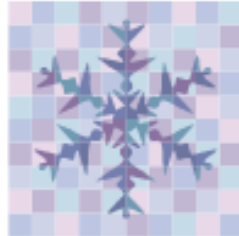
2)

• Seyahat etmeyi seviyor musunuz? Daha önce gezip gördüğünüz yerler neresidir veya en çok nereyi görmek istersiniz?

3)

• Eski Türk edebiyatı denilince aklınıza hangi kavramlar geliyor? Yazınız.
 •

Resim 3.1: Temaya hazırlık çalışmaları sayfası

Kazanımlar

Öğretim sürecinde Doğa ve Evren teması çerçevesinde öğrencilerden beklenen davranışlar, bilgi, beceri ve alışkanlıklar belirlenmiş amaç doğrultusunda Türkçe Öğretim Programı'na göre yazılmıştır. Kazanımlar dört temel dil becerisi ve dil bilgisinin yanı sıra eski Türk edebiyatıyla ilgili kazanımlara da yer verilmiştir. Hazırlanan öğretmen kılavuz

kitabında başta tema kazanımları verilmiş; her metin öncesinde içeriğe uygun olarak tema kazanımlarından seçilen kazanımlar ile metin kazanım tablosu oluşturulmuştur.

Dinleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi ve edebiyat kazanımlarından oluşan tema kazanımları 3 sayfadır. Örnek olması bakımından tema kazanımlarının ilk sayfası aşağıda verilmiştir.

TEMA KAZANIMLARI
DİNLEME
1. Dinleme kurallarını uygulama
1.1. Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler.
1.4. Dinleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
OKUMA
1. Okuma kurallarını uygulama
1.1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
1.2. Akıcı biçimde okur.
1.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
1.4. Sözün ezgisine dikkat ederek okur.
1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Okuduğu metni anlama ve gözümleme
2.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.2. Metnin konusunu belirler.
2.3. Metnin ana fikrini/ ana duygusunu belirler.
2.4. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
2.7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder.
2.11. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.
2.13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.
2.15. Metnin türüyle ilgili özelliklerini kavrar.
2.18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.
2.20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.
2.24. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
2.25. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
3. Okuduğu metni değerlendirme
3.1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3.2. Metni içerik yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

Resim 3.2. Tema kazanımları sayfası (1. sayfa)

Metinler

Metinler Türkçe Öğretim Programı'nda yer verilen amaçlar doğrultusunda oluşturulmuş, öğrencilerin ilgi ve seviyesi dikkate alınmıştır. Metinler oluşturulurken tema kazanımlarına uygunluk gözetilmiştir. Metinlerde yer alan beyitler ve öğrencilerin

anlayamayacağı düşünölen kelimeler renklendirilerek verilmiştir. Bu renklendirme yönteminde sözcükler ve anlamlar aynı renkte gösterilmiştir. Öğrencilerin ilgisi çekebilmek amacıyla metinler içeriğe uygun görsellerle desteklenmiştir. Öğrencilerin seviyesi ön planda tutulduğu için özellikle beyit seçiminde kolay anlaşılır beyitlere yer verilmiş, ağır süslü beyitler kullanılmamıştır.

Doğa ve Evren temasının mevsimler alt temasına bağılı olarak Şarkı, Seyahatname ve Her Mevsim Ayrı Güzel başlıklarıyla 3 metin hazırlanmıştır. Her metin içerikle uyumlu olacak şekilde görsellerle desteklenmiştir.

Birinci metin Nedim'e ait bir şiir olan Şarkı'dır. Bu metin dinleme metni olarak sunulmuştur. Metin, Nedim'in ilkbaharın gelmesiyle çevresinde gördüklerini, duygu ve düşöncelerini anlattığı 5 dörötlükten oluşarı eski Türk edebiyatı nazım şekillerinden şarkı türüyle yazılmış bir eserdir. Fakat dinleme metni olduğu için beyitlerin hatırlanmasının zor olacağı düşöncesiyle 2 dörötlük kullanılmıştır. Eski Türk edebiyatında metinler/şiirler başlık yerine nazım türleri ile adlandırıldıkları için metnin adı Şarkı olarak belirlenmiştir.

İkinci metin olarak Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinden alınan bir bölüm verilmiştir. Bu bölümde Evliya Çelebi Erzurum'dan ve Erzurum'un ikliminden bahsetmekte ve anlatımını halkın bu konudaki fıkraları ile zenginleştirmektedir. Metinde görsel olarak Erzurum'un önemli eserlerinin Seyahatname'de yer verilen kedinin soğıuktan donması ve baharda tekrar çözölmesini karikatürize eden bir görsel ile birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir resim kullanılmıştır. Metin iki sütun halinde formlanıp sağ sütunda yazıldığı dönemdeki hali sol sütunda ise günümüz Türkçesi ile yazılışı yer almaktadır. Metin formunun sütun halinde olmasının sebebi ise sağ sütunda bulunan metinde yer alan anlamı bilinmeyen kelimelerin sol sütunda renklendirilerek verilmesine imkân sağlamaktır. Böylece öğrenciler hangi kelimenin hangi kelimeye karşılık geldiğini ve hangi cümlemin hangi cümleyi karşıladığını karşılaştırma yaparak çözümleyebilmesi amaçlanmıştır.

Üçüncü metin araştırmacı tarafından kurgulanmıştır. Hikâyede dört arkadaşın evde oynadıkları oyundan hareketle mevsimleri tasvir etmeleri anlatılmaktadır. Hikâyede farklı isimlere ait 4 beyte yer verilmiştir. Her bir beyit ayrı mevsimi temsil etmektedir. Hikâyede yer verilen beyitler renklendirilerek verilmiştir.

Etkinlikler

Çalışmada Türkçe Öğretim Programı'nda verilen amaç ve kazanımlara uygun olarak, öğrencilerde öğrenmeyi kolaylaştıracak ve pekiştirecek etkinlikler hazırlanmıştır. 3 metne ait toplam 34 etkinlik oluşturulmuştur. Metinlerde dinleme, okuma, konuşma, yazma, dil bilgisi ve edebiyat alanlarının her biri için etkinlikler hazırlanmıştır. Etkinlikler hazırlanırken tablo, bulmaca, görsel kullanımı gibi öğrencinin ilgisini çekebilecek materyallerden yararlanılmış ve öğrencilerin katılımını sağlamak amacıyla renklendirmeler yapılmıştır.

Türkçe Öğretim Programı'na göre her dil becerisinin ve dil bilgisinin oranı farklıdır. Bu oranlar dinleme/izleme (%15), konuşma (%20), okuma(%30), yazma(%20) şeklindedir. Dil bilgisinin ise 6. sınıfta oranı (%15)'tir. Çalışmada etkinliklerin sayısını belirlerken programda belirtilen bu oranlar dikkate alınmıştır.

a) Dinleme

İlk olarak ailede başlayan dinleme eğitimi daha sonra eğitim kurumlarında plan ve programa oturtulur. Günlük hayatı boyunca birçok uyaranla karşılaşan bireyler için dinleme çok büyük bir önem arz etmektedir. Çünkü anlamamanın temelini dinleme oluşturmaktadır. Bu sebeple çalışmamızda öğrencilere dinleme becerisi kazandırmak için Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan amaç ve kazanımlara uygun olarak tasarlanmış bir metin ve bu metne ait bir tane dinleme etkinliğine yer verilmiştir. Bunun dışında diğer metinlerde de dinleme becerisi ile ilgili amaç ve kazanımlar yer almaktadır. Hazırlanan öğretmen kılavuz kitabında dinleme becerisine ait amaç ve kazanımların yanı sıra öğrencilerin dinleme yöntem ve tekniklerini kavrayabilmesi ve uygulayabilmesi için yönlendirmelere yer verilmiştir.

b) Okuma

Çalışmada programda verilen amaçlar(okuma kurallarını uygulama, okuduğu metni anlama ve çözümleme, okuduğu metni değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme) doğrultusunda etkinlikler oluşturulmuştur. Oluşturulan Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda, verilen amaçların uygulanmasına yönelik açıklanmalar ve yönlendirmeler verilmiştir. Metinlerde yer alan beyitlerin ve kelimelerin okunuşunun zor olduğu düşüncesinden

hareketle kelimelerin doğru telaffuzuna ve anlamlarına yönelik öğretmen tarafından örnek okumalar yapılması öngörülmüştür.

Hazırlanan etkinliklerde öğrencilerin anlamını bilmedikleri kelimelerin anlamını bağlamdan hareketle bulmaları ve cümle içerisinde kullanmaları istenmiştir. Bu şekilde öğrencilerin yeni öğrendikleri kelimeleri pekiştirerek günlük hayatta da kullanabilmeleri planlanmıştır.

Metnin konusunu belirleme, olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirleme, metne ilişkin sorulara cevap verme, metindeki söz sanatlarının anlatıma katkısını fark etme, metni içerik yönünden değerlendirme, okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanma vb. kazanımlara yönelik etkinlikler öğrenciye sunulmuştur.

Birinci metinde metni anlamaları ve söz varlıklarını geliştirmek amacıyla kelime çalışması boşluk doldurma ve eşleştirme yapma uygulamalarıyla verilmiş; ikinci metinde metni anlamaya, metnin türü ve metne ilişkin karşılaştırma yapmaya yönelik etkinliklere yer verilmiş; üçüncü metinde ise kelimelerin anlamını bağlamdan hareketle bulma, metnin içeriği, metnin şahıs ve olay kadrosunu belirleme vb. kazanımlara yönelik etkinlikler bulmaca ve ilgi çekici görsellerden yararlanılarak öğrenciye sunulmuştur. Böylece farklı etkinlik örnekleri sunularak öğrencilerin eğlenerek öğrendiklerini yapılandırması, içeriğe ilişkin çıkarımlar yaparak yorumlama, karşılaştırma, analiz yapma gibi düşünsel becerilerinin de geliştirilmesi planlanmıştır.

c) Konuşma

Birinci metinde, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla metinle geçen beş kelime anlamlarıyla birlikte verilmiş, öğrencilerden seçtikleri kelimelerin onlarda uyandırdığı duygu ve düşünceleri arkadaşlarına anlatmaları istenmiştir. İkinci metinde söz sanatlarının cümleye kattığı anlamı fark etmeleri ve sanatlar hakkında öğrencilerin düşüncelerini arkadaşlarına rahatça ifade edebilmeleri için bir etkinlik hazırlanmış sonrasında Nedim'e ait bir beyit verilerek öğrencilerin bu beyitten hareketle bir konuşma yapmaları istenmiş ve kendi konuşmalarını değerlendirmek amacıyla "Konuşma Becerileri Öz Değerlendirme Formu"nu doldurmaları istenmiştir. Üçüncü metinde ise öğrencilere dört tane görsel verilmiş ve seçilen bir öğrenciden bu

görsellerden birini seçerek arkadaşlarına o görsel hakkında 5(beş) dakika konuşma yapması istenmiştir.

d) Yazma

Öğrencilerin yazma kurallarını uygulama, planlı yazma, farklı türlerde metinler yazma, kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma ve yazım ve noktalama kurallarını uygulama amaçlarına yönelik olarak üç metinde toplam beş etkinliğe yer verilmiştir. Birinci metinde farklı türde metin yazmaları, ikinci metinde verilen etkinlikte öğrencilerden konuya hazırlık bölümünde araştırmaları için verilmiş olan konu ile alakalı bir metin verilmiş ve metni araştırmaları sonucunda elde ettikleri bilgilerden hareketle tamamlamaları istenmiştir. Bir diğer etkinlikte ise verilen görsellerin öğrencide oluşturduğu izlenimlerden hareketle bir deneme yazmaları istenmiştir. Üçüncü metinde ise metinden hareketle konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini anlatan bir yazı yazmaları istenmiş ve yazılarında uygun söz sanatlarından yararlanmaları beklenmiştir.

e) Edebiyat

Çalışmada öğrencilerin eski Türk edebiyatına ait şiir dil ve anlatım özelliklerini kavrayabilmeleri ve şiirin ahenk unsurlarını belirleyebilmeleri amacıyla çeşitli etkinliklere yer verilmiştir. Etkinlikler oluşturulurken diğer öğrenme alanları ile sentezlenerek verilmesine dikkat edilmiştir. Etkinliklerde eski Türk edebiyatı ile ilgili olarak Türkçe-Farsça tamlamalar, söz/edebî sanatlar, eski Türk edebiyatı şiirinde nazım birimi, konu, ana fikir belirleme, aruz vezni, “u, ü” ve “vü” bağlaçlarının görevi, “*lâ, bî, nâ*” olumsuzluk eklerinin kullanımı, farklı dönemlere ait şiirlerin konu, ana fikir, tür bakımından karşılaştırılması, şiirde ahenk unsurları gibi konulara yer verilmiştir.

Eski Türk edebiyatına ait beyitlerde hazırlanan bu etkinliklerde öğrencilerin verilen örneklerden hareketle bilgiyi almaları ve uygun örneklerle genellemelere vararak uygulamalar yapmaları istenmiştir.

f) Dil Bilgisi

Çalışmada kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama amacı çerçevesinde isim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerinin yanı sıra edat, bağlaç

ve ünlemlerin cümleye kazandırdığı anlam özelliklerini kavrama ve cümlede işlevlerine uygun olarak kullanma kazanımlarına yönelik etkinliklere yer verilmiştir.

Dinleme metninde öğrencilere örneklerle Farsça tamlamaların Türkçe tamlamaya çevrilmesi verilmiş ve etkinlikte dinleme metninde yer alan Farsça tamlamalarının kelimeleri karışık olarak verilmiş, öğrencilerden bu tamlamaları bularak Türkçe tamlama şekline çevirmeleri istenmiştir. İkinci metinde öğrencilerden metinde geçen tamlanan-tamlayan özelliği gösteren isim tamlamalarını tespit ederek kutucuklara yazmaları, diğer etkinlikte ise tablo üzerinde verilen kelimelere uygun ekleri getirerek farklı türlerde (belirtili, belirtisiz isim tamlaması) isim tamlamaları oluşturulmaları istenerek öğrencilerin isim tamlamalarını türleri ile kavrayarak öğrenmeleri amaçlanmıştır. Üçüncü metinde ise öğrencilerin edat, bağlaç ve ünlemleri kavrayabilmeleri amacıyla cümleler verilmiş ve ünlemin cümleye hangi anlamı kattığını görsellerden hareketle kavrayarak yazmaları ve uygun görsel ile eşleştirmeleri istenmiştir. Ardından öğrencinin edat, bağlaç ve ünlem arasındaki farkı kavrayabilmeleri amacıyla bir metin verilmiş ve bu metinde yer alan edat, bağlaç ve ünlemlerin altını çizmeleri ve ilgili kelime türünün altına yazmaları istenmiştir.

Özellikle öğrencilerin isim tamlamaları konusunda Türkçe- Farsça tamlamalar arasındaki farkı sezebilmeleri amacıyla önceden öğrencilere sezdirme çalışmalarının yapılması gerektiği öğretmen kılavuz kitabında belirtilmiş ve etkinlikler bu şekilde oluşturulmuştur.

3.3.5.1. Her mevsim ayrı güzel başlıklı metin ve etkinlikler

Eski Türk edebiyatı metinleri kullanılarak “Mevsimler” alt teması çerçevesinde örnek tema hazırlanmıştır. Çalışmada Türkçe Öğretim Programı’nda belirtilen amaç ve kazanımlar dikkate alınarak yapılandırmacı yaklaşım temele alınarak öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı oluşturulmuştur. Çalışma boyunca metnin işlenişinde dikkat edilecek noktalar ve izlenecek adımlar öğretmen kılavuz kitabında açıklanarak belirtilmiştir.

Bu dikkat çerçevesinde hazırlanan üçüncü metin, metnin kazanım tablosu ve metne ait etkinlikler aşağıda örnek olarak sunulmuştur.

HER MEVSİM AYRI GÜZEL (3. Metin)

DİNLEME	YAZMA
1. Dinleme kurallarının uygulama	1. Yazma kurallarının uygulama
1.1. 1.4.	1.2. 1.5. 1.8. 1.9. 1.10. 1.11.
OKUMA	2. Planlı yazma
1. Okuma kurallarının uygulama	2.10.
1.3. 1.4.	3. Farklı türlerde metinler yazma
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme	3.1.
2.1. 2.2. 2.3. 2.7. 2.13. 2.15. 2.18.	5. Kendini yazın olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
3. Okuduğu metni değerlendirme	5.1. 5.2.
3.1. 3.2.	6. Yazın ve noktalama kurallarının uygulama
4. Söz varlığını zenginleştirme	6.1. 6.2.
4.1. 4.3.	EDEBİYAT
KONUŞMA	1. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini kavrama
1. Konuşma kurallarının uygulama	1.1. 1.2.
1.1. 1.2. 1.5.	2. Şiirin aşık unvanlarını belirleme
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma	2.1. 2.2. 2.3.
2.5. 2.9.	DİL BİLGİSİ
3. Hazırlık konuşmaları yapma	Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
3.1. 3.2. 3.3. 3.12.	2.8.
5. Kendini yazın olarak ifade etme alışkanlığı kazanma	
5.1.	

Resim 3.3. Metin kazanımları sayfası

HER MEVSİM AYRI GÜZEL
 Ana Tema: Doğa ve Evren
 Alt Tema: Mevsimler
 Süre: 8 Ders Saati

DERS ARAÇ GEREÇLERİ

➤ Türkçe- Osmanlıca Sözlük, Türkçe Sözlük, Öğretmen Kılavuz Kitabı

KONUHA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

➤ Öğrencilere “Mevsimler nasıl oluşur?” sorusunu yöneltiniz. Öğrencilerin cevapları doğrultusunda en çok hangi mevsimi neden sevdiklerini sorunuz.

DİNLEME

➤ Öğrencileriniz için örnek sesli okumayı siz yapınız. Onların da sizi etkili ve dikkatli bir şekilde dinlemelerini sağlayınız. (D.1.1.)

The page contains a poem titled "HER MEVSİM AYRI GÜZEL" (Every season is beautiful) and a drawing of a tree with four seasons. The poem is written in Ottoman Turkish and is followed by a drawing of children playing in a snowy field. The page is part of the Teacher's Guidebook and includes a section for the lesson's objectives and a section for the lesson's activities.

Resim 3.4. Konuya Hazırlık Çalışmaları Sayfası(Öğretmen Kılavuz Kitabı)

Ders Araç Gereçleri: Öğrencilerden okuduklarını anlamlandırmaları ve sözcük hazinelerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla derse gelirken Osmanlıca-Türkçe sözlük ve Türkçe Sözlük getirmeleri planlanmıştır.

Konuya Hazırlık Çalışmaları: Öğrencilerden bu bölümde mevsimlerin oluşumuyla ilgili araştırma yapmaları (disiplinler arası çalışma) ve ulaştığı bilgileri sınıf arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiş, en çok hangi mevsimi sevdiklerini nedenleriyle beraber açıklamaları belirtilmiştir.

Resim 3.4.'te metin künyesi (tema, alt tema, süre), ders araç ve gereçleri, konuya hazırlık çalışmaları bölümü, dinleme becerisine ait yönergeler ve metnin bir kısmı

görülmektedir. Kılavuzun devamında metnin devamı, okuma, konuşma, yazma, dil bilgisi ve edebiyat becerilerine ilişkin yönergeler ve etkinlikler yer almaktadır.

Dinleme: Bu bölümde öğrencilerden dinleme/izleme alanıyla ilgili kuralları uygulamaları ve dikkatli ve etkili dinlemeleri söylenerek örnek okuma yapılması planlanmıştır. Ancak metnin dinleme metni olmaması sebebiyle doğrudan dinleme becerisine yönelik bir etkinliğe yer verilmemiştir.

Okuduğunu Anlama ve Çözümleme: Her Mevsim Ayrı Güzel adlı metin dört(4) sayfadan oluşmaktadır. Metinde mevsimler konusu ele alınmıştır. Metinde her mevsim ile ilgili eski Türk edebiyatı dönemine ait dört beyte ve bir tane de bilmeceye yer verilmiştir. Beyitlerde öğrencilerin anlamakta zorlanacağı düşünülen kelimeler renklendirilmiş ve anlamları yine aynı renk ile parantez içinde belirtilmiştir. Kasıtlı olarak beyitlerin günümüz Türkçesi ile anlamları verilmemiş; öğrencilerin renklendirmelerden yararlanarak kendilerinin beyti anlamlandırmaya gitmeleri planlanmıştır. Metinler uygun görsellerle desteklenmiştir. Okuma/Anlama alanına ilişkin amaç kazanımlara uygun olarak dört (4) etkinlik düzenlenmiştir.

[illegible]

Resim 3.5. Okuma Metni Sayfası(1. sayfa)

Benim adım Kay. Benimle beraber bütün tabiatı dinlemeye çıkılır, hayvanlar yuvalarından pek dışarı çıkmaz. Soğuk olmasına rağmen burada amaklar yağarken hissettığınız o coşkuyu başka ne verebilir size? Gökten birer beyaz inci gibi düşen kar taneleri, rüzgârla savrulur ve sonunda çevremizi gilin gibi bombeyaz kaplarlar. Karın olmasını diye portakal, mandalina, greyfurt, nar gibi birçok meyve de sunmam size. Aman, zaten portakalın kabuğunu atıyım demeyin, sobanın üzerine koyun mı? Gili lekeleri bütün evimizi sararır. Tabii bir de kentan var. Akşam yemeğinden sonra sobanın üstüne koyup "Kırmızı karpuz yemeye hazır" diye nazlı da dâim dinlenir o da. Büyük karpuz toplanıp sadece sobanın başında süzülür yağdan sobaların tadına deyum olmaz. "Yağın ajlancasına ne demeli?" Hanlar masasına geçen son karpuz suyu yağınla, soğuktan yazınmas olmasını buar gibi olmağa ama bir o kadar da zevkli olmaktadır. Sonra yan mahalliden sokaklarımız gelmiştir, bombeyaz kaplar, yanyana yağınla. Geçer onlar karanmaya ama masâ da bu birlikte gâlib ajlancaydı. Her alan usul usul, yanyana ince kar tanelerini yalalayarak palyaz tutuşmuş her kar taneli için bir dilek dilemiştik. İşte hepsinin toplama benim, 323... diyyipki, bombeyaz olmasa içinde biziyle aynı varacak binâri komayması. Sonra ben bağladım komayması.

-Ben de burada bir beyaz olursam isterim. Ben de bu beyaz ilkbaharı ile dinleniriz.

Neşeli, eriyip **ajlancay** alıp ilim açıldı

Fürû gâibi gâibi **çemenin** **ajlancay** açıldı

ajlancay Sevinçli, **ajlancay** dünya **çemen** (Çimen, yeşillik)

Kay ile birlikte uykuya dalan doğa, benle birlikte uyanır 3 aylık güzelliğe uyanırdan. Beyaz, yeni yeşil herkeş. Ağaçlar gülerken hayata tekme atma da der, yuvalarından çıkan hayvanlar da gâibi meye içinde salınmış. İrmaklar büyük bir coşkuyu çağırdı. Ya çiçekler? Otallık göklerinle gün rengi renk çiçeklerle dolar, masâ mı gibi kollar. Akademyalar çiminde otuzup orik, çiklet, kına, çayla yemeye ne kadar da güzel olur. Bir de ilkbahar mevsiminde olan Nevruz var. Nevruz'da herkeş silere pilyeği giden, çemeller kolları tep oynar, herkeş yağın yarıda griddikleni yemektirli biziyleyle paylaşır, dillerde diller, birlik ve beraberliğin önemini kavrar. İlkbahar gelisini avarıyla kollar. Atay yakılarak uyanırdan silere, gülerle söylenir, böylece bu mutlaklık herkeş avar. Ama önemli olan bir şey var. Her bombeyaz gâibi ajlancaydan sonra, pilyeği biziyle biziyle çöplenişini toplayıp orallı tomatı herkeş.

Akademyaların yağın bir hareketiyle ben i anıtlamışlardı. Bursa, ardından hepsinin lahuşuna kiye olmasa herkeş ya sözi söyledi.

- Evet, çok halâdır. Mutlak çevremizi tomatı bükemeliyiz. Çünkü doğa bizi dediklerimizden minna değil, bizim çocuklarımızı tomatı bükemeliyiz.

Günler buna dâimdir.

Resim 3.6: Okuma Metni Sayfası(2. sayfa)

- Eğer anlatılacakların biriyse Burcu'dan olsun, bakalım o yaz ile ilgili hangi gelişmeleri anlatacak bize?

Burcu:

-Ama siz böyle deyinince heyecanlandım. Ben en iyisi size bir bilmece sorayım ne dersiniz?

-Tuttum, sor hadi, dedi Aali.

-Anladım siliyor, pastaları yapıyor, ne işle uğraşıyor içinde, çate çate yapıyor, bu nedir?

Hepimiz aklımıza gelen şeyleri sırayla başlatmaya başladık. Ama hiçbirimiz bilmeceyi çözemedik. Bizim bu meselele halimiz Burcu'man çok hayran bıraktı. Biz bilmediğimize daha çok güliyorduk bize, üstelik cevabını bir türlü söylemiyorduk.

Peki, dedi Burcu, cevabını size bir boyutla vereceğim.

Hale-i paya karguz yarımlamaz **Çeyiz** **Çeyiz**

Çeyiz **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz**

(Hale-i pay: ayak toprağı **Gemac:** melek, meleklik)

Burcu birindigi anda bu sefer bir başlatmaya gülmeye, nasil olmaya da aklından karguz gelmiyordu.

-Epey, dedi Burcu, yaz denilince o sıcak havaların karguzdan daha güzel ne iyi gelirdi ki! Güneş sadece gülmeye bilekti. Hem yaz demek tatl demek, bütün yılın yorgunluğunu yaz gelince atarsın. Ama yazın tatlıydı ki de dursun çalıyaya, kışın olamazdı ki tatlı olamazdı ki. Ya denize ne demeli? Yazın o yalın kavramı sadece bir parçası de denizdir. Bütün sahiller oval **Çeyiz** olur, kimi plajda ve beybol oynar kimi denizde yüzmeye yatsın. Ailecek gidilen plajlardan da unutmamak gerek. Ya mayisler? Çeyiz, karguz, melek, uşak, dağ, bağ, tütün, veyne hep de birbirinden lezzetli. Nispeten yaz ile ilgili çok önemli bir mesele var arkadaşlar. Orman yangınları. Her sene plajda gidip insanlara yardım etmediği sürece, çevreye zarar veren kumulları gibi şeyler neden olur, her sene, özellikle yaz ayında büyük orman yangını yaşanmakta ve binlerce hektar ormanlık alan yok olmaktadır.

-Evet, dedi Gemac, şu an için mi arkadaşlar çevre felaketlerinin çoğu insanların bilinçsiz hareket etmesinden kaynaklanır. **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz**

O sırada annemin bir seslendiğini duyduk. Annem

- **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz**
- **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz**
- **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz**

Aali önce kahverengi tokama çıkıp telen telen, ardından aya kızıyormuş gibi, "Siz kontrol, siz kontrol" diyor. Her zamanki müziğini yavaşlatmış ve bir tane başlatmıştı.

- Saygıdeğer arkadaşlarım, sevgili müzikerim bugün buraya toplanma amaçlarımız **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz** **Çeyiz**
- Hadi ama yemeklerimiz seğir seğir aç kalmışlar, dedi Aali.

Resim 3.7. Okuma Metni Sayfası(3. sayfa)

1.ETKİNLİK Aşağıdaki kelimelerin anlamlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi, belirtilen noktalı yere yazınız ve arkadaşınızın tahminiyle karşılaştırınız. Tahminlerinizi Türkçe Sözlük'ten kontrol ediniz. Seçtiğiniz 5 (beş) kelimeyi cümle içinde kullanınız.

a)

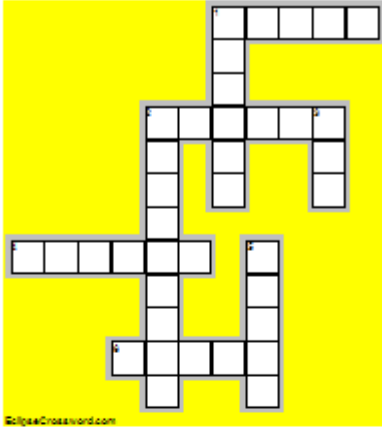
KELİMELER	BENİM TAHMİNİM	ARKADAŞIMIN TAHMİNİ
Renzarenk		
Cağla		
Tiyatro		
Nevruz		
Hürrem		
Zemheri		
Gülşen		
Hazan		
Germa		
Varak		

b)

	CÜMLELERİM	
{	1).....	}
	2).....	
	3).....	
	4).....	
	5).....	

Resim 3.9. Etkinlik Sayfası(1. Etkinlik)

2.ETKİNLİK Aşağıda verilen bulmacayı çözünüz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. SEVINÇLİ
2. SÜSLEMEK
3. RÜZGAR
5. YAPRAK

SOLDAN SAĞA

1. SONBAHAR
2. ALTIN İŞLEYEN
4. GÜL BAHÇESİ
8. SICAKLIK

CÜMLELERİM

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

Resim 3.10. Etkinlik Sayfası (2. Etkinlik)

1. etkinlikte öğrencilerden metinde yer alan sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeleri, arkadaşlarının tahminleriyle karşılaştırmaları ve daha sonra metinden hareketle tahminlerinin doğruluğunu tartışmaları beklenmiştir.

2. etkinlikte metinde yer alan beyitlerden seçilmiş sözcüklerden oluşan bir bulmaca etkinliğine yer verilmiştir. Bulmacada anlamı verilen sözcüklerin bulunarak bulmacada ilgili numaralı yerlere yazmaları ön görülmüştür.

3. etkinlikte öğrencilerin metni anlamaları ve çözümleyebilmeleri için metne yönelik sorular sorulmuş ve öğrencilerden bunları cevaplandırmaları beklenmiştir. Soruların açık uçlu sorulmasına dikkat edilmiş böylelikle öğrencilerin metni anlamlandırarak kendilerini en iyi şekilde ve kendi cümleleriyle ifade edebilmeleri amaçlanmıştır.

3. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anne, çocukların dışarıda oynamasına niçin izin vermiyor?

➤

2. Çocuklar tiyatro oynamaya nasıl karar veriyor? Açıklayınız.

➤

3. Çocuklar kıyafet seçiminde renkleri neye göre belirlemişlerdir? Sizce çocuklar renkleri doğru seçebilmiş midir?

➤

4. Parçaya göre, ilkbahar gelince doğada ne gibi değişiklikler olmaktadır?

➤

5. Burcu'nun yaz ile ilgili endişesi nedir? Siz de buna katılıyor musunuz? Neden?

➤

Resim 3.11. Etkinlik Sayfası(3. Etkinlik)

Öğretmen gözetiminde metnin türünün ve türün unsurların belirlenebilmesi amacıyla 4. etkinlik hazırlanmıştır. 4. etkinlikte öğrencilerden metnin türü olan hikâyeyi

söyleyebilmeleri ve hikâyenin unsurlarından olan kişileri, yer ve zamanı, ana fikri ve olayı belirleyebilmeleri amaçlanmıştır.

4.ETKİNLİK Aşağıdaki hikâye haritasını tamamlayınız.

HİKÂYENİN ADI

.....

.....

.....

.....

.....

KİŞİLER

.....

.....

.....

.....

.....

YER VE ZAMAN

.....

.....

.....

.....

.....

ANA FİKİR

.....

.....

.....

.....

.....

OLAY

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Resim 3.12: Etkinlik Sayfası(4. Etkinlik)

Öğrencilerin konuya bağlı olarak tema çerçevesinde kendi düşüncelerini de ifade edebilmelerine yardımcı olmak, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığını kazandırmak ve hazırlıklı konuşma yapabilmesi amacıyla 5. etkinlikte dört (4) adet kısa sporlarıyla ilgili görsel verilmiştir. Öğrencilerden bir görseli seçmeleri ve görsel hakkında bir konuşma yapmaları istenmiştir. Bu aşamada öğrencilere arkadaşlarına görsel ile ilgili

konuşma yapması için 5'er dakika süre verilmiştir. Etkinlikte görsel kullanılmasının nedeni ise disiplinler arasılık kapsamında öğrencileri kış sporları hakkında bilgilendirmek ve ilgilerini bu yöne çekebilmektir.

Resim 3.13. Etkinlik Sayfası (5. Etkinlik)

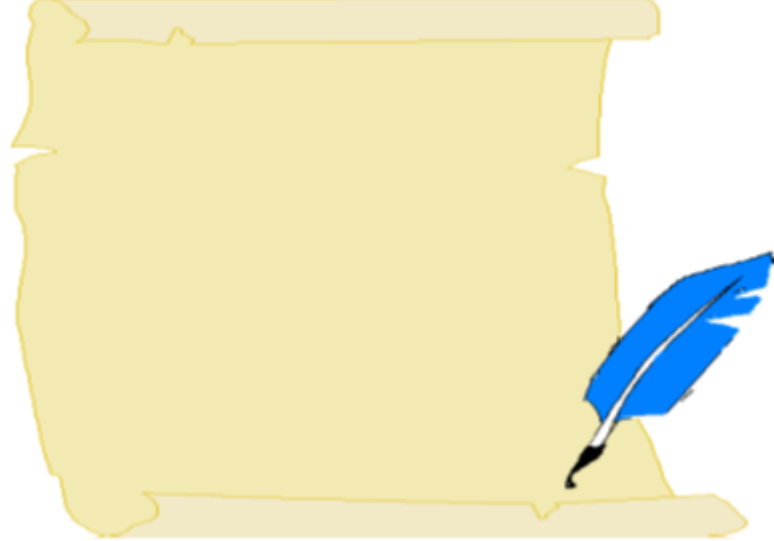
6. etkinlikte öğrencilere Kutadgu Bilig'den bir metin verilmiş ve öğrencilerden bu metinde anlatılan bahar tasvirine ilave olarak kendilerinin de bir metin oluşturmaları istenmiştir. Metni oluşturduktan sonra da metnin çağrışımından hareketle bir resim çizmeleri istenmiştir.

6.ETKİNLİK Aşağıdaki metinde anlatılanlara neler eklemek istersiniz, yazınız. Metnin size çağrıştırdıklarından hareketle bir resim çiziniz.

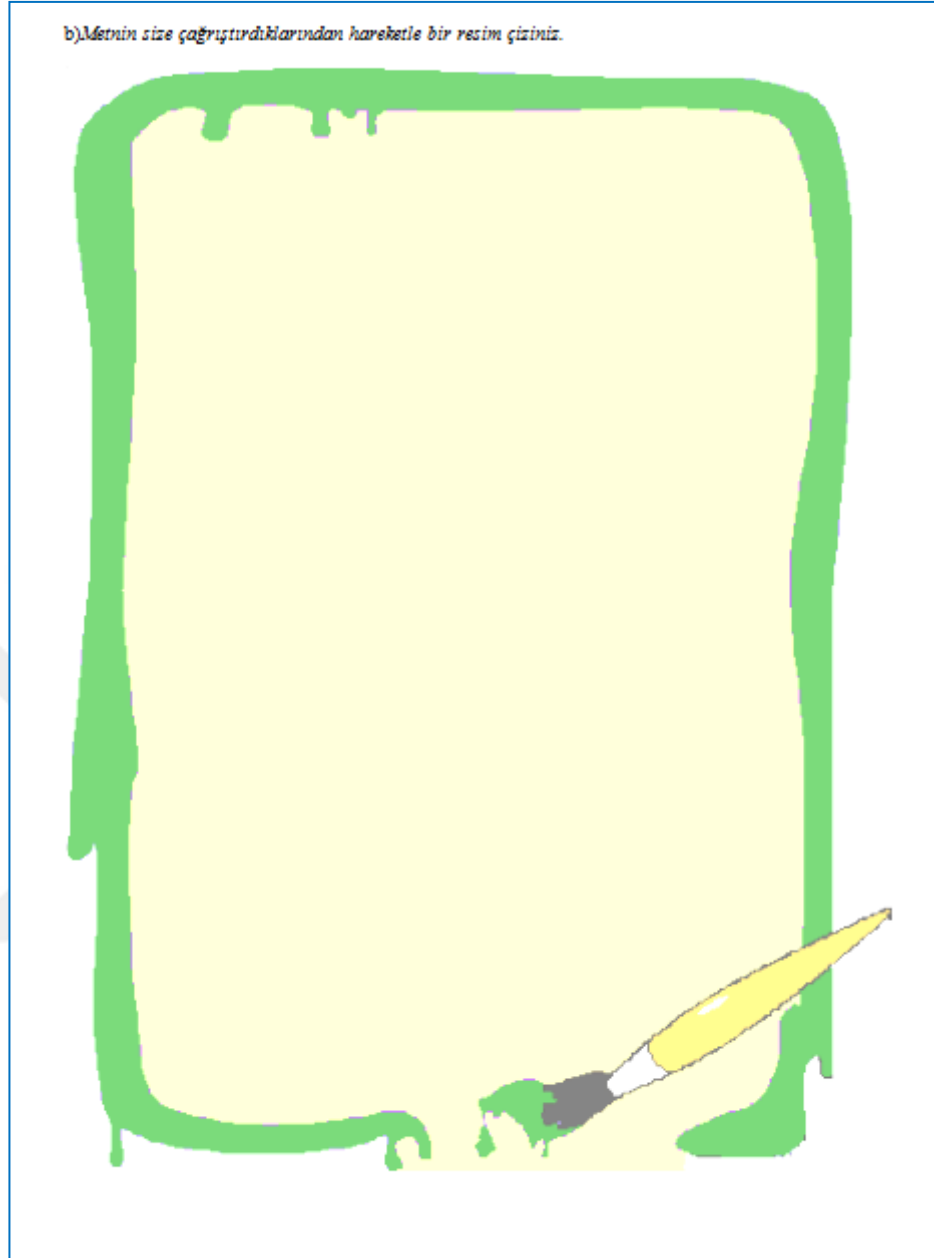
Şarktan bahar rüzgârı eserek geldi; dünyayı süslemek için, cennet yolunu açtı.
Kâfur gitti, kara toprak *misk* ile doldu; dünya kendisini süsleyerek, bezenmek istiyor.
 Bahar rüzgârı eziyetli kaşı sürüp, götürdü; parlak yaz tekrar *saadet* yayını kurdu.
 Güneşe balık-kuyruğundan kuzu-burnuna kadar olan yerine tekrar döndü.
 Kurumuş ağaçlar yeşiller giyindi; tabiat mor, al, yeşil ve kırmızı renklerle süslendi.
 Kara yer yüzüne yeşil ipek bağladı; *hitay* kervanı da bunun üstüne: Çin kumaşı yaydı.
 Düzlikler, dağlar, sahralar ve ovalar bunu yayıp, döşendiler; vâdiler ve yamaçlar al ve yeşil giyerek, süslendiler.
 Binlerce çiçekler gülererek açıldılar; dünya *misk* ve *kâfur* kokusu ile doldu.
 Karanfil kokulu bahar rüzgârı esti; dünyanın her tarafı *misk* ve anber kokusu ile doldu.
 Kaz, ördek, kuğu ve kıl-kuyruk *fezâ*ı doldurdu; bağırarak, bir yukarı-bir aşağı, kaynaşıyorlar.
 Bak, biri kalkıyor, biri konuyor; biri yüzüyor, biri su içiyor.
 Kökiş ve turnalar gökte yüksek sesle bağırıyor; dizilmiş deve *katarı* gibi, uçup, kanat çalıyorlar.
 Keklik, sesine bir *âhenk* vererek, eşine sesleniyor; sanki güzel bir kız gönül verdiğini çağırıyor.
 Keklik yüksek sesle öttü, sanki gülmekten katılıyor; ağzı kan gibi kırmızı, kaşı simsiyah.
 Kara çumguk muzrak gibi gagası ile ötüyor; sesi, nazlı bir kızın sesi gibi cana yakındır.
 Çiçek bahçesinde bülbül binlerce sesle ötüyor, sanki gece-gündüz *Mezâmîr* okuyor.
 Karacalar, dişi-erkek, çiçekler üzerinde oynuyor; geyikler, dişi-erkek, sıçrayıp oynayarak koşuşuyorlar.
 Gök kaşını çatı, gözünden yaş serpiliyor; çiçek yüzünü açtı, bak, gülmekten katılıyor.

Şark: doğu Kâfur: Beyaz, bir tür ağaç misk: mis, güzel koku saadet: mutluluk hitay: Çin'de bir bölge fezâ: uzay, boşluk katar: taşıt dizisi âhenk: uyum Mezâmîr: makamlı okunan sureler

a)Metne eklemek istediklerinizi yazınız

Resim 3.14. Etkinlik Sayfası (6. Etkinlik)

Resim 3.15. Etkinlik Sayfası (6. Etkinlik)

Öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinlerinden alınan beyit örnekleriyle günümüz yakın edebiyatımızda yer alan şiirleri dil, içerik ve diğer şiir unsurları açısından karşılaştırıp farklılıkların ve benzerliklerin öğretmen eşliğinde bulabilmesi amacıyla 7. etkinlik düzenlenmiştir. Etkinlikte yer verilen şiirlerde öğrencilerin anlamakta zorlanacağı düşünülerek bazı kelimeler renklendirme yoluyla verilmiştir. Bu şekilde öğrencilerin farklı dönemlerde yazılmış şiirlerin farklılıklarını sezecekleri

düşünülmüştür. Ayrıca öğrencilerin her iki şiirde de var olan ana fikri destekleyeceği düşüncesiyle görseller kullanılmıştır.

Öğretmen kılavuz kitabında 7. etkinlik yapıldıktan sonra öğrencilerin şiir ve görsel hakkında konuşturulması gerektiği belirtilmiştir.

7. ETKİNLİK Aşağıdaki örnek şiirleri inceledikten sonra aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun şiir numarasını getiriniz.

1. Şiir

Fânî ömür biter, bir uzun sonbahâr olur.
 Yaprak, çiçek ve kuş dağılır, târümâr olur.
 Mevsim boyunca kendini hissettirir vedâ;
 Artık bu dağdağsıyla uğuldar deniz ve dağ
 (Yahya Kemal Beyatlı)

Fânî: ölümlü, geçici. Dağdağsı: telaş
 târümâr: perişan

2. Şiir

Aldanma inen ömr-ü beharına Hamdi
 Bir gün erişir bad-ı hazan bilirsün
 (Hamdullah Hamdi)

(Hamdi, beharın ömrüne aldandma, bir gün sonbahar rüzgârları erişecek, biliyorsun.)

- ❖ Şiir aruz vezniyle yazılmıştır. ()
- ❖ Şiir güneşimiz Türkçesiyle yazılmıştır. ()
- ❖ Şiirde beyit kullanılmıştır. ()
- ❖ Şiirde insan ömrü sonbahara benzetilmiştir. ()
- ❖ Şiirde hece ölçüsü kullanılmıştır. ()
- ❖ Şiirde insanların bir gün yaşlanacağı belirtilmiştir. ()
- ❖ Şiirde şair uyandı bulunmuştur. ()
- ❖ Şiirde Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. ()

Resim 3.16. Etkinlik Sayfası (7. Etkinlik)

Öğrencilerin söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark etmesi kazanımına yönelik ve şiir dilinin estetik yönünün yanı sıra söz sanatlarının şiire sağladığı katkıyı vurgulamak amacıyla 8. etkinlik düzenlenmiştir.

Etkinlikte benzetme sanatı açıklanmış ve Yahya Bey'e ait bir beyit üzerinden örnek verilmiştir. Ardından bu örnekten hareketle öğrencilere verilen diğer iki beyitteki benzetme sanatına ait unsurları bulmaları beklenmiştir. Böylelikle öğrencilerin örnekler yardımıyla genellemelere varabilmesi ve uygulayabilmesi hedeflenmiştir. Nedim ve Yunus Emre'ye ait beyitler yine renklendirme yöntemiyle verilmiş ve bu şairlere ait fotoğraflar beyitlerin hemen yanında yer alarak öğrencilerin bu önemli isimleri görsel olarak da tanımaları ön görülmüştür.

8. ETKİNLİK

Benzetme(teşbih), zayıf olan bir varlığı güçlü olan bir varlığa herhangi bir yönüyle benzetilmesidir. Bu sanat anlatıma kuvvet katmak ya da anlatılan özelliğin daha fazla olduğunu belirtmek için kullanılır. Benzetmenin dört temel ögesi vardır: Benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü, benzetme edatı.

Âdem havâya uymasa **berg-i hazân** gibi
Kuru yere sürünme **âb-ı revân** gibi
(Yahyâ Bey)
İnsan, **hazan yaprağı** gibi arzularının yeline kapılmasa; **akarsu** gibi kuru yerde sürüklenip gitme.

kendisine benzetilen	benzetme edatı	benzetme yönü	benzeyen
• hazan yaprağı • akarsu	• gibi • gibi	• yele kapılmak • yerde sürüklenmek	• insan • insan

Yukarıdaki mısralarda şair anlatmak istediklerini daha etkili söyleyerek anlamı kuvvetlendirmek için insanların dünyaya kapılıp arzularının peşinde sürüklenmesi bakımından yönüyle hazan yapraklarına ve akarsuların sürüklenmesine benzeterek benzetme (teşbih) sanatı yapmıştır.

a) Siz de aşağıdaki dizelerde benzetme(teşbih) sanatını bularak açıklayınız.

Kılıç gibi esiyor **sarsar-ı zemistânî**
Nihâl giyse n'ola **yahdan âhenin miğfer**
Karakışın fırtınası, fidan, buz, demirden
(Nedim)

Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benim için yasın yasın **ağlar mısın**
(Yunus Emre)

Resim 3.17. Etkinlik Sayfası (8. Etkinlik)

9. etkinlikte ise önceki etkinlikte yer verilen söz sanatlarını daha iyi kavratmak amacıyla okuma metninde yer alan altı (6) cümle verilmiş ve öğrencilerden bu cümlelerde yer alan söz sanatlarını belirleyebilmeleri amaçlanmıştır. Böylelikle öğrencilerin metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark edebilmesi hedeflenerek öğrencilerin metni daha iyi çözümleyebilecekleri ön görülmüştür.

Öğrencilere ünlemlerin cümleye kattığı anlamı bulmaları ve ünlemlerin kullanım amacını kavratmak amacıyla 10. etkinlikte cümleler verilmiştir. Öğrencilerden verilen cümlelerde yer alan ünlemlerin cümleye kattığı anlamı yazmaları ve yazdıktan sonra uygun görseller ile eşleştirmeleri istenmiştir.

9.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde kullanılan söz sanatlarını yayıncıların içine yazınız.

Hepimiz bu fikre sıcak bakmıştık. (.....)

Takması için de gökkuşağı gibi rengârenk olan şapkamı verdim. (.....)

Benimle beraber bütün tabiat dinlenmeye çekilir. (.....)

Soğuktan yüzümüz ellerimiz donmuştu ama biz oynamaya devam etmiştik. (.....)

Ağaçlar gülererek hayata tekrar merhaba der. (.....)

Tabiat adeta bir resim tuvali gibidir. (.....)

10. ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen ünlemlerin altını çiziniz, cümleye kattığı anlamı yazarak ilgili görsel ile eşleştiriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CÜMLELER	CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM
1)Hayır, böyle bir hata yapmamalıydın.	
2) Aa, sen de mi buradaydın!	
3) Vah vah demek yağmura tutulmuş.	
4) Yaşasın, kar yağıyor.	
5) Hih, artık onunla konuşmayacağım!	
6) Hey arkadaşlar, ben geldim.	

Resim 3.18. Etkinlik Sayfası (9. ve 10. Etkinlik)

Örnek Etkinlikler: Yukarıda verilen metin ve etkinliklerden farklı olarak 2 metin ve 23 etkinliğe yer verilmiştir. Etkinlik sayılarının belirlenmesinde öğrencilerin gelişim seviyeleri dikkate alınmıştır. Bu etkinliklerden birkaç tanesi aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Birinci metin bir dinleme metnidir. Birinci metnin ikinci etkinliği sözcük çalışmalarıyla ilgilidir. Etkinlikte ilk olarak metin ve metinde boşluklar verilmiştir. Öğrencilerden bu boşlukları dinlediklerine göre doldurmaları hedeflenmiştir. İkinci etkinlikte ise boşluklarda kullandıkları kelimeleri ve diğer kelimeleri metnin içeriğinden hareketle tahmin esip sözcükleri anlamları ile eşleştirmeleri tasarlanmıştır.

1. ETKİNLİK → Aşağıda verilen boşlukları dinlediğiniz metinden hareketle doldurunuz.

Erişti (1) eyyamı, açıldı gül-i gülşen
 Çerağın vakti geldi, ... (2) didesi ruşen
 Çemenler döndü ruy-i yare, ... (3) vü gülden
 Çerağın vakti geldi, lalezarın didesi ruşen
 Açıldı, dilberin (4) gibi laleler, güller
 Yakıştı (5) veş zemine sağıl sümbüller
 Nevasaz olmada bin şevk ile aşifte bülbüller
 Çerağın vakti geldi, lalezarın didesi ruşen

2. ETKİNLİK → Metinden hareketle sözcüklerin anlamlarını bularak doğru eşleştirmeleri yapınız.

Eyyam	göz
Lalezar	aydınlık
Ruhsar	günler
Ruşen	lale bahçesi
Dide	yüz

Resim 3.19. Birinci metnin sözcük çalışmasıyla ilgili 1. ve 2. Etkinliği

Yazma öğrenme alanıyla ilgili olarak birinci metinde 4. etkinlik oluşturulmuştur. Etkinlikte öğrencilerden bahar mevsimini onlarda uyandırdığı çağrışımlar ve duygular etrafında şiir yazmaları beklenmektedir. Etkinlikte öğrencilerin duyularını harekete geçirmesi amacıyla bahar mevsimini resmeden üç görsel kullanılmıştır.

4. ETKİNLİK → Aşağıya bahar mevsiminden ve baharın size çağrışımlarından hareketle bir şiir yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Resim 3.20: Birinci metnin duyulardan hareketle yazma kazanımıyla ilgili 4.etkinliği

4. etkinlikte öğrencilere metin içinde geçen beş (5) kelime anlamlarıyla beraber ve renklendirilerek verilmiştir. Öğrencilerden seçtikleri bir sözcük ile ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarına sözlü olarak ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla bu etkinlik planlanmıştır.

5. ETKİNLİK ⇒ Aşağıdaki sözcüklerden birini seçiniz. Bu sözcüğün sizde uyandırdığı duygu ve düşünceleri yanınızdaki arkadaşınıza anlatınız.

Lalezâr: lale bahçesi

Nevbahar: ilkbahar

Eyyam: Günler

Nevasaz: Saz sesi

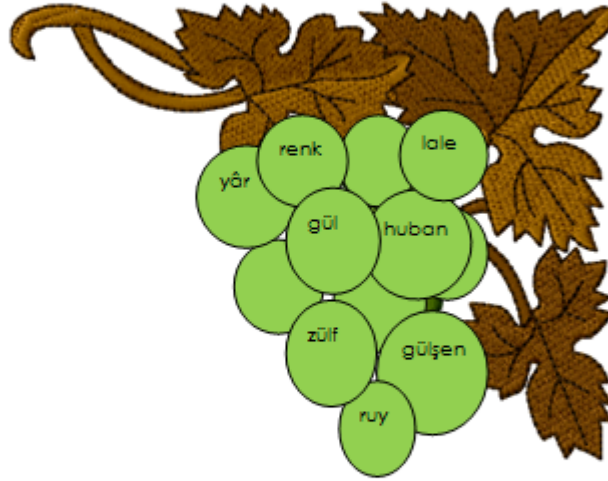
Aşifte: Perişan

Resim 3.21. Birinci metnin güdümlü konuşma kazanımıyla ilgili 5.etkinliği

Eski Türk edebiyatında sıkça karşılaşılan Farsça tamlamaların kuruluş özelliğini kavratmak ve günümüzde kullanılan isim tamlamalarının kuruluşu açısından benzerlikleri ve farklılıkları ayırt edebilmek için bir etkinlik hazırlanmıştır. 7. etkinlikte Osmanlı Türkçesiyle kurulan isim tamlaması ve günümüzde kullanılan isim tamlaması kuruluşları karşılaştırmalı olarak verilmiş ve öğretmenin kuruluşlardaki farklılıkları ifade etmesi beklenmiştir. Etkinlikte kelimeler teker teker ve anlamlarıyla verilmiş, öğrencilerden bu kelimelerle kuracakları Osmanlıca tamlamaları kendilerine verilen günümüzde kullanılan isim tamlaması yapısıyla eşleştirmeleri planlanmıştır.

7. **ETKİNLİK** ⇒ Aşağıdaki tamlamalara ilgili örnekleri inceleyerek Osmanlı Türkçesiyle verilen tamlamaları örnekteki gibi oluşturarak günümüz Türkçesiyle eşleştiriniz.

Günümüz Türkçesinde tamlamaların kuruluşu	Osmanlı Türkçesinde tamlamaların kuruluşu
tamlayan+tamlanan	tamlanan+tamlayan
• denizin kenarı	• leb-i derya
• Âdem'in nesli	• nesl-i Âdem

a)	() gül bahçesinin gülü
b)	() güzelin zülfü
c)	() yârın yüzü
d)	() lalenin rengi

(huban: güzel ruy: yüz Gülşen: gül bahçesi)

Resim 3.22. Birinci metnin tamlamalarla ilgili 7.etkinliği

İkinci metnin 3. etkinliğinde Yahya Bey'in kasidesinden bir beyit verilmiştir. Kışın zorluklarından bahsedilen beyitte sözcüklerin anlamları ve beytin düz yazıya çevrilmiş hali verilmiştir. Öğrencilerden beyti okuyarak beytin konusunu ve ana fikrini belirlemeleri planlanmış, beyte farklı başlıklar bulmaları amaçlanmıştır.

Etkinlik 3. Aşağıda Yahya Bey'in Kasidesi'nden alınan bir beyit yer almaktadır. Beyti renklendirmelerden de faydalanarak okuyunuz. Daha sonra beytin konusunu, ana fikrini ve beyte yeni bir başlık bulunuz.

Yahya Bey'den Bir Beyit

Garîb olanlar olur **fakır** u killet ile bu dem
Gam-ı şitâ ile her **gûşede** **terâne-serâ**

(Garip ve kimsesiz olanlar **fakirlik** ve **kıtlık** yüzünden, kışın kederi ile her **köşede** **imlitiyle** **şarkı** söylemektedir.)

Beytin konusu nedir?

Beytin ana fikri nedir?

Beytin anlamına uygun farklı başlıklar bulunuz.

Resim 3.23. İkinci metnin metni anlama ve çözümleme amacı ile ilgili 3.etkinliği

İkinci metnin bir diğer etkinliği ise öğrencilerin şiir dilinin farkına varabilmeleri ve şiir unsurlarını belirleyebilmeleri için hazırlanmıştır. Etkinlikte farklı dönemlerde yaşamış, konu itibariyle mevsimleri anlatan Tevfik Fikret'e ait bir şiir ve Baki'ye ait bir beyit verilmiştir. Etkinliğin a seçeneğinde bu iki şiiri tür, vezin, nazım birimi ve tema bakımından karşılaştırmaları istenmiş, b seçeneğinde ise yaptıkları karşılaştırmadan hareketle nazım şekliyle ilgili düşüncelerini yazarak şiir diline ait unsurlardan hareketle farklı dönem şiirleri arasındaki benzer ve farklı yönleri belirleyerek kendi duygu, düşüncelerini kurallara uygun olarak ifade etmeleri hedeflenmiştir.

Etkinlik 4. Aşağıdaki şiiri ve beyti okuyup “a” ve “b” seçeneklerinde sizden istenilenleri yapınız.

YAZIN

Perde kapan, perde kapan,
Kapan çabuk çünkü candan
Güneş içeri vuruyor,
Defterleri solduruyor.
Benim parlak
Mor yazmı, bak
Neler olmuş; uçuk, soluk...
Ben soluk şeyleri sevmem

KIŞIN

Açıl perde, açıl perde,
Sen açıldın, güneş nerde?
Bizi galiba unutmuş;
Hayır, onu bulut yutmuş.
Çok soğuk var,
Her taraf kar,
Kar pek güzel, fakat soğuk...
Ben soğuk şeyleri sevmem!

Tevfik FIKRET

Şekker dökerdi bağa mülkerrir şitâda berf
Ebr-i bahâr geldi pür irdi nebât ile

(Kışın kar sürekli bahçelere şeker dökerdi, baharın bulutu geldi her
tarafa bükülerle doldurdu.)

Bakî

4.a. Yazın-Kışın şiiriyle Bakî'nin kasidesinden alınan beyti aşağıdaki başlıklara göre karşılaştırınız.

	Yazın-Kışın	Bakî'nin Kasidesinin Beyti
Tür (Şiir, hikâye, masal vb.)		
Nazım birimi (Dörtlük, beyit, vb.)		
Vezin (Hece, aruz, serbest)		
Tema		

4.b. “Yazın-Kışın” şiiriyle Baki’nin kasidesinden alınan beyit arasında yapmış olduğunuz karşılaştırmadan yola çıkarak her iki nazım şekliyle ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki kutucuğa yazınız.

Düşüncelerim

...

Resim 3.24. İkinci metnin 4.etkinliği

İkinci metnin 5. etkinliği “Metni içerik olarak değerlendirir.”kazanımına yönelik olarak hazırlanmıştır. Öğretmen kılavuz kitabında etkinliğe hazırlık için beytin ne olduğu, eski Türk edebiyatında ne sıklıkla kullanıldığının öğrencilere hatırlatılması gerektiği vurgulanmıştır. Ardından öğrencilerden etkinlikte harflerle kodlanarak verilmiş beyitleri okuyarak anlamlandırmaları ve bu anlamları göz önünde bulundurarak uygun resmin yanına uygun beyti yazmaları istenmiştir.

A Kara yer bağda görünmez oldu sarı yapraktan Kıyamet koptu san encüm döktü ták-ı ezráktan Zatt	B Cemreler her sene tâ birbirinin ardınca Nev-bahâr erdiği müjdeyle gülístına gelir. Nedim
C Zeminin gününe göre kırıkmı giy kim Gam oku gibi geçer şimdi cana berd-i şita Taşlıcalı Yahya	D Hâk-i paya karpuz yuvarlamaz Hamid beyim Vakt-i germalarda gayet şirin olur karpuz Muhammed Hâmid

Etkinlik 5. Yukarıda bentlerle beraber onları temsil eden harfler verilmiştir. Bentleri okuduktan sonra aşağıdaki görselleri gözden geçirerek uygun görsele denk gelen harfi kodlayınız.

()

()

()

()

Resim 3.25. İkinci metnin 5.etkinliği

Söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark etmek kazanımına yönelik etkinliklere de yer verilmiştir. İkinci metnin 6. etkinliğinde benzetme(teşbih) sanatıyla ilgili bir beyit verilmiştir. Beyitten hareketle öğrencilerin benzetmenin unsurlarını fark etmeleri hedeflenmiştir. Etkinliğe geçmeden önce öğrencilere öğretmen tarafından benzetmenin ne anlama geldiği, nasıl kullanıldığına dair örnekler yardımıyla bilgiler verilmesi gerektiği öğretmen kılavuz kitabında belirtilmiştir. Sonrasında ise öğrencilerden beyitte yapılan benzetmenin anlatıma ne gibi katkısının olduğunun, şiire ne değerinde katkı sağladığının sezdirilmesi için sınıfta bunu tartışmaları istenmiştir.

Böylelikle söz sanatlarının şiir dilinin bir özelliği olduğu öğrencilere kavratılmaya çalışılmıştır.

Etkinlik 6.a. Aşağıda Behiştî'nin, yazmış olduğu beyit yer almaktadır. Bu beyitten yola çıkarak benzeyen ve benzetilen öğeleri ilgili gruplara yerleştiriniz.

Rakibe yaa mevsimî gibi mûlayımsın sen
 Bize şimal-i zemistan gibi mîzacun serd
 (Sen rakibe yaa mevsimî gibi yumuşadın bize karpî buğuru kıymet kuzey kadar serttir..)

Behiştî

Benzeyen	Benzetilen

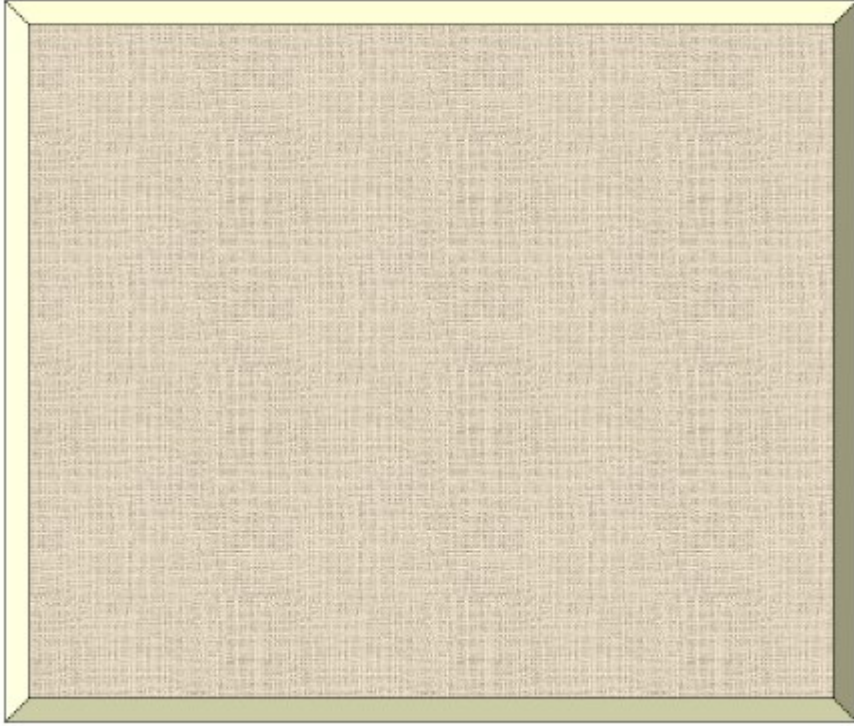
Etkinlik 6.b. Okuduğunuz beyitte de olduğu gibi sevgilinin cansız varlıklara benzetilmesiyle şüire katılmak istenen değer nedir? Tartışınız.

Resim 3.26. İkinci metnin söz sanatları ile ilgili 6.etkinliği

Yazma öğrenme alanıyla ilgili olarak ikinci metinde 10. etkinlik hazırlanmıştır. Etkinlikte temayla ilişkili olarak insanların çevreye verdiği zarar sonucu gerçekleşen çevre felaketleriyle ilgili görseller verilmiştir. Öğrencilerden görselleri incelemeleri istenmiş, algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmek için öğrencilere görsellerle ilgili sorular sorulmuştur. Sonrasında öğrencilerden duyularından hareketle seçtikleri bir görselle ilgili izlenimlerinden hareketle bir deneme yazmaları istenmiştir.

Etkinlik 10. Yukarıdaki resimleri inceleyiniz. İçlerinden birini seçiniz. Daha sonra seçtiğiniz resmin sizde çağrıştırdığı duygulardan yola çıkarak aşağıdaki kutucuğa bir deneme yazınız.

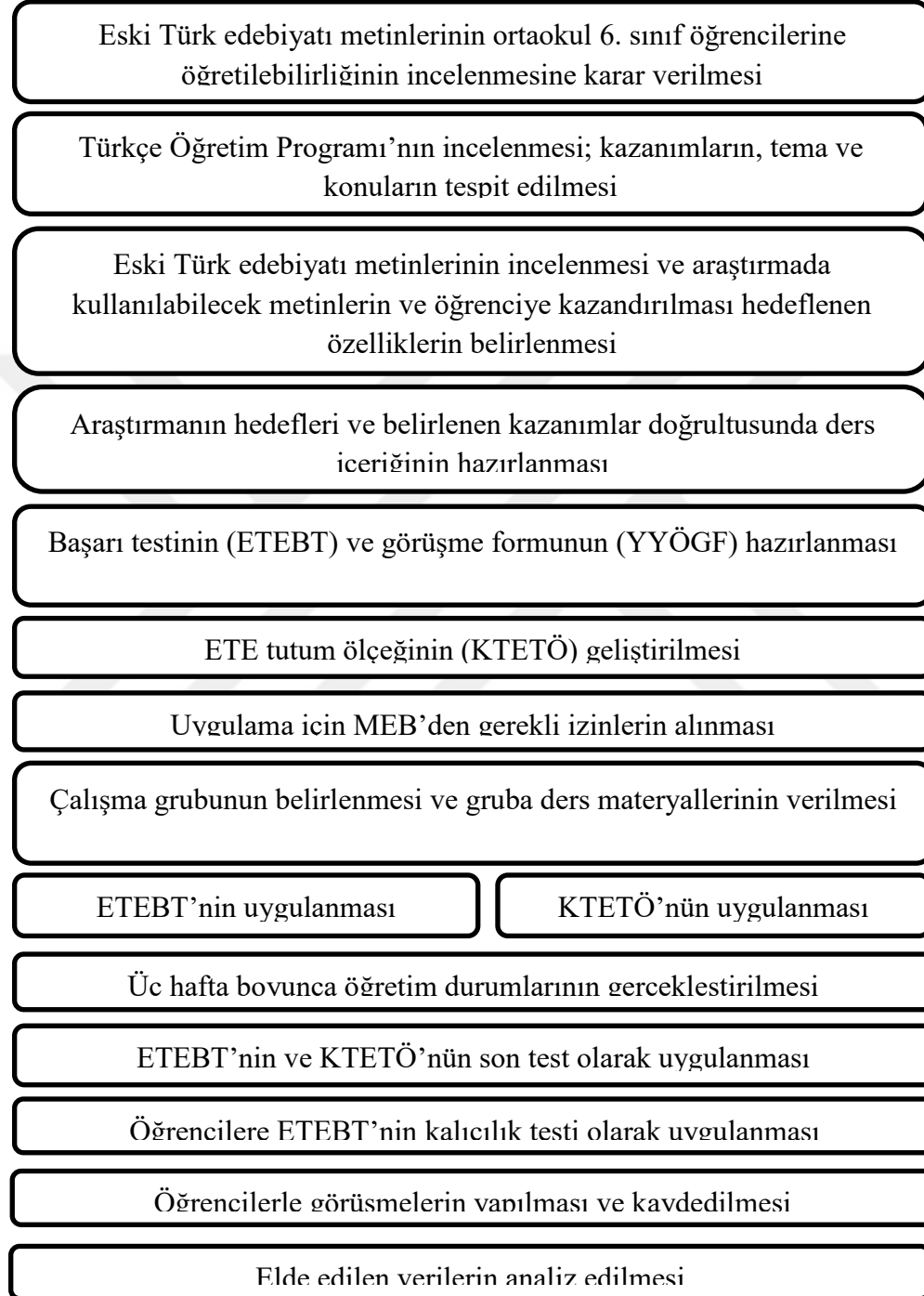

Resim 3.27. İkinci metnin yazma öğrenme alanı ile ilgili 10.etkinliği

İkinci metne bağlı olarak şiirde ölçü konusunun kavratılması amacıyla 13. ve 14. etkinlik hazırlanmıştır. 13. etkinlikte aruz, serbest ve hece ölçüsüyle yazılan şiirlerden örnekler verilmiş, öğrencilerden hangi şiirlerde hangi ölçünün kullanıldığını ve bunu nereden anladıklarını eşleştirerek karşılarındaki kutucuklara yazmaları istenmiştir. 14. etkinlikte ise 13. etkinlikten hareketle şiirde ölçü kullanmanın şiire kattığı değerin kavratılması amaçlanmıştır.

3.3.6. Uygulama Süreci

Bu çalışmada nitel ve nicel veri toplama araçları bir arada kullanılmıştır. Uygulama süreci aşağıda şema ile belirtilmiştir.

Şekil 3.2. Uygulama süreci

Çalışma 2015-2016 eğitim yılında 3 hafta güz döneminde 2 hafta bahar döneminde, Gazi Ahmet Muhtar Paşa Orta Okulu 6. sınıf C şubesinde uygulanmıştır. Çalışmaya söz konusu olan öğretim durumları Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinleriyle oluşturulan ders içeriğini ve onun uygulanmasını kapsamaktadır. Çalışma, araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygulamaya geçilmeden önce gerekli yerlerden resmî izin alınmış ve okul yönetimi çalışma süreci hakkında bilgilendirilmiştir. Çalışmanın 6. sınıfta gerçekleştirilmek istendiği okul yönetimine bildirilmiş ve okul yönetiminin yönlendirmesi sonucu 6. sınıflardan rastgele bir şube seçilmiştir. Öğrencilerle önceden belirlenen gün, sınıf ve saatlerde uygulama gerçekleştirilmiştir. Öğretim durumları gerçekleştirilmeden önce öğrencilere ETEBT ve KTETÖ ön test olarak uygulanmış ve elde edilen veriler kaydedilmiştir.

Ders içeriğinin belirlenen amaç ve Türkçe dersi Öğretim Programı'na göre belirlenen kazanımlar doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuş olması, uygulama sırasında kullanılacak yöntem ve tekniklere, uygulama materyalinde yer verilen eski Türk edebiyatı içeriğine hâkim olması ve daha önce ortaokullarda ders anlatma tecrübesine sahip olması nedeniyle uygulama araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Süreç içerisinde yapılacaklar/uygulanacaklar önceden planlanmış ve süreç içerisinde öğretmen kılavuz kitabından yararlanılmıştır. Öğretim durumları gerçekleştirilmeden önce öğrencilerden temaya ilişkin yönergeler doğrultusunda araştırma yapmaları istenmiştir.

Hazırlanan 3 metinden bir tanesi rastgele seçilerek (Her Mevsim Ayrı Güzel) uygulanmıştır. Uygulamaya başlamadan önce öğrencilere eski Türk edebiyatı metinleriyle oluşturulmuş ders içeriği öğrenci çalışma kitabı ve etkinlik kitabı halinde dağıtılmıştır. Öğrencilere süreç içerisinde bu materyali kullanacakları belirtilmiş ve süreç boyunca yanlarında bulundurmaları belirtilmiştir. Temaya ve metinlere hazırlık olması sebebiyle öğrencilerden mevsimler, seyahatname türü ve eski Türk edebiyatı ile ilgili araştırma yapmaları istenmiştir. Böylece öğrencilerin dikkatinin temaya ve konulara çekilmesi amaçlanmıştır.

Konuya hazırlık bölümünde öğrencilere “Mevsimler nasıl oluşur?” sorusu sorulmuş ve cevaplar doğrultusunda hangi mevsimi niçin en çok sevdikleri sorularak

öğrencinin konuya ilgisi çekilmeye çalışılmıştır. Ardından öğrencilerden metni göz atarak okumaları istenerek metinde yer alan beyitlerin farkına varabilmeleri planlanmıştır. Bu aşamada öğrenciler kazanımlar hakkında bilgilendirilerek öğrencilere işleyecekleri metnin eski Türk edebiyatına ilişkin unsurlar içerdiği, çalışma sonunda bu döneme ilişkin bilgilere sahip olacakları söylenerek derse ve konuya güdülenmeleri planlanmıştır. Öğrenciler çalışma sonunda şimdiye kadar Türkçe ders kitaplarında karşılaşmadıkları bilgilerle karşılaşacakları, edindikleri bilgiler sayesinde kültürel açıdan zenginleşecekleri, duygu, düşünce ve hayal dünyalarının gelişeceği, metinlerde ve etkinliklerde geçen kelimeleri öğrenecekleri ve bu sayede söz dağarcıklarının zenginleşerek kendini daha iyi, doğru ifade edebilen bireyler olabilecekleri ve tüm bu öğrendikleri bilgi ve sözcüklerin onlara lise eğitim hayatlarında edebiyat derslerinde kolaylık sağlayacağı hakkında bilgilendirilmişlerdir.

Metni okumaya geçmeden önce öğrenciler metni dikkatlice dinlemeleri, okuma sürecini kesintiye uğratmamaları, düzeltme ve açıklamaları okumanın sonuna bırakılacağı konusunda bilgilendirilmiştir. Okuma yapılırken sessiz, etrafı rahatsız etmeden, konuşmacının sözünü kesmeden sabırla ve saygıyla dinlemeleri gerektiği dinleme amaçlarına uygun olarak hatırlatılmıştır.

Her Mevsim Ayrı Güzel adlı metin öğrencilerin konuya ilgi duymasını sağlamak, öğrencide okuma zevki uyandırmak, metinde yer alan özellikle eski Türk edebiyatı şiirlerinde geçen kelimelerin nasıl telaffuz edildiğinin ve hangi bağlamda kullanıldığını anlamalarını sağlamak amacıyla “Sesli Okuma” yöntemi ile örnek okuma yapılmıştır. Ardından da öğrencilere metin sesli olarak okutturulmuştur. Öğrenciler okuma yapılırken metinde anlamını bilmedikleri sözcük ve sözcük gruplarının bulunduğu, özellikle metnin içeriğinde yer alan şiir bölümlerinde yer alan renklendirilmiş kelimelerin anlamlarını bağlamdan hareketle tahmin etmeleri konusunda uyarılmıştır.

Metin hem araştırmacı hem de öğrenciler tarafından seslendirildikten sonra 1. ve 2. etkinlikler söz varlığını zenginleştirmeye, 3. ve 4. etkinlikler metni anlama ve çözümlemeye, 5. ve 6. etkinlikler kendini yazılı ve sözlü ifade etmeye, 7. etkinlik eski Türk edebiyatı döneminin şiir diline ait özelliklerine dikkat çekmeye, 8. ve 9. etkinlikler söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark etmeye, 10. etkinlik ise ünlemlerin işlevleri ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrama amaçlarına yönelik öğrencilere

yaptırılmıştır. Bu süreçte etkinlikler amaç ve kazanımlar dikkate alınarak ve araştırmacı rehberliğinde öğrenciler yönlendirilmiştir.

Özellikle konuşma ve yazma öğrenme alanlarına yönelik etkinlikler amaç ve kazanımlar doğrultusunda planlanmıştır. 5. etkinlik uygulanırken verilen görsellerden birini seçerek duygu ve düşüncelerini konuşma kurallarına uyarak sunmaları istenmiş ve konuşma süresi 5 dakika ile sınırlandırılmıştır. Yazma öğrenme alanına yönelik hazırlanan 6. etkinlikte ise öğrenciler etkinlik öncesinde yazılarına uygun giriş yapmaları, etkili bir başlık bulmaları, uygun yerlerde söz sanatlarından yararlanarak yeni öğrendikleri kelimeleri yazılarında kullanmaları konusunda uyarılmıştır.

Öğretim ortamında öğrenim süreci boyunca öğrencilerin yönelttiği sorular ve anlaşılmayan konularla ilgili gerekli açıklamalar yapılmıştır. Her etkinlik sonrası öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmış, öğrencilere benzer örnekler aracılığıyla anlaşılmayan noktalar üzerinden dönüt yapılmıştır. Etkinlikler yapılırken her öğrencinin derse etkin olarak katılmasına özen gösterilmiş, tekrarlar ve örnekler aracılığıyla öğrenilenlerin kalıcılığının artırılmasına çaba gösterilmiştir. Tekrar ve örneklerden sonra soru cevap ve tartışma teknikleri kullanılarak öğrenilenlerin pekiştirilmesi sağlanmıştır.

Uygulamalar toplam beş hafta sürmüştür. Uygulama sonrasında öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamak adına gerekli tekrarlar yapılmış, soru cevap yöntemiyle yanlış öğrenmeler tespit edilerek düzeltilmiştir. Uygulama sonrasında ETEBT ve KTETÖ son test olarak uygulanmış ve elde edilen veriler ön test sonuçlarıyla karşılaştırılıp yorumlanmıştır.

Çalışmadan yaklaşık 2 ay sonra ise gerekli yerlerden yeniden izin alınıp ETEBT kalıcılık testi olarak öğrencilere tekrar uygulanmıştır. Bu uygulama sonrasında öğrencilerle eski Türk edebiyatı metinleriyle oluşturulmuş ders içeriğine yönelik görüşmeler yüz yüze yapılmış ve kaydedilmiştir. Elde edilen veriler çözümlenerek yorumlanmıştır.

3.3.7. Verilerin Analizi

Araştırmada nitel ve nicel veri analiz yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nitel olarak betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır.

Betimsel analizde veriler görüşülenlerden elde edildiği şekilde değiştirilmeden alıntılar şeklinde aktarılır. Analizde elde edilecek sonuçları daha sistematik belirlemek üzere konuşma metnlerinin yazıya dökülmesi, alınan cevapların sınırlandırılması gibi yöntemler kullanılır. Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen başlıklar altında özetlenir ve yorumlanır (Büyüköztürk vd., 2015). İçerik analizi metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır. Görüşmeler, tartışmalar, konuşmalar, sohbetler, tiyatro gösterileri içerik analizi tekniği kullanılarak incelenebilir. İçerik analizi genellikle diğer yöntemlerle birlikte kullanılır. Özellikle gözlem ve görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde kullanılır. İçerik analizi amaçları belirleme, kavramları tanımlama, analiz birim(ler)ini belirleme, konu ile ilgili verilerin yerini belirleme, mantıksal bir yapı geliştirme, kodlama kategorilerini belirleme, sayma, yorumlama ve sonuçları yazma aşamalarından oluşur (Büyüköztürk vd., 2015).

Bu çalışmada da YYÖGF sonuçları betimsel ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çözümleme yapılırken yukarıda bahsedilen süreç takip edilmiş ve görüşme sonuçları analiz edilmiştir. Görüşme öğretim uygulaması sonunda öğrencilerin sıkılmayacakları bir sürede ve kendilerini daha rahat hissedecekleri sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Öğrencilere görüşmeye başlamadan önce verecekleri cevapların hiçbir surette onların okul başarı notlarını etkilemeyeceği, vereceklerin bilgilerin sadece araştırma için kullanılacağı belirtilerek öğrencilerin samimi cevaplar vermesi hedeflenmiştir. Görüşme sırasında öğrencilerin verdikleri cevaplar yazıya geçirilmiş ve beden dilleri de dikkatle incelenmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular sürecin daha sistematik ilerlemesini sağlamak adına ana başlıklara bölüştürülerek sunulmuştur. Görüşme sürecinde ise her soru tek tek okunarak cevaplandırılmış, her öğrencinin cevabı olduğu gibi yazıya geçirilmiştir. Verilen cevaplar içerikleri temele alınarak kodlanarak tablollaştırılmış ve tablodan elde edilen veriler sayısallaştırılmıştır. Sonrasında ise elde edilen veriler yorumlanarak sonuçlar yazılmıştır.

Araştırmada kullanılan ETEBT ve KTETÖ ön test ve son test sonuçları nicel veri analiz yöntemleriyle analiz edilmiştir. Bu doğrultuda elde edilen veriler SPSS 20.00 programı kullanılarak 0.05'lik önem derecesinde test edilmiştir. KTETÖ'nün yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi, KTETÖ ön test ve son test sonuçlarının

karşılaştırılmasında bağımlı örneklemeler için t- testi (Paired Samples T- Testi), KTEBT ön test, son test sonuçlarının karşılaştırılmasında t- testi (One Sample T- Testi) kullanılmıştır. Kalıcılığın ölçülmesinde ise ilişkili örneklemeler için tek faktörlü anova kullanılmıştır.

Araştırmada çalışma grubundan elde edilen sonuçların parametrik testler için gerekli koşulları taşıyıp taşımadığını belirlemek için Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) ve Mahalanobis uzaklık değerleri incelenmiş ve bu değerlerin verilerde olmadığı görülmüştür. Sonrasında Shapiro-Wilks normallik testi ve Levene Homojenlik testi uygulanmış ve verilerin tek değişkenli ve çok değişkenli normalliğe sahip olduğu ve homojen bir dağılım özelliği gösterdiği belirlenmiştir. Bunun için araştırmadan elde edilen veriler parametrik testlerle analiz edilmiştir. Çalışma grubunun 50'nin altında olduğu durumlarda normallik analizi için Kolmogorov-Smirnov testi yerine Shapiro-Wilks normallik testinin kullanılması alan uzmanlarınca tavsiye edilmektedir (Akbulut, 2011; Büyüköztürk, 2007).

3.4. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliliği

Güvenirlik aynı test ile aynı kişiler üzerinde yapılan ölçme sonuçlarının kararlılığı olarak tanımlanabilir. Geçerlik bireyin ölçülmek istenen özelliğini diğer özelliklerle karıştırmadan ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk vd., 2015). Güvenirlik birbirine yakın sonuçlar verebilme niteliğindeyken geçerlilik sonuçların doğruluğu ile ilgilenmektedir. Geçerlilik iç geçerlilik ve dış geçerlilik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İç geçerlik araştırmanın doğruluğu ve araştırmacının düşündüğü şeyi doğru olarak ölçmesi ya da gözlemlemesiyle alakalı iken dış geçerlilik çalışma sonuçlarının diğer durumlara ve örneklerle genellenebilirliği ile alakalıdır. Güvenirlik ise iç güvenilirlik ve dış güvenilirlik olmak üzere iki başlıkta incelenmektedir. İç güvenilirlikte farklı araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşip ulaşamayacağı söz konusudur. Dış güvenilirlikte ise araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı sonucu verip veremeyeceği önemlidir.

Nitel bir çalışmada detaylı alan kayıtlarının alınması, araştırma ekibi tarafından doğru ve kapsamlı bilgi sağlanması, doğruluk için alan notlarının katılımcılar tarafından incelenmesi, ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, katılımcılardan alıntılar yapılması ve

alıntıların ekleme yapılmadan olduğu gibi verilmesi güvenilirliği artırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2015).

Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için çeşitli önlemler alınmıştır. Veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 3.3.

Veri Toplama Araçlarının Güvenirlik ve Geçerliliğiyle İlgili Çalışmalar

Yaklaşım	Uygulamalar
Geçerlik	Alanyazın taranarak görüşme sorularının oluşturulması.
	Ders içeriğinin hazırlanmasında alanyazının incelenmesi, araştırma soruları ve temanın kazanımlarının dikkate alınması.
	Ders içeriği için uzman görüşlerine başvurulması.
	Ders içeriğinin örnek uygulamalarının yapılması
	Başarı testi ve görüşme formu için uzman görüşünün alınması.
	Hazırlanan testlerin örnek uygulamalarının yapılması.
Güvenirlik	Tutum ölçeğinin yapı geçerliği için faktör analizlerinin yapılması.
	Alanyazın tarandıktan sonra görüşme sorularının geliştirilmesi.
	Araştırma soruları temelinde başarı testi ve görüşme sorularının hazırlanması
	Uzman görüşlerinden hareketle, araştırma soruları ve tema kazanımları doğrultusunda ders içeriğinin hazırlanması.
	Tutum ölçeğinin iç tutarlılık, iki yarı güvenilirlik ve test tekrar test yöntemleriyle güvenilirlik katsayılarının hesaplanması.

Bu araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları birlikte kullanılmıştır. Nitel bir çalışmada detaylı alan kayıtlarının alınması, araştırma ekibi tarafından doğru ve kapsamlı bilgi sağlanması, doğruluk için alan notlarının katılımcılar tarafından incelenmesi, ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, katılımcılardan alıntılar yapılması ve alıntılarının ekleme yapılmadan olduğu gibi verilmesi güvenilirliği artırmaktadır (Büyüköztürk vd., 2015). Bu bağlamda görüşme verilerinin geçerliliğini artırmak için öğrencilerle kendilerini daha rahat hissettikleri sınıf ortamında 15-20 dakikalık görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılırken veriler yazıya geçirilmiş ve öğrencilerin beden dilleri de gözlemlenmiştir. Görüşme

sırasında elde edilen veriler analiz edilirken veriler kodlanarak yorumlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde doğrudan alıntılar yapılarak birbiriyle karşılaştırılmıştır. Veriler analiz edilirken alanında uzman öğretim elemanlarından yardım alınmış ve veriler birlikte analiz edilerek ortak bir sonuca varılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada geçerliği ve güvenirliği sağlamak adına çeşitli veri toplama teknikleri kullanılarak veriler elde edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Süreç içerisinde kullanılan yöntem, teknik, veri toplama araçları, çalışma grubu, verilerin uygulanması ayrıntılı bir şekilde yazıya geçirilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenirliği için alınan önlemler ve yapılan uygulamalar aşağıda tablo halinde verilmiştir. Tablonun oluşturulmasında Yıldırım ve Şimşek'in (2011) Nitel Araştırma Yöntemleri kitabındaki geçerlik ve güvenirliğe ilişkin açıklamaları dikkate alınmıştır.

Tablo: 3.4.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliğiyle İlgili Yapılan Çalışmalar

Yaklaşım	Ölçüt	Uygulama
İnandırıcılık	Etkileşim süresi	Her öğrenciyle 15-20 dakikalık görüşmeler yapılması Çalışmanın üç hafta boyunca yürütülmesi
	Çeşitleme	Doküman analizi, görüşme, başarı testi ve tutum ölçeği gibi çoklu veri toplama araçlarının birlikte kullanılması.
	Uzman incelemesi	Nitel ve nicel araştırma konularında ve çalışma alanında uzman görüşlerine başvurulması ve elde edilen verilerin birlikte yorumlanması.
Aktarılabirlik	Ayrıntılı betimleme	Görüşme verilerinden doğrudan alıntıların yapılması
Tutarlılık	Tutarlılık incelemesi	Veri toplama araçlarından elde edilen sonuçların birbiriyle karşılaştırılması.
		Çalışma grubuna yöneltilen görüşme sorularının aynı olması. Görüşme sorularının farklı uzmanlarca edilmesi ve sonuçların tutarlılığının incelenmesi
Teyit edilebilirlik	Teyit incelemesi	Çalışmada kullanılan veri toplama araçları, uygulama sonuçları ve analiz süreci teyit edilebilirlik için araştırmacı tarafından saklanmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde 6. sınıf Türkçe dersinde Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt temasının işlenmesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanılabilirliğinin incelenmesi amacıyla yapılan araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Araştırmada kullanılan Görüşme (YYÖGF), tutum ölçeği (KTETÖ), başarı testi (KTEBT), kalıcılık testi (KTEBT), öğrencilerin yaptıkları etkinlikler incelenerek bulgular yorumlanarak verilmiştir. Araştırma bulguları öğretim durumunda yer alan etkinliklere yer verilerek desteklenmiştir.

4.1. Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu “6. sınıf Türkçe dersi Doğa ve Evren temasının Mevsimler alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımının öğrencinin akademik başarısına etkisi nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu kısımda bu araştırma sorusunun bulgularına ve bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir. Araştırma sorusu çerçevesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin Türkçe ders kitaplarında kullanımının uygun olup olmadığı, olumlu ve olumsuz yönleri betimlenmiştir.

4.1.1. “Doğa ve Evren” Temasının “Mevsimler” Alt Teması Çerçevesinde Eski Türk Edebiyatı Metnlerinin Etkinliklerle İşlenmesinin Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerle yapılan ön görüşmede öğrenciler öğretim içeriğinin hazırlandığı tema hakkında özellikle disiplinler arası çalışma kapsamında (sosyal bilgiler dersi) bilgi sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Ancak eski Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanan içerik hakkında önceden pek fazla bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.

Araştırmada öğretim durumuna geçilmeden önce çalışma grubuna ETEBT ön test olarak uygulanmıştır. Öğretim durumuna geçilip uygulama tamamlandıktan sonra ETEBT son test olarak uygulanmıştır. Eski Türk edebiyatı metinleriyle oluşturulan ders içeriğinin öğrenci kazanımlarına etkide bulunup bulunmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Ön test ve son test puanlarına ilişkin bulgular Tablo 4.1.'de belirtilmiştir.

Tablo: 4.1.

Başarı Testi Ön Test Son Test Puanlarına İlişkin Bağımlı t Testi Sonucu

	N	X	S.s	t	p
BAŞARIÖNTEST	22	34.77	14,349	-4.238	.000
BAŞARISONTTEST	22	43.18	14,924		

Öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını belirlemek için bağımlı örneklem için t testi yapılmış ve aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Buna göre başarı testi ön test aritmetik ortalamasının ($X= 34,77$) ve son test aritmetik ortalamasının ($X=43,618$) olduğu ve uygulanan deneysel işlem sonucunda öğrencilerin başarı testinden aldıkları puanların anlamlı düzeyde yükseldiği söylenebilir.

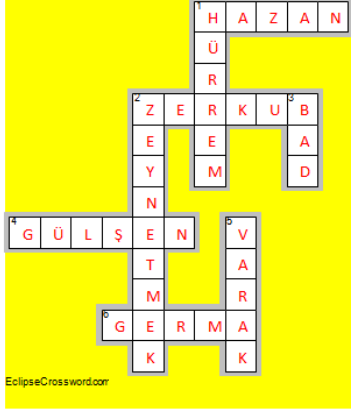
Çalışmada eski Türk edebiyatı metinleriyle oluşturulmuş 3 metne ait toplam 34 etkinlik oluşturulmuştur. Uygulamada 3. metne bağlı olarak 11 etkinlik uygulanmıştır. Bu etkinlikler arasından bazıları örneklendirilecektir.

3. metne ait konuya hazırlık kısmında öğrencilere “Mevsimler nasıl oluşur?” sorusu yöneltilerek öğrencilerin konuşmaları sağlanmış, böylece öğrencinin ilgisinin ve dikkatinin temaya çekilmesine çalışılmıştır.

Metne geçmeden önce öğrenciler kısaca eski Türk edebiyatı hakkında bilgilendirilerek okunacak metni bu özellikleri dikkate alarak dinlemeleri istenmiştir. Ayrıca uygulama süresince ders kitabı ve öğrenci çalışma kitabı şeklinde hazırlanan ders içeriğinden faydalanacakları söylenerek ders içeriği öğrencilere dağıtılmıştır.

3. metne ait ilk dört etkinlik okuma becerisi kapsamında metni anlama ve çözümleme, söz varlığını zenginleştirme amacına yöneliktir. 1. etkinlik metinde geçen kelimelerin anlamlarını tahmin ederek arkadaşlarının tahminleriyle karşılaştırmaları ve sözlük anlamlarını bulup tahminlerini irdeleyerek cümle içinde kullanmaları şeklindedir. 2. etkinlik ise tanımlı verilen kelimeleri bulmak olarak ilgili yere yazarak yine bu kelimeleri anlamlarına uygun olarak cümle şeklinde yazmalarına yöneliktir. Öğrencilerin metinden hareketle sözcükleri anlamlandırarak cümle içerisinde anlamına uygun olarak

kullanabildikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda 2. etkinliğe ve öğrencilerden bazılarının çalışmalarına yer verilmiştir.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. SEVINÇLİ
2. SÜSLEMEK
3. RÜZGÂR
5. YAPRAK

SOLDAN SAĞA

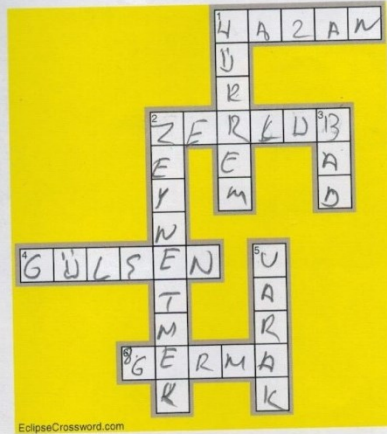
1. SONBAHAR
2. ALTIN İŞLEYEN
4. GÜL BAHÇESİ
8. SIKAKLIK

CÜMLERİM

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

Resim 4.1. Üçüncü metin 2. Etkinlik

2.ETKİNLİK Aşağıda verilen bulmacayı çözünüz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. SEVİNÇLİ *huzur*
2. SÜSLEMEK
3. RÜZGÂR
5. YAPRAK

SOLDAN SAĞA

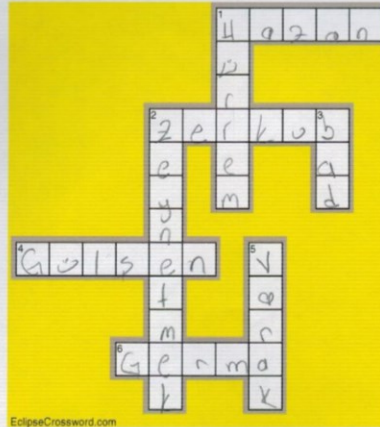
1. SONBAHAR *1. toz an*
2. ALTIN İŞLEYEN
4. GÜL BAHÇESİ
8. SICAĞLIK

CÜMLELERİM

1. Bugün çok huzurum.
2. Gelin arabasını ben Zeynettim.
3. Bahçin içinde kaldım.
4. Kardasım yağışlıkla bulsundan gül kopardı.
5. Vaktin ağızdan düşmeye başladı.
6. Babam Zortubada çalışıyor.
7. Gine heron samani geldi.
8. Yazın Antalya çok German oluyor.

Resim 4.2. Ö6'ya ait üçüncü metin 2. Etkinlik

2.ETKİNLİK Aşağıda verilen bulmacayı çözünüz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. SEVİNÇLİ
2. SÜSLEMEK
3. RÜZGÂR
5. YAPRAK

SOLDAN SAĞA

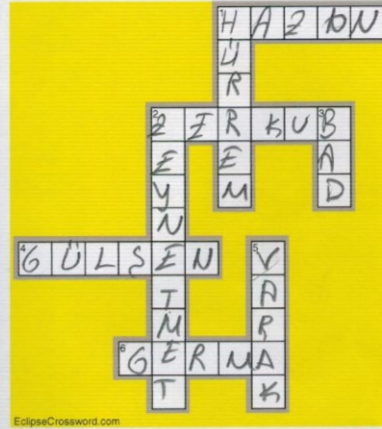
1. SONBAHAR
2. ALTIN İŞLEYEN
4. GÜL BAHÇESİ
8. SICAKLIK

CÜMLELERİM

1. Sonbaharda varaklar yerlere dökülür.
2. Ben bugün evkâfımdan.
3. Bizim gitsenimiz yok.
4. Hava geldi.
5. Sonbahar etrafını zeyn etmiş.
6. Bugün hava badlı.
7. Bugünlerde havalar hiç güzel değil.
8. Kuyumcular zerkublarlar.

Resim 4.3. Ö17'ye ait üçüncü metin 2. Etkinlik

2.ETKİNLİK Aşağıda verilen bulmacayı çözünüz. Bulduğunuz kelimeleri birer cümlede kullanınız.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. SEVINÇLİ
2. SÜSLEMEK
3. RÜZGÂR
5. YAPRAK

SOLDAN SAĞA

1. SONBAHAR
2. ALTIN İŞLEYEN
4. GÜLBAHÇESİ
8. SICAKLIK

CÜMLELERİM

- 1 Matematik sınavından 100 aldığım için çok sevindim.
- 2 Doğum gününde arkadaşlarımla birlikte etrafı süsledik.
- 3 Hava okadar soğuktu ki rüzgar bile çok ses çıkartıyordu.
- 4 Arkadaşımın, kardeşinin ismi YAPRAK'tır.
- 5 Sonbahar gelince yapraklar dökülmeye başladı.
- 6 Arkadaşım ALTIN İŞLEYEN kelimelerinin anlamını henüz bilmiyordu.
- 7 H. İbrahim ateşe atılırken Allah orayı Gül Bahçesine çevirdi.
- 8 İzmir'deki sıcaklık pek de fazla değildi.

Resim 4.4. Ö19'a ait üçüncü metin 2. Etkinlik

Öğrencilerin çalışmaları incelendiğinde öğrencilerin anlamı verilen kelimeleri doğru olarak bulmacayı tamamladıkları görülmektedir. Ayrıca öğrenciler verilen kelimeleri de anlamına uygun olarak cümle içinde kullanabilmişlerdir. Ö19'a ait çalışma

incelendiğinde ise “yaprak” kelimesini özel isim olarak kullandığı görülmektedir. Bazı öğrencilerin benzer kullanımı “Hürrem” ve “Gülşen” kelimelerinde de yaptıkları fark edilmiştir. Fakat kurdukları cümleler incelendiğinde popüler isim olan bu kelimeleri anlamlarını temele alarak kullandıkları söylenebilir. Bu anlamda öğrencilerin etkinliği istenilen düzeyde gerçekleştirdiği söylenebilir.

Öğrencilerin metne ilişkin sorulara cevap vermelerini sağlamak için 3. etkinlik yaptırılmıştır. Bu etkinlikte, içinde eski Türk şiiri örneklerinin yer aldığı metnin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Etkinlikte ayrıca öğrencilerin metni anlamalarının yanı sıra kendi yorumlarını da içeren ek sorular sorulmuş ve kendi düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeleri amaçlanmıştır.

3. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anne, çocukların dışarıda oynamasına niçin izin vermiyor?

> Havanın soğuk olması ve hasta olmamaları için. İçeriye girtilmiş.

2. Çocuklar tiyatro oynamaya nasıl karar veriyor? Açıklayınız.

> Her zaman aynı oyunu oynuyorlardı ve canları çok sıkılmıştı. O zaman 4. mevsim oynayalım dedi. Aslı böylelikle ne oyun oynuyacaklarını buldular.

3. Çocuklar kıyafet seçiminde renkleri neye göre belirlemişlerdir? Sizce çocuklar renkleri doğru seçebilmiş midir?

> Renkleri bence çok uyumlu olmuş yani doğru seçmişler. Kıyafetlerini de 4. mevsim olanıkkla. İçeriye mevsimlere uygun elbiseler giymişlerdir.

4. Parçaya göre, ilkbahar gelince doğada ne gibi değişiklikler olmaktadır?

> İlk bahar gelince çiçekler açmış ve evlerindeki böcekler dışarı çıkmış.

5. Burcu'nun yaz ile ilgili endişesi nedir? Siz de buna katılıyor musunuz? Neden?

> Heyecanlanmış ve arkadaşlarına bilmece sormuş.

Resim 4.5. Ö2'ye ait Üçüncü metin 3. Etkinlik

3. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anne, çocukların dışarıda oynamasına niçin izin vermiyor?

► Hafta... olurlar diye 12 in. varmiyor-^{lu} hava soğuk oldu

2. Çocuklar tiyatro oynamaya nasıl karar veriyor? Açıklayınız.

➤ da'sunung.....idharu yarak ka kaba ka saklan ban kal
nyanyan ban nyanyan sibit tiy atir yanyan ban

3. Çocuklar kıyafet seçiminde renkleri neye göre belirlemişlerdir? Sizce çocuklar renkleri doğru seçebilmiş midir?

► Sıcaklık, yağlık ve iklime göre ve renge göre

4.Parçaya göre, ilkbahar gelince doğada ne gibi değişiklikler olmaktadır?

➤ cisekiler afa Nuray Bayrami kutlami aistinda
mas cawrayi Lendit tutma Plak

5. Burcu'nun yaz ile ilgili endişesi nedir? Siz de buna katılıyor musunuz? Neden?

➤ cat Bisar al-him yelmannesi al-bil wal wa himan yangin
akmasi

3. ETKİNLİK Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anne, çocukların dışarıda oynamasına niçin izin vermiyor?

- > Annesi çocuğunun...dizidir...hasta...olur...diye...dışarı...
çıkmasına...izin...vermez,

2. Çocuklar tiyatro oynamaya nasıl karar veriyor? Açıklayınız.

- > Çocuklar tiyatro oynamaya...kışkırtmalarını...seçenek...
olarak...renklerini...seçtik...oynamaya...başlıyoruz

3. Çocuklar kıyafet seçiminde renkleri neye göre belirlemişlerdir? Sizce çocuklar renkleri doğru seçebilmiş midir?

- > Çocuklar kıyafetlerinde renklerini mevsimlere göre...
seçmişler. Ben de çocuklar renkleri doğru seçmişler

4. Parçaya göre, ilkbahar gelince doğada ne gibi değişiklikler olmaktadır?

- > İlk baharda...hava...sıcaklar...çiçekler açar...Ağaçlar...
yaprakları...yeşil olur

5. Burcu'nun yaz ile ilgili endişesi nedir? Siz de buna katılıyor musunuz? Neden?

- > Evet...hakkında...Mutlaka...severim...zi...temiz...bina...kız...
luz...çünkü...doğru...bize...dedelerimizden...mı...değil...
bizim...çocuklarımız...temiz...mı...emane...mı...dır

Resim 4.7. Ö13'e ait üçüncü metin 3. Etkinlik

Öğrencilerin kâğıtları incelendiğinde metni anlama ve çözümlemeye yönelik kendilerine yöneltilen soruları kısmen eksik de olsa doğru cevaplandıkları görülmektedir.

4. etkinlik metnin olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurların belirlenmesine yönelik olarak hazırlanmıştır ve uygulanmıştır.

4.ETKİNLİK Aşağıdaki hikâye haritasını tamamlayınız.

HIKÂYENİN ADI
HER MEVSİM AYRI GÜŞEL

KİŞİLER
Sarı
Bulut
Güneş
Açık
Anne

YER VE ZAMAN
Ev, son baharın
son günleri

OLAY
Sarı'nın, Sarı'nın
tanesinden, tanesinden
evde mevsim
lerle ilgili tane
tanemeleridir.

ANA FİKİR
Her mevsimin kendi
ne özgül bir çok
özellik ve özellik
leri vardır.

Resim 4.8. Ö13'e ait üçüncü metin 4. Etkinlik

4.ETKİNLİK Aşağıdaki hikâye haritasını tamamlayınız.

HİKÂYENİN ADI
Her Mevsim
Aynı Güzeldir

KİŞİLER
Güneş
Barınca
Aşık
Evün sahibi
Anne

YER VE ZAMAN
Yaz
Zamanı Zorbalardan
Sarıgözü

ANA FİKİR
Her mevsimin bir
şöelliğinin olması
ve her mevsim barınca
nada süren aynı
güzeldir.

OLAY
Barınca barınca her
kışın kışın
her mevsim barınca
ve her mevsim barınca
ve her mevsim barınca
ve her mevsim barınca
ve her mevsim barınca
ve her mevsim barınca

Resim 4.10. Ö17'ye ait Üçüncü metin 4. Etkinlik

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin metnin unsurlarını doğru olarak belirledikleri fakat ana fikri yazmada zorlandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin metni doğru anlayabildikleri söylenebilir.

5. etkinlik öğrencilerin görselden hareketle duygu ve düşüncelerini konuşma kurallarına uyarak ifade edebilmelerine yönelik olarak hazırlanmıştır. Ancak bu etkinlik burada örneklendirilmemiştir.

6. etkinlikte Kutadgu Bilig'den bir bölüme yer verilmiştir. Öğrencilerden bölümde bahsedilen tabloya ek olarak neler yazabilecekleri sorulmuştur. Ardından hayallerindeki bu tabloyu resmetmeleri istenmiştir.

Binlerce çiçekler gülererek açıldılar ; dünya *misk* ve *kâfur* kokusu ile doldu.
 Karanfil kokulu bahar rüzgârı esti; dünyanın her tarafı *misk* ve anber kokusu ile doldu.
 Kaz, ördek, kuğu ve kıl-kuyruk *fezâ*yı doldurdu; bağırsarak, bir yukarı-bir aşağı, kaynaşıyorlar.
 Bak, biri kalkıyor, biri konuyor; biri yüzüyor, biri su içiyor.
 Kökiş ve turnalar gökte yüksek sesle bağırsıyor; dizilmiş deve *katarı* gibi, uçup, kanat çalıyorlar.
 Keklik, sesine bir *âhenk* vererek, eşine sesleniyor; sanki güzel bir kız gönül verdiğini çağırıyor.
 Keklik yüksek sesle öttü, sanki gülmekten katılıyor; ağzı kan gibi kızıl, kaşı simsiyah.
 Kara çumguk muzrak gibi gagası ile ötüyor; sesi, nazlı bir kızın sesi gibi cana yakındır.
 Çiçek bahçesinde bülbül binlerce sesle ötüyor, sanki gece-gündüz *Mezâmîr* okuyor.
 Karacalar, dişi-erkek, çiçekler üzerinde oynuyor; geyikler, dişi-erkek, sıçrayıp oynayarak koşuyorlar.
 Gök kaşını çatı, gözünden yaş serpiliyor; çiçek yüzünü açtı, bak, gülmekten katılıyor.

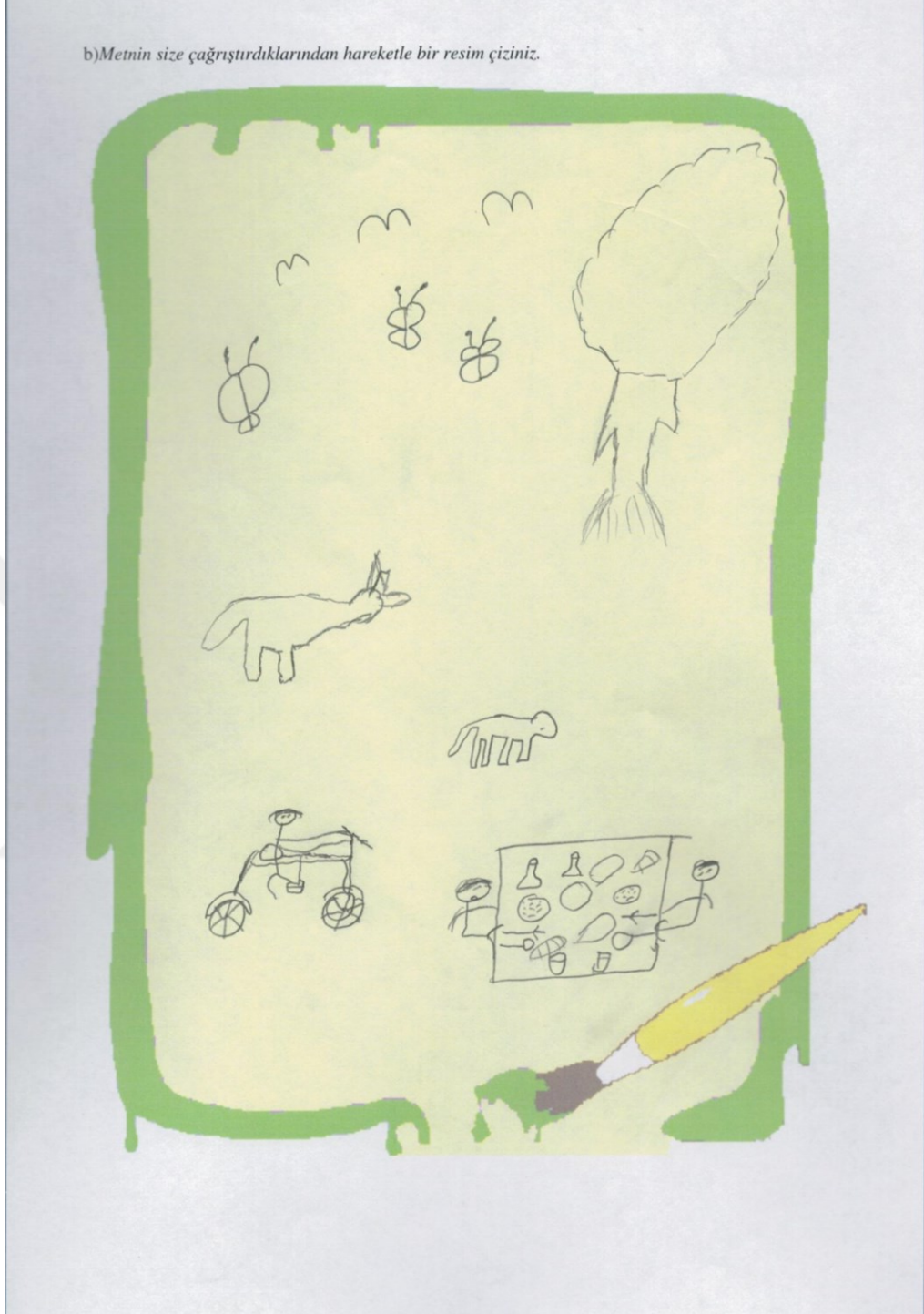
Şark: doğu Kâfûr: Beyaz, bir tür ağaç misk: mis, güzel koku saadet: mutluluk hitay: Çin'de bir bölge fezâ: uzay, boşluk katar: taşıt dizisi âhenk: uyum Mezamir: makamlı okunan sureler

a) Metne eklemek istediklerinizi yazınız.

ilk baharın doğuşu bir cihanın doğuşu oğuşun geyikler oynar Karacalar Kuşların odu	Bisiklet sürer çocukların sürer çoluklu bir hediye uyguluyormiyor miyorduyolar
Kopuklar hah hah Kodilanı oynuyor Ya Zin hah hah fakirce olur intaince	günümüzün kızın hava çok soğuk olurdu fener gibi Zaman uğruvalla euler tüşünür de soba oyların oğur Zorun

Resim 4.11. Ö4'e ait üçüncü metin 6. Etkinlik

b)Metnin size çağrıştırdıklarından hareketle bir resim çiziniz.

Resim 4.12. Ö4'e ait üçüncü metin 6. Etkinlik

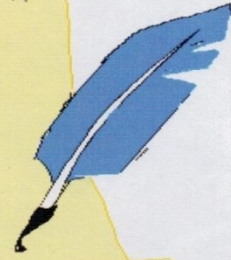
6.ETKİNLİK Aşağıdaki metinde anlatılanlara neler eklemek istersiniz, yazınız. Metnin size çağıştırdıklarından hareketle bir resim çiziniz.

Şarktan bahar rüzgârı eserek geldi; dünyayı süslemek için, cennet yolunu açtı.
Kâfûr gitti, kara toprak **misk** ile doldu; dünya kendisini süsleyerek, bezenmek istiyor.
 Bahar rüzgârı eziyetli kışı sürüp, götürdü; parlak yaz tekrar **saâdet** yayını kurdu.
 Güneşe balık-kuyruğundan kuzu-burnuna kadar olan yerine tekrar döndü.
 Kurumuş ağaçlar yeşiller giyindi; tabiat mor, al, yeşil ve kırmızı renklerle süslendi.
 Kara yer yüzüne yeşil ipek bağladı; hitay kervanı da bunun üstüne : Çin kumaşı yaydı.
 Düzlükler, dağlar, sahralar ve ovalar bunu yayıp, döşendiler; vâdiler ve yamaçlar al ve yeşil giyerek, süslandılar.
 Binlerce çiçekler gülere açıldılar ; dünya **misk** ve **kâfur** kokusu ile doldu.
 Karanfil kokulu bahar rüzgârı esti; dünyanın her tarafı **misk** ve anber kokusu ile doldu.
 Kaz, ördek, kuğu ve kıl-kuyruk **fezâ**yı doldurdu; bağırsarak, bir yukarı-bir aşağı, kaynaşıyorlar.
 Bak, biri kalkıyor, biri konuyor; biri yüzüyor, biri su içiyor.
 Kökiş ve turnalar gökte yüksek sesle bağırsıyor; dizilmiş deve **katarı** gibi, uçup, kanat çalıyorlar.
 Keklik, sesine bir **âhenk** vererek, eşine sesleniyor; sanki güzel bir kız gönül verdiğini çağırıyor.
 Keklik yüksek sesle öttü, sanki gülmekten katlıyor; ağzı kan gibi kırmızı, kaşları simsiyah.
 Kara çumguk muzrak gibi gagası ile ötüyor; sesi, nazlı bir kızın sesi gibi cana yakındır.
 Çiçek bahçesinde bülbül binlerce sesle ötüyor, sanki gece-gündüz **Mezâmîr** okuyor.
 Karacalar, dişi-erkek, çiçekler üzerinde oynuyor; geyikler, dişi-erkek, sıçrayıp oynayarak koşuyorlar.
 Gök kaşını çattı, gözünden yaş serpiliyor; çiçek yüzünü açtı, bak, gülmekten katlıyor.

Şark: doğu Kâfûr: Beyaz, bir tür ağaç misk: mis, güzel koku saadet: mutluluk hitay: Çin'de bir bölge fezâ: uzay, boşluk katar: taşıt dizisi âhenk:uyum Mezâmîr:makamla okunan sureler

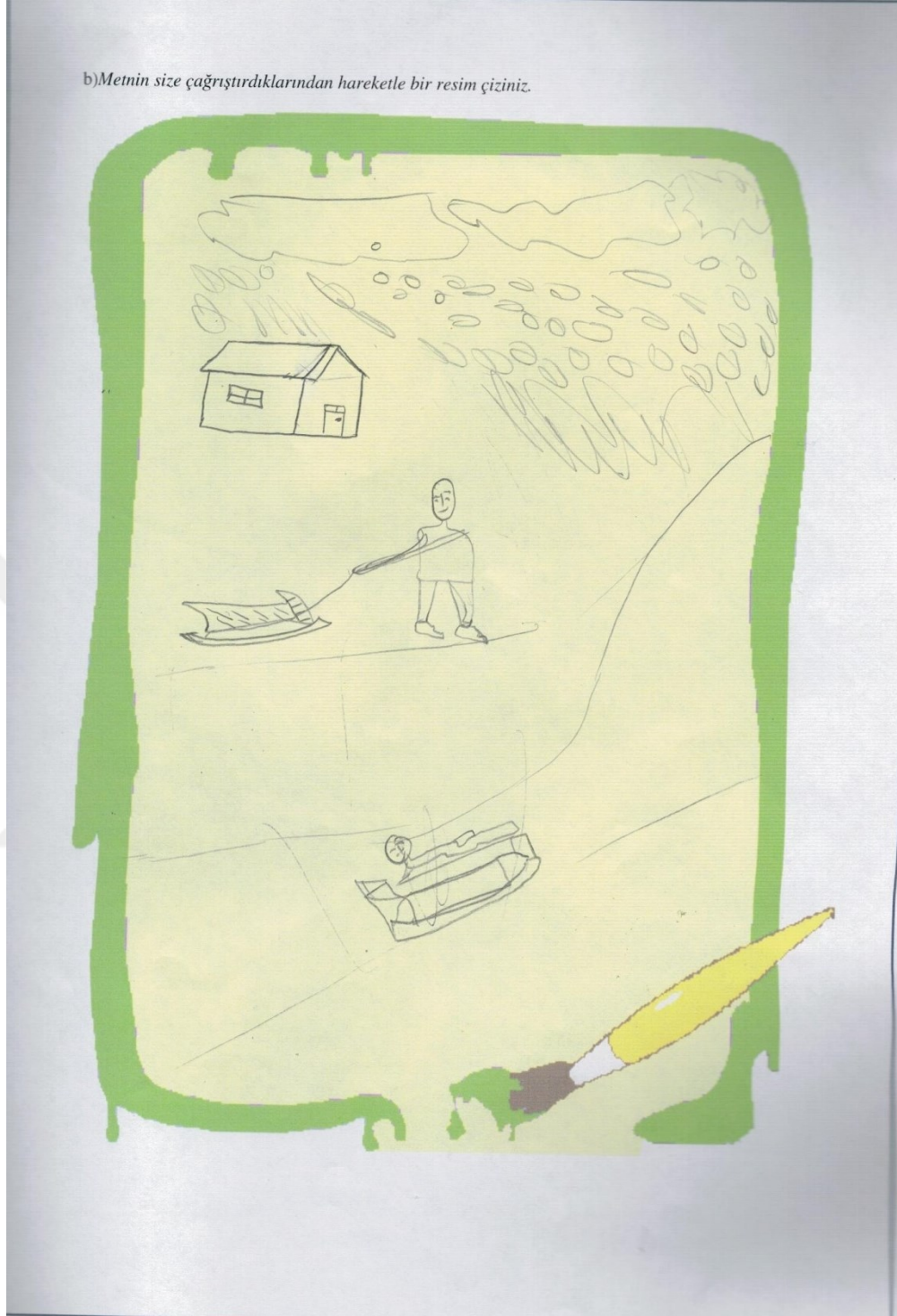
a)Metne eklemek istediklerinizi yazınız.

1- Ağaçlardan şarktan elma, armut vb. meyveleri sarmıştım
 2- Dağda piknik yapan birisinin manzaraya bakmasını zorla çok sarmıştım
 3- Falan insanları mutlu olmasını, malinde olmasını istardım

Resim 4.13. Ö6'ya ait Üçüncü metin 6. Etkinlik

b) Memin size çağrıştırdıklarından hareketle bir resim çiziniz.

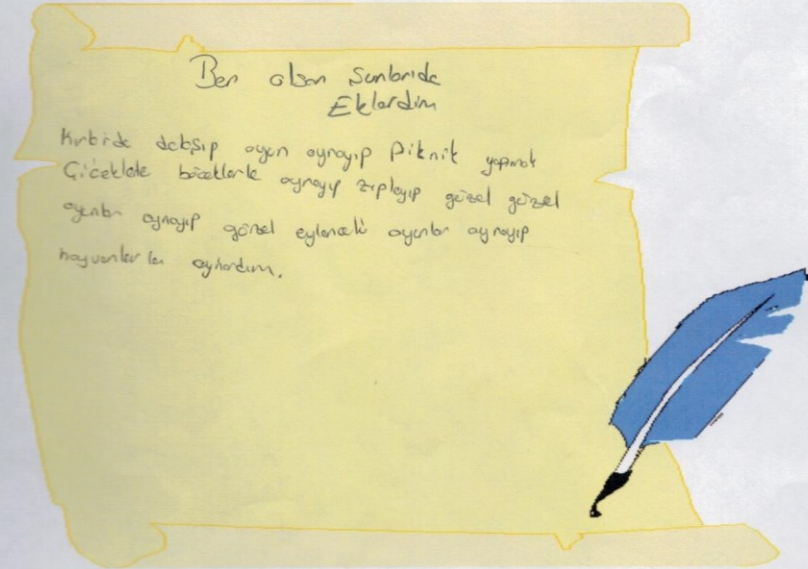
Resim 4.14. Ö6'ya ait üçüncü metin 6. Etkinlik

6.ETKİNLİK Aşağıdaki metinde anlatılanlara neler eklemek istersiniz, yazınız. Metnin size çağrıştırdıklarından hareketle bir resim çiziniz.

Şarktan bahar rüzgârı eserek geldi; dünyayı süslemek için, cennet yolunu açtı.
Kâfûr gitti, kara toprak **misk** ile doldu; dünya kendisini süsleyerek, bezenmek istiyor.
 Bahar rüzgârı eziyetli kışı sürüp, götürdü; parlak yaz tekrar **saâdet** yayını kurdu.
 Güneşe balık-kuyruğundan kuzu-burnuna kadar olan yerine tekrar döndü.
 Kurumuş ağaçlar yeşiller giyindi; tabiat mor, al, yeşil ve kırmızı renklerle süslendi.
 Kara yer yüzüne yeşil ipek bağladı; **hitay** kervanı da bunun üstüne : Çin kumaşı yaydı.
 Düzlükler, dağlar, sahralar ve ovalar bunu yayıp, döşendiler; vâdiler ve yamaçlar al ve yeşil giyerek, süslandılar.
 Binlerce çiçekler gülererek açıldılar ; dünya **misk** ve **kâfur** kokusu ile doldu.
 Karanfil kokulu bahar rüzgârı esti; dünyanın her tarafı **misk** ve anber kokusu ile doldu.
 Kaz, ördek, kuğu ve kıl-kuyruk **fezâ**yı doldurdu; bağırarak, bir yukarı-bir aşağı, kaynaşıyorlar.
 Bak, biri kalkıyor, biri konuyor; biri yüzüyor, biri su içiyor.
 Kökiş ve turnalar gökte yüksek sesle bağırıyor; dizilmiş deve **katarı** gibi, uçup, kanat çalıyorlar.
 Keklik, sesine bir **âhenk** vererek, eşine sesleniyor; sanki güzel bir kız gönül verdiğini çağırıyor.
 Keklik yüksek sesle öttü, sanki gülmekten katılıyor; ağzı kan gibi kırmızı, kaşları simsiyah.
 Kara çumguk muzrak gibi gagası ile ötüyor; sesi, nazlı bir kızın sesi gibi cana yakındır.
 Çiçek bahçesinde bülbül binlerce sesle ötüyor, sanki gece-gündüz **Mezâmîr** okuyor.
 Karacalar, dişi-erkek, çiçekler üzerinde oynuyor; geyikler, dişi-erkek, sıçrayıp oynayarak koşuyorlar.
 Gök kaşını çattı, gözünden yaş serpiliyor; çiçek yüzünü açtı, bak, gülmekten katılıyor.

Şark: doğu Kâfûr: Beyaz, bir tür ağaç misk: mis, güzel koku saadet: mutluluk hitay: Çin'de bir bölge fezâ: uzay, boşluk katar: taşıt dizisi âhenk:uyum Mezâmîr:makamla okunan sureler

a)Metne eklemek istediklerinizi yazınız.

Resim 4.15. Ö12'ye ait üçüncü metin 6. Etkinlik

Resim 4.16. Ö12'ye ait üçüncü metin 6. Etkinlik

6. etkinlikte sadeleştirilmiş şekliyle öğrenciye sunulan eski Türk edebiyatının en önemli kaynak eserlerinden biri olan Kutadgu Bilig'i öğrencilerin anlayarak yorumlayabildiği görülmüştür. Bu etkinlik uygulanırken etkinlikte verilen metin cümle cümle incelenerek açıklanmıştır ve öğrencilerden anlatılanları hayal etmeleri istenmiş hemen ardından etkinliğin a şıkkını yapmaları istenmiştir. Böylece öğrenciler hayal

güçlerinden yararlanarak duygularını yazılı olarak ifade etmiştir. Fakat öğrenciler metne uygun bir giriş yapmaları gerektiği şeklinde uyarılmalarına rağmen metne uygun giriş yapmakta zorluk çektikleri görülmüştür. Etkinliğin b şikkını ise derste zaman kaybı olmaması açısından evde yapmaları söylenmiştir.

Farklı dönem metinlerini yani eski Türk edebiyatı döneminde yazılan şiirlerle günümüze daha yakın zamanlarda yazılan şiirler arasındaki farklılıkları belirleyebilmek adına 7. etkinlik hazırlanmıştır. Bunun için Hamdullah Hamdi'den ve Yahya Kemal'den şiirler numaralandırılarak verilmiş, öğrencilerden bu şiirleri vezin, dil, konu, dönem,

yazar/şair özellikleri bakımından karşılaştırmaları istenmiştir. Aşağıda etkinlik ve öğrenci çalışmalarından örnekler verilmiştir.

7. ETKİNLİK Aşağıdaki örnek şiirleri inceledikten sonra aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun şiir numarasını getiriniz.

1. Şiir

Fânî ömür biter, bir uzun sonbahâr olur.
Yaprak, çiçek ve kuş dağılır, târûmâr olur.
Mevsim boyunca kendini hissettirir vedâ;
Artık bu dağdağayla uğuldar deniz ve dağ
(Yahya Kemal Beyatlı)

Fânî :ölümlü, geçici Dağdağa: telaş
târûmâr : perişan

2. Şiir

Aldanma inen ömr-ü baharına Hamdi
Bir gün erişir bad-ı hazan bilirsin
(Hamdu'llah Hamdi)
(Hamdi, baharın ömrüne aldanma, bir gün sonbahar rüzgarları erişecek, biliyorsun.)

- ❖ Şiir aruz vezniyle yazılmıştır.()
- ❖ Şiir günümüz Türkçesiyle yazılmıştır. ()
- ❖ Şiirde beyit kullanılmıştır. ()
- ❖ Şiirde insan ömrü sonbahara benzetilmiştir. ()
- ❖ Şiirde insanların bir gün yaşlanacağı belirtilmiştir. ()
- ❖ Şiirde şair uyarıda bulunmuştur. ()
- ❖ Şiirde Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. ()

Resim 4.17. Üçüncü metin 7. Etkinlik

7. ETKİNLİK Aşağıdaki örnek şiirleri inceledikten sonra aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun şiir numarasını getiriniz.

1. Şiir

Fânî ömür biter, bir uzun sonbahâr olur. 16
Yaprak, çiçek ve kuş dağılır, tâtümâr olur. 16
Meysim boyunca kendini hissettirir vedâ; 16
Artık bu dağdağayla uğuldar deniz ve dağ 16
(Yahya Kemal Beyatlı)

Fânî :ölümlü, geçici Dağdağ: telaş
tâtümâr : perişan

2. Şiir

Aldanma inen ömr-ü baharına Hamdi
Bir gün erişir bad-ı hazan bilirsın
(Hamdullah Hamdi)
(Hamdi, baharın ömrüne aldanma, bir gün sonbahar rüzgarları erişecek, biliyorsun.)

- ❖ Şiir aruz vezniyle yazılmıştır. (2)
- ❖ Şiir günümüz Türkçesiyle yazılmıştır. (1)
- ❖ Şiirde beyit kullanılmıştır. (2)
- ❖ Şiirde insan ömrü sonbahara benzetilmiştir. (2)
- ❖ Şiirde insanların bir gün yaşlanacağı belirtilmiştir. (2)
- ❖ Şiirde şair uyarıda bulunmuştur. (2)
- ❖ Şiirde Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. (2)

21.2.212225

Resim 4.18. Ö5'e ait üçüncü metin 7. Etkinlik

7. ETKİNLİK Aşağıdaki örnek şiirleri inceledikten sonra aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun şiir numarasını getiriniz.

1. Şiir

Fânî ömür birer, bir uzun sonbahâr olur.
Yaprak, çiçek ve kuş dağdır, târümâr olur.
Mevsim boyunca kendini hissettirir vedâ;
Anık bu dağdağayla uğur dar deniz ve dağ
(Yahya Kemal Beyatlı)

Fânî: ölümlü, geçici Dağdağ: telaş

târümâr : perişan

2. Şiir

Arz ölçüsün.

Aldanma inen ömr-ü baharına Hamdi

Bir gün erişir bad-ı hazan bilirsün

(Hamdullah Hamdi)

(Hamdi, baharın ömrüne aldanma, bir gün sonbahar rüzgarları erişecek, biliyorsun.)

- ❖ Şiir aruz vezniyle yazılmıştır. (2)
- ❖ Şiir günümüz Türkçesiyle yazılmıştır. (1)
- ❖ Şiirde beyit kullanılmıştır. (2)
- ❖ Şiirde insan ömrü sonbahara benzetilmiştir. (1,2)
- ❖ Şiirde insanların bir gün yaşlanacağı belirtilmiştir. (1,2)
- ❖ Şiirde şair uyarıda bulunmuştur. (2)
- ❖ Şiirde Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. (1)

Resim 4.19. Ö19'a ait üçüncü metin 7. Etkinlik

7. ETKİNLİK Aşağıdaki örnek şiirleri inceledikten sonra aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun şiir numarasını getiriniz.

1. Şiir

Fânî ömür biteri bir uzun sonbahâr olur,
Yaprak, çiçek ve kus dağılır, târümâr olur.
Meysim boyunca kendini hissettirir, vedâ:
Artık bu dağdağayla uğuldar deniz ve dağ.

(Yahya Kemal Beyatlı)

Fânî :ölümlü, geçici Dağdağa: telaş

târümâr : perişan

2. Şiir

Aldanma inen ömr-ü baharına Hamdi,

Bir gün erişir bad-ı haza bilirsün

(Hamdullah Hamdi)

(Hamdi, baharın ömrüne, aldanma, bir gün sonbahar rüzgarları erişecek, biliyorsun.)

- ❖ Şiir aruz vezniyle yazılmıştır. (7)
- ❖ Şiir günümüz Türkçesiyle yazılmıştır. (1)
- ❖ Şiirde beyit kullanılmıştır. (2)
- ❖ Şiirde insan ömrü sonbahara benzetilmiştir. (4)
- ❖ Şiirde insanların bir gün yaşlanacağı belirtilmiştir. (3)
- ❖ Şiirde şair uyarıda bulunmuştur. (2)
- ❖ Şiirde Osmanlı Türkçesi kullanılmıştır. (2)

Resim 4.20. Ö21'e ait üçüncü metin 7. Etkinlik

Etkinlik incelendiğinde öğrencilerin eski Türk edebiyatı şiirini günümüz şiirleri ile karşılaştırmada zorluk çekmedikleri ve soruları doğru bir şekilde cevaplandıkları görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin eski Türk edebiyatı şiir unsurlarını kavradıklarını söyleyebiliriz.

8. etkinlik söz sanatlarının anlatıma olan katkısını belirlemek adına hazırlanmıştır. Etkinlikte benzetme sanatının tanımı yapılarak örnek üzerinden açıklanmıştır ve öğrencilere Nedim ve Yunus Emre'den birer beyit verilerek bu beyitlerde yer alan benzetme sanatının unsurlarını belirlemeleri istenmiştir. Öğrencilerin 8. etkinliğe ait çalışmaları aşağıda verilmiştir.

8. ETKİNLİK

Benzetme(teşbih), zayıf olan bir varlığı güçlü olan bir varlığa herhangi bir yönüyle benzetilmesidir. Bu sanat anlatıma kuvvet katmak ya da anlatılan özelliğin daha fazla olduğunu belirtmek için kullanılır. Benzetmenin dört temel ögesi vardır: Benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü, benzetme edatı.

Âdem havâyâ uymasa **berg-i hazân** gibi
Kuru yere sürünmese **âb-ı revân** gibi
(Yahyâ Bey)
İnsan, **hazan yaprağı** gibi arzularının yeline kapılmasa; **akarsu** gibi kuru yerde sürüklenip gitmese.

kendisine benzetilen	benzetme edatı	benzetme yönü	benzeyen
• hazan yaprağı • akarsu	• gibi • gibi	• yele kapılmak • yerde sürüklenmek	• insan • insan

Yukarıdaki mısralarda şair anlatmak istediklerini daha etkili söyleyerek anlamı kuvvetlendirmek için insanların dünyaya kapılıp arzularının peşinde sürüklenmesi bakımından/yönüyle hazan yapraklarına ve akarsuların sürüklenmesine benzeterek benzetme (teşbih) sanatı yapmıştır.

a) Siz de aşağıdaki dizelerde benzetme(teşbih) sanatını bularak açıklayınız.

Kılıç gibi esiyor sarsar-ı zemistânî
Nihâl giyse n'ola **yahdan âhenin** miğfer
Karakışın fırtınası, fidan, **buz, demirden**
(Nedim)

Korkunç fırtınası
bulut benzetilmiştir

Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın
(Yunus Emre)

bulut salkım salkım
yaşın benzetilmiştir

Resim 4.21. Ö5'e ait üçüncü metin 8. Etkinlik

8. ETKİNLİK

Benzetme(teşbih), zayıf olan bir varlığı güçlü olan bir varlığa herhangi bir yönüyle benzetilmesidir. Bu sanat anlatıma kuvvet katmak ya da anlatılan özelliğin daha fazla olduğunu belirtmek için kullanılır. Benzetmenin dört temel ögesi vardır: Benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü, benzetme edatı.

Âdem havâya uymasa **berg-i hazân** gibi

Kuru yere sürünmese **âb-ı revân** gibi

(Yahyâ Bey)

İnsan, **hazan** **yaprağı** gibi arzularının yeline kapılmasa; **akarsu** gibi kuru yerde sürüklenip gitmese.

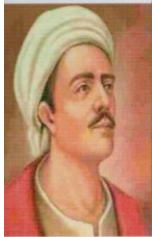
kendisine benzetilen	benzetme edatı	benzetme yönü	benzeyen
• hazan yaprağı • akarsu	• gibi • gibi	• yele kapılmak • yerde sürüklenmek	• insan • insan

Yukarıdaki mısralarda şair anlatmak istediklerini daha etkili söyleyerek anlamı kuvvetlendirmek için insanların dünyaya kapılıp arzularının peşinde sürüklenmesi bakımından/yönüyle hazan yapraklarına ve akarsuların sürüklenmesine benzeterek benzetme (teşbih) sanatı yapmıştır.

a) Siz de aşağıdaki dizelerde benzetme(teşbih) sanatını bularak açıklayınız.

Kılıç gibi esiyor sarsar-ı zemistânî
Nihâl giyse n'ola **yahdan âhenin** miğfer
Karakışın fırtınası, **fidan**, **buz**, **demirden**
(Nedim)

Karakışın fırtınası... kılıç gibi esiyor
Fırtına kılıcı benzetilmiş

Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut
Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın
(Yunus Emre)

Bulut... salkım benzetilmiş

Resim 4.22. Ö14'e ait üçüncü metin 8. Etkinlik

8. ETKİNLİK

Benzetme(teşbih), zayıf olan bir varlığı güçlü olan bir varlığa herhangi bir yönüyle benzetilmesidir. Bu sanat anlatıma kuvvet katmak ya da anlatılan özelliğin daha fazla olduğunu belirtmek için kullanılır. Benzetmenin dört temel ögesi vardır: Benzeyen, kendisine benzetilen, benzetme yönü, benzetme edatı.

Âdem havâya uymasa **berg-i hazân** gibi
 Kuru yere sürünmese **âb-ı revân** gibi
 (Yahyâ Bey)
 İnsan, **hazan yaprağı** gibi arzularının yeline kapılırsa; **akarsu** gibi kuru yerde sürüklenip gitmese.

kendisine benzetilen	benzetme edatı	benzetme yönü	benzeyen
• hazan yaprağı • akarsu	• gibi • gibi	• yele kapılmak • yerde sürüklenmek	• insan • insan

Yukarıdaki mısralarda şair anlatmak istediklerini daha etkili söyleyerek anlamı kuvvetlendirmek için insanların dünyaya kapılıp arzularının peşinde sürüklenmesi bakımından/yönüyle hazan yapraklarına ve akarsuların sürüklenmesine benzeterek benzetme (teşbih) sanatı yapmıştır.

a) Siz de aşağıdaki dizelerde benzetme(teşbih) sanatını bularak açıklayınız.

Kılıç gibi esiyor sarsar-ı zemistânî
 Nihil giyse n'ola **yahdan âhenin** miğfer
Karakışın fırtınası, fidan, **buz, demirden**
 (Nedim)

...Karakışı...kılıca...benzetme...
 ...şifir...
 ...
 ...

Karlı dağların başında salkım salkım olan bulut
 Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın
 (Yunus Emre)

...Bulutlar...salkımlara...
 ...benzetiliyor...
 ...
 ...

Resim 4.23. Ö16'ya ait üçüncü metin 8. Etkinlik

Öğrencilerin 8. etkinlik cevapları incelendiğinde benzetme sanatını rahatlıkla buldukları görülmektedir. Benzetme sanatını anlayan öğrencilerin kendilerine verilen beyitlerde de bunu rahatlıkla uygulayabildiklerini söyleyebiliriz.

Hazırlanan 9. etkinlikte farklı söz sanatlarının 10. etkinlikte ise ünlemlerin cümleye kattığı anlamı belirlemek adına cümleler verilmiş ve öğrencilerden bunları yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin ilgisini çekebilmek için görsel olarak günümüzde sıkça kullanılan “emoji”lerden yararlanılmıştır. Böylece öğrencilerin görsel-anlam ilişkisi içinde bilgiyi somutlaştırarak kavraması amaçlanmıştır. Aşağıda bazı öğrencilerin 9. ve 10. etkinliğe verdiği cevaplar yer almaktadır.

9.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde kullanılan söz sanatlarını yay ayraçların içine yazınız.

Hepimiz bu fikre sıcak bakmıştık.(... *metaz*)

Takması için de gökkuşağı gibi rengarenk olan şapkamı verdim. (... *benzetme*)

Benimle beraber bütün tabiat dinlenmeye çekilir. (... *kişiletme*)

Soğuktan yüzümüz ellerimiz donmuştu ama biz oynamaya devam etmiştik. (... *metaz*)

Ağaçlar gülerек hayata tekrar merhaba der. (... *kişiletme*)

Tabiat adeta bir resim tuvali gibidir. (... *benzetme*)

10.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen ünlemlerin altını çiziniz, cümleye kattığı anlamı yazarak ilgili görsel ile eşleştiriniz.

Sinli, kızgın

Soslenme

uzgun

Soslen

mutlu

üzgün

Susmuş

CÜMLELER

1) Hayır, böyle bir hata yapmamalıydın.

2) Aa, sen de mi buradaydın!

3) Yah vah demek yağmura tutulmuş.

4) Yasasın, kar yağıyor.

5) Huh, artık onunla konuşmayacağım!

6) Hey arkadaşlar, ben geldim.

CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM

uzgun

Soslen

üzgün

mutlu

Susmuş

Soslenme

Resim 4.24. Ö1'e ait üçüncü metin 9. ve 10. Etkinlik

9.ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde kullanılan söz sanatlarını yay ayraçların içine yazınız.

Hepimiz bu fikre sıcak bakmıştık. (.m.e.l.22.....)

Takması için de gökkuşağı gibi rengarenk olan şapkamı verdim. (.b.e.n.z.e.t.m.e.....)

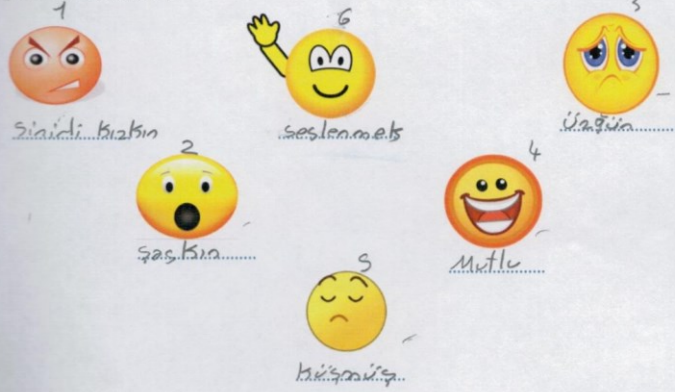
Benimle beraber bütün tabiat dinlenmeye çekilir. (.k.i.ş.i.l.e.ş.t.i.r.m.e.....)

Soğuktan yüzümüz ellerimiz donmuştu ama biz oynamaya devam etmiştik. (.2.b.a.r.t.a.n.2.....)

Ağaçlar gülererek hayata tekrar merhaba der. (.k.i.ş.i.l.e.ş.t.i.r.m.e.....)

Tabiat adeta bir resim tuvali gibidir. (.b.e.n.z.e.t.m.e.....)

10 .ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen ünlemlerin altını çiziniz, cümleye kattığı anlamı yazarak ilgili görsel ile eşleştiriniz.

CÜMLELER

CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM

1) Hayır, böyle bir hata yapmamalıydın.

..Sinirli.....

2) Aa, sen de mi buradaydın!

..şaşırmak.....

3) Vah vah demek yağmura tutulmuş.

..üzgün.....

4) Yasasın, kar yağıyor.

..Mutlu.....

5) Hah, artık onunla konuşmayacağım!

..kızgın.....

6) Hey arkadaşlar, ben geldim.

..seslenmek.....

Resim 4.25. Ö13'e ait üçüncü metin 9. ve 10. Etkinlik

ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde kullanılan söz sanatlarını yay ayraçların içine yazınız.

Bizimiz bu fikre sıcak bakmıştık. (Mezaz)

Takması için de gökkuşağı gibi rengarenk olan şapkamı verdim. (Benzetme)

Benimle beraber bütün tabiat dinlenmeye çekilir. (Kişileştirme)

Soğuktan yüzümüz ellerimiz donmuştu ama biz oynamaya devam etmiştik. (Albeni)

Ağaçlar gülerек hayata tekrar merhaba der. (Benzetme)

Tabiat adeta bir resim tuvali gibidir (Benzetme)

10 .ETKİNLİK Aşağıdaki cümlelerde geçen ünlemlerin altını çiziniz, cümleye kattığı anlamı yazarak ilgili görsel ile eşleştiriniz.

Sınırlı kızgın

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

CÜMLELER

1) Hayır, böyle bir hata yapmamalıydın.

2) Aa, sen de mi buradaydın!

3) Vah vah demek yağmura tutulmuş.

4) Yaşasın, kar yağıyor.

5) Hıh, artık onunla konuşmayacağım!

6) Hey arkadaşlar, ben geldim.

CÜMLEYE KATTIĞI ANLAM

1. Kızama

2. Şaşkınlık

3. Mutluluk

4. Mutluluk

5. Kızamak

6. Hey

Resim 4.26. Ö17'ye ait üçüncü metin 9. ve 10. Etkinlik

Cevaplar incelendiğinde öğrencilerin büyük ölçüde doğru cevaplar verdikleri görülmektedir. 9. etkinlikte öğrencilerin cümlelerde benzetme ve kişileştirme daha kolay

buldukları, mecazı bulmada ise zorlandıkları görülmüştür. Cümlelerin özellikle eski Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanan içerikte yer almasına dikkat edilmiş, böylece söz sanatlarının metne kattığı anlamın bizzat somutlaştırılarak verilerek kalıcılığının ve anlamlandırılmanın üst düzeyde olmasına çalışılmıştır. Bu amaçla etkinlik sonrası öğrencilerden “Dört Mevsim Ayrı Güzel” adlı hikâyede tespit edebildikleri diğer söz sanatlarını sözel olarak söylemeleri istenmiş ve sınıfın çoğunluğunun tespit edebildiği görülmüştür.

10. etkinlikte öğrencilerin büyük çoğunluğunun doğru cevabı vererek uygun eşleştirmeleri yaptıkları görülmüştür.

“6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımının öğrencinin akademik başarısına etkisi nedir?” araştırma sorusu temelinde yapılan çalışma sonunda elde edilen sonuçlara göre KTE metinleri kullanılarak hazırlanan ders içeriğinin öğrencilerin akademik başarılarını büyük oranda artırdığı söylenebilir. Öğretim durumlarından sonra aritmetik ortalamasının büyük oranda artmasında öğrencilerin farklı gördükleri ETE metinlerine çok fazla bir ilgiyle yaklaşmalarının etkisi olduğu düşünülmektedir. Yukarıda öğrencilerin yapmış oldukları etkinlikler örnekler alınarak incelenmiş ve yorumlanmıştır. Yapılan inceleme sonrası öğrencilerin dersin amaç ve kazanımlarına ulaştıkları görülmüştür. Dolayısıyla eski Türk edebiyatı metinleriyle öğrencilerin seviyesine ve ilgisine uygun olarak seçilerek Türkçe Öğretim Programı’nda yer alan amaç ve kazanımlara uygun ETE metinlerinin 6. sınıf Türkçe dersinde kullanılabileceği söylenebilir.

4.2. İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Bu bölümde “6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “Mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımının kalıcılığa etkisi nedir?” sorusu ve bu soruya bağlı olarak öğrencilerin ön test, son test ve kalıcılık testinde aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığıyla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt temasının ETEMHDİ ile işlenmesinin kalıcılık üzerindeki etkisini belirlemek için ETEBT kalıcılık testi olarak uygulanmış ve elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır. ETEBT ön test, son test ve kalıcılık testlerinin aritmetik ortalaması sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Türkçe dersinde ETEMHDİ'nin uygulanmasının ETE'ye yönelik akademik başarısı üzerindeki etkisinin devam edip etmediğini ortaya koymak için veriler, ilişkili örneklemeler için tek faktörlü ANOVA ile analiz edilmiştir ve Tablo 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo: 4.2.

Ön Test, Son Test ve Kalıcılık Testi Puanlarının ANOVA Sonuçları

	Kareler toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p	Eta kare değeri
Ölçüm	117940,909	1	117940,909	192,608	.000	,902
Hata	12859,091	21	612,338			

Tablo 4.2.'ye bakıldığında ETEBT ön test, son test ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. [$F(1)= 192,608$, $p<.01$]. Son test ortalama puanı ($X= 43,18$) ile kalıcılık testi ortalama puanı ($X=48,86$), ön test ortalama puanından ($X= 34,77$) daha yüksektir. Öte yandan son test ve kalıcılık testi puanları arasındaki fark, anlamlı bulunmamıştır. Bu ölçüm sonuçları uygulamanın etkisinin devam ettiğini göstermektedir. Hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=,902$), eta kare değerinin 0 ile 1 arasında değiştiği ve 1'e yaklaştıkça etki büyüklüğünün arttığı (Can, 2014) göz önünde bulundurulduğunda, bu farkın yüksek olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin öğrendiği bilgilerin kalıcılığının devam ettiğini söyleyebiliriz.

4.3. Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde “6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımı öğrenci tutum ve davranışını nasıl etkilemiştir?” sorusu ve bu soruya bağlı olarak öğrencilerin eski Türk edebiyatı şiirlerine karşı tutumları öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığıyla ilgili bulgulara yer verilmiştir.

6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” teması “Mevsimler” alt temasının ETEMHDİ ile işlenmesinin öğrencilerin ETE'ye karşı tutumları üzerindeki etkisini belirlemek için KTETÖ ön test - son test olarak uygulanmış ve elde edilen bulgular tablolastırılmıştır. Tutum ölçeği “Katılmıyorum. (1)”, “Kısmen Katılıyorum. (2)” “Katılıyorum.(3)” şeklinde derecelendirilmiştir. Tutum ölçeğinden elde edilen sonuçlar tablolar halinde verilmiştir.

Tablo:4.3.

Tutum Ölçeği Ön Test - Son Test Puanlarına İlişkin Bağımlı Örneklemelerde t Testi Sonucu

	N	X	S.s	t	p
TUTUMÖNTEST	22	28.9545	2,88638	-1.899	.071
TUTUMSONTEST	22	30.5909	2,44285		

Öğrencilerin tutum ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılaşma olup olmadığını belirlemek için bağımlı örneklemeler için t testi yapılmış ve ($t = -1.899$, $p < .05$), aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur.

Tutum ön test aritmetik ortalamasının ($X = 28,9545$) ve son test aritmetik ortalamasının ($X = 30.5909$) olduğu ve son test aritmetik ortalamasının ön test aritmetik ortalamasına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin eski Türk edebiyatı şiirine karşı tutumları ön test – son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığıyla ilgili yapılan analizler sonucunda araştırmada etkisi aranan değişken ETEMHDİ'nin uygulanmasının öğrencilerin ETE'ye ilişkin tutumlarını etkilediği sonucuna varılabilir.

4.4. Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Bu bölümde “6. Sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” araştırma sorusu ve bu soruya bağlı olarak ETE metinleriyle işlenen Türkçe dersine yönelik genel görüşleri, öğrencilerin eski Türk edebiyatı metninin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında uygulama hakkındaki görüşleri, öğrencilerin eski Türk edebiyatı metninin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe derslerinde kullanılan metninin farklılığına ilişkin görüşleri, öğrencilerin klasik metninin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında öğrenmenin gerçekleşmesine ilişkin görüşleri, öğrencilerin eski Türk edebiyatı metninin işlendiği derslere ilişkin [devrin yaşantısı, dünya görüşü, sevgi anlayışı, şiire bakışı (günümüz şiirinden farkı), sözcüklere yüklenen anlamlar, söz sanatları] görüşleri, öğrencilerin Türkçe derslerinde incelenen eski Türk şiirine ilişkin görüşleri, öğrencilerin ETE metninin Türkçe kitaplarında yer alıp almamasına yönelik görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Görüşme formunda yer alan başlıklar ve bu başlıklar altında sorulan sorulara öğrenciler tarafından verilen cevaplar incelenmiş ve özetlenerek tablo haline getirilmiştir. Tablo haline getirilen bulgular araştırmacı tarafından yorumlanmış ve her konu başlığıyla ilgili öğrenci cevapları doğrudan alıntı yapılarak araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır.

4.4.1. 6. Sınıf Türkçe Dersi “Doğa ve Evren” Teması “Mevsimler” Alt Temasının ETE Metinleriyle Hazırlanmış Etkinliklerle İşlenmesine Yönelik Öğrenci Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında öğretim durumlarından sonra uygulanan görüşme sonuçlarından elde edilen bulgulara ve bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir. Görüşme formunda yer alan başlıklar ve verilen cevaplar kategorilere ayrılmış ve tablo şeklinde ifade edilmiştir. Soruya olumlu, kısmen olumlu veya olumsuz cevap veren öğrencilerin görüşleri “Evet, Kısmen ve Hayır” şeklinde sınıflandırılmış ve tabloya yansıtılmıştır.

Tablo: 4.4.

Klasik Metinlerin İncelendiği Türkçe Dersi ile Daha Önceki Türkçe Dersleri Arasında Uygulama Açısından Farklılıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri.

Klasik metinlerin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında uygulama açısından ne gibi farklılıklar gördüğünüzü açıklayabilir misiniz?				
	Evet	Kısmen	Hayır	Toplam Frekans(f)
Dersin sunumu önceki Türkçe derslerinden farklıydı.	Ö1, 4, 5, 6, 7, 8, 9,10,11, 13, 14, 16,18, 19,20	Ö, 2,12, 21	Ö3, 15, 17, 22	22
Frekans (f)	15 (%68,2)	3 (%13,6)	4 (18,2)	22
Etkinliklerin tasarımı orijinaldi.	Ö2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21	Ö1, 3, 15, 20, 22	Ö5,	22
Frekans (f)	16 (%72,7)	5 (%22,7)	1 (%4,5)	22
Ders etkinliklerine katıldım.	Ö2, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö1, 3, 4, 8, 10, 14, 22	Ö15	22
Frekans (f)	14 (%63,6)	7 (%31,8)	1(%4,5)	22
Dersten zevk aldım.	Ö1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20,	Ö7, 21, 22	Ö3, 8, 15,	22
Frekans (f)	16 (%72,7)	3 (%13,6)	3(%13,6)	22
Dersin hedeflerini başarabildim.	Ö2,4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20,	Ö1, 3, 10, 14, 15, 21, 22		22
Frekans (f)	15 (%68,2)	7 (%31,8)	0	22

Tablo: 4.4. incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğu eski Türk edebiyatı metinlerinin işlendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında uygulama

açısından farklılık olduğunu belirtmişlerdir. Uygulamanın yürütüldüğü 22 kişilik çalışma grubundan 15 öğrenci dersin sunumunu farklı bulduğu, üç öğrencini kısmen farklı bulduğu ve dört öğrencinin de ders sunumda farklılık yok dediği görülmektedir. Öğrencilerin %68,2'si dersin sunumunun daha önce işlenen Türkçe derslerinden farklı bulmaktadır. Dolayısıyla ETE metinlerinin kullanıldığı öğretim durumları öğrenciler tarafından farklı bulunduğu ve ETEMHDİ'nin özelliklerinin farkına varıldığı söylenebilir. Öğrencilerden:

Ö19: “*Normalki Türkçe derslerimizle aynıydı ama birazcık bu derste daha güzeldi.*”

Ö20: “*Türkçe dersinde beyitler vardı ama öğretmenimiz çok iyi ve anlaşılabilir anlattı.*”

Ö16: “*Bu ders farklıydı, beyitler vardı, etkinlikler çok renkliydi ama bizim seviyemize göre biraz ağırdı.*” cevapları alınmıştır. Cevaplar doğrultusunda öğrencilerin dersin içeriğinin farklı ve ilgi çekici olduğunu vurguladıkları belirtilebilir.

Tasarlanan etkinliklerin orijinalliğine yönelik soruya 16 öğrenci evet orijinal, 5 öğrencinin kısmen orijinaldı, 1 öğrenci ise hayır orijinal değil cevabını vermiştir. Etkinlikler hazırlanan Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan etkinlik örnekleri, Türkçe ders kitaplarındaki etkinlikler temele alınmış, bu tarz etkinlikler eski Türk edebiyatına ait unsurlarla örtüştürülerek öğrencilere sunulmuştur. Öğrencilerin %72,7'si etkinliklerin tasarımının farklı olduğunu belirtmişlerdir. Bazı öğrencilerin soruya verdikleri cevaplar şöyledir:

Ö4: “*Etkinlikler eğlenceliydi. Özellikle eşleştirmeler güzeldi.*”

Ö12: “*Çok farklı bir ders.*”

Ö14: “*Etkinliklerde bilmediğimiz kelimeler vardı ama zevkliydi.*”

Ö16: “*Etkinlikler çok renkli çok anlaşılır ve çok güzeldi.*”

Ö19: “*Bence etkinliklerin tasarımı gayet kendi seviyeme göre olduğunu düşünüyorum.*”

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrenciler etkinlikleri kendi seviyelerine uygun buldukları, bilmedikleri kelimeler olmasına karşın etkinlikleri eğlenceli bulduklarını belirtmişlerdir. Özellikle ders kitaplarında yer alan etkinliklerden farklı olarak etkinliklerde renklendirmelere gidilmesi öğrencilerin derse ve etkinliklere daha fazla ilgi göstermesine katkı sağlamıştır diyebiliriz.

Ders etkinliklerine katılmayla ilgili soru 11 öğrenci tarafından evet katıldım, 4 öğrenci tarafından da kısmen katıldım şeklinde cevaplanmıştır. Bu soruya “Hayır, katılmadım.” cevabını veren 1 kişi olmuştur. Dolayısıyla öğrencilerin %63,6’sı derse katıldıklarını ifade etmiş, yaklaşık % 31,8’lik kısım kısmen cevabını vermiş, %4,5 ‘i ise hayır diyerek derse katılmadığını belirtmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin derse etkin katılım sağladıkları yorumu yapılabilir. Bu soru bazı öğrenciler tarafından aşağıdaki gibi cevaplanmıştır:

Ö17: “*Güzeldi, biraz seviyemize göre ağırdı ama iyi geçti, anladım, katıldım.*”

Ö19: “*Ben öğretmenimizi iyi dinleyip derse katıldım.*”

Ö20: “*Derse istekli katıldım.*”

Ö12: “*Evet anladım ve çok eğlenceliydi.*”

Öğrencilerin verdikleri cevaplardan hareketle öğrencilerin etkinlikleri anladıkları, anlamadıkları kelimeler olsa dahi konunun ilgi çekici olması sebebiyle derse katılım konusunda çok istekli oldukları söylenebilir.

Öğrencilere yöneltilen dersin zevkli/zevksiz oluşuyla ilgili soruya ise 16 kişi evet zevkli, 3 kişi kısmen zevkli, 3 kişi ise hayır zevksiz cevabını vermiştir. Öğrencilerin %72,7’si dersten zevk aldıklarını söylemişlerdir. Daha önceki sorularda öğrenciler etkinliklerin ilginç ve zevkli olduğunu, derse katılımlarının ise olumlu yönde olduğunu dile getirmişti. Dolayısıyla öğrenciler daha önce görmemiş olmalarına rağmen eski Türk edebiyatı metinlerine ilgi duymuş ve derse aktif katılarak dersten de zevk aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu soruya:

Ö2: “*Zevkli çünkü hoca çok iyi anlatıyordu.*”

Ö12: “*Zevkli çünkü yeni şeyleri öğrendim.*”

Ö16: “Zevkli geçti ama çok çabuk geçti.”

Ö19: “Zevkliydi çünkü hem eğleniyorduk hem de dinliyorduk. Öğretmenimiz iyi anlatıyordu ve de eğlendiriyordu.”

Ö21: “Kısmen. Birazcık sıkıcıydı ama iyiydi.” cevaplarını vermiştir. Cevaplara bakıldığında öğrencilerin derste çok eğlendikleri ve dersi zevkli buldukları söylenebilir.

Dersin hedeflerine ulaşabilme ile ilgili sorulan soruya ise 15 kişi evet, 7 kişi kısmen cevabını vermişti. Bu soruya hayır cevabını veren bir öğrenci olmamıştır. Bu soruya verilen cevapların bazıları şöyledir:

Ö5: “Evet derste birşeyler öğrendim.”

Ö17: “Dersten iyi şeyler çıkardım.”

Ö19: “Dersteki bütün soruları kendime göre başarabildim ve iyi de anlayabildim.”

Öğrencilerin dersi anladıklarını, yeni şeyler öğrendiklerini ve dersteki soruları da cevapladıklarını ifade etmeleri öğrencilerin dersin hedeflerine ulaşabildikleri yönünde değerlendirilebilir.

“Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında uygulama açısından ne gibi farklılıklar var?” başlığı altında sorulan sorularda en fazla yüzdeye sahip iki madde olmuştur. Bunlar %72,7 oranı ile etkinliklerin orijinallliği ve derslerin zevkli olmasıyla ilgili sorulardır. Dolayısıyla metinlerin ve etkinliklerin ders kitaplarında gördükleri metinlerden ve etkinliklerden farklı olmaları öğrencilerin dersin zevkli olduğunu düşünmelerine sebebiyet verdiği düşünülebilir.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin çalışma kapsamında uygulanan eğitim durumlarıyla önceki Türkçe derslerini karşılaştırdıkları ve uygulamanın farklılıklarını belirledikleri görülmektedir. Bu farklılıklar kendilerine sunulan metinlerin içerik açısından özgün olması, eski Türk edebiyatı dönemi şiiri örnekleriyle ilk defa karşılaşmaları ve özellikle karşılarına çıkan metinlerde kullanılan sözcük ve sözcük gruplarının anlam derinliğinin olması şeklinde belirtilmiştir. Yine ders sürecine katılabilmeleri, dersten zevk almaları ve dersin hedeflerine ulaştıklarını belirtmelerinden

hareketle öğrencilerin klasik Türk edebiyatı metinleriyle işlenen Türkçe dersine ilişkin olumsuz bir yaklaşımlarının olmadığı aksine derse ilişkin olumlu düşüncelere sahip oldukları yargısında da bulunulabilir.

Tablo: 4.5.

Klasik Metinlerin İncelendiği Türkçe Dersi ile Daha Önceki Türkçe Dersleri Arasında Metinler Açısından Farlılıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri:

Klasik metinlerin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında metinler açısından ne gibi farlılıklar gördüğünüzü açıklayınız.				
	Evet	Kısmen	Hayır	Toplam Frekans(f)
Metinlerin içeriği farklıydı.	Ö1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21		Ö3, 15, 22	22
Frekans (f)	19 (%86,4)	0	3 (%13,6)	22
Metinlerde geçen sözcükler farklıydı.	Ö1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö3, 8, 15,	Ö22	22
Frekans (f)	18 (%81,8)	3 (% 13,6)	1 (%4,5)	22
Metinleri okurken zorlandım.	Ö3, 15, 22	Ö4, 12, 14, 17,	Ö1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 20, 21	22
Frekans (f)	3 (%13,6)	4 (% 18,2)	15 (%68,2)	22
Metinleri anlayabildim.	Ö1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö2, 3, 7, 15, 22		22
Frekans (f)	17(%77,3)	5 (%22,7)	0	22
Metinler orijinaldi.	Ö1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22	Ö5, 18, 21	0	22

Frekans (f)	19 (%86,4)	3 (%13,6)	0	22
-------------	------------	-----------	---	----

Tablo: 4.5. incelendiğinde çalışma grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun metinler arası farklılıkların farkına vardıkları ve bunları belirttikleri görülmektedir. 19 öğrenci % 86,4'lük bir oranla metinlerin içerik olarak farklı olduğunu belirtmiş ve konuyu tespit ederek kullanılan dilin diğer metinlerdeki dillerden farklı olduğunu söylemişlerdir. Sorulan soruya bazı öğrencilerin verdiği cevaplar ise şöyledir:

Ö5: “*Metinde mevsimlerin güzelliğinden bahsediyor.*”

Ö12: “*Eski Türklerin kullandığı dildir.*”

Ö17: “*Evde kendilerine mevsimler oyununu bulup oynamaları.*”

Ö19: “*Bence bana göre bu ‘Dört Mevsim Ayı Güzel’ hikâyesinin hepsi ayrı güzel anladım ve içinde beyitler de vardı.*”

Soruya verilen cevaplara bakarak öğrencilerin metnin konusunu, metinde yer alan şiirleri ve bu şiirlerin farklı bir dille yazıldığını fark ettikleri söylenebilir.

Öğrencilere yöneltilen metinde yer alan kelimelerin farklılığıyla ilgili soruya ise 18 kişi evet, 3 kişi kısmen 1 kişi de hayır cevabını vermiştir. Metinde geçen kelimelerin önceki metinlerde yer alan kelimelerden farklı bulunduğunu söyleyen öğrenciler sınıfın % 81,8'idir. Öğrencilere sözcüklerin renklendirilerek verilmesi, metin okunduktan sonra sözcük çalışmalarının yaptırılması gibi etkinliklerinin yaptırılması öğrencilerin bu şekilde düşünmelerine sebep olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla sınıfın çoğunluğunun metinde geçen Osmanlıca Türkçesine ait kelimelerin farkına vardığını söyleyebiliriz. Öğrenciler bu soruya çoğunlukla yeni öğrendikleri kelimeleri yazarak cevap vermiştir. Bu soruya öğrencilerin verdikleri cevapların birkaçı aşağıdadır:

Ö5: “*Hürrem, zemistan.*”

Ö12: “*Gülşen, gülistan, Hürrem. Mesela Hürrem=neşe demektir.*”

Ö17: “*Gülşen, zemistan, Hürrem, hazan.*”

Ö21: “ *Mısra, dörtlük vb.*”

Öğrencilere sorulan soru neticesinde öğrencilerin özellikle özel isim olarak kullanılan kelimelerin gerçek anlamını öğrendikleri ve cevaplarında özellikle bunları yazdıkları görülmüştür. Verilen cevaplardan hareketle içerikte beyitlerde sunulan kelimelerin öğrencilerin daha çok ilgisini çektiği ve öğrencilerin öğrenemez diye düşünülen kelimeleri öğrenebilecekleri söylenebilir.

Eski Türk edebiyatı metnlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında metinler açısından farklılıklara ilişkin öğrenci görüşlerine yönelik soru metinlerin okunuşu ile ilgilidir. Cevaplar incelendiğinde öğrencilerden 15’i metinleri okurken zorlanmadıklarını, 4’ü kısmen zorlandıklarını ve 3’ü de zorlandıklarını söylemişlerdir.

Bu sonuca göre öğrencilerin %18,2’si metni okurken kısmen zorlansalar bile %68,2’si metni okurken zorlanmadıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin cevapları incelendiğinde metnin içeriğinin akıcı ve eğlenceli olması sebebiyle okumakta zorlanmadıklarını belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan bazıları aşağıda örneklendirilmiştir:

Ö6: “ *Akışı güzeldi.*”

Ö10: “*Kolay okudum sıkılmadım.*”

Ö16: “*Çok akıcıydı çünkü çok eğlenceliydi.*”

Ö17: “*Metnin okunuşu zordu ama içeriği güzeldi.*”

Ö19: “*Metnin okunuşunu çok beğendim çünkü rahatça ve kolayca okuyabildim.*”

Ö20: “ *Metni okumakta zevk aldım. Kolay bir şekilde okudum.*”

Öğrencilerin metni okurken zorlanmadıklarını ifade etmelerinde metinde kullanılan beyitlerin uzun incelemeler sonucu seviyelerine uygun olacağı düşünülen eserlerden seçilmesinin etkili olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca metindeki beyitlerdeki kelimeler öğrencinin günlük hayatta sıkça duyduğu kelimeleri içermektedir. Dolayısıyla

kulak aşinalığı olan kelimelerin çoğunlukta olması sebebiyle okumakta zorlanmadıklarını söyleyebiliriz.

Öğrencilere yöneltilen bir diğer soru okudukları metinlerin anlaşılabilirliğiyle ilgilidir. Öğrencilerden 17'si metinleri anlayabildiklerini ifade ederken 5'i metinleri kısmen anladıklarını söylemişlerdir. Buna göre öğrencilerin % 77,3'ü metinleri anladıklarını ifade etmişlerdir. Metinleri anlamadığı söyleyen öğrenci olmamıştır. Verilen cevaplar incelendiğinde eski Türk edebiyatı metinlerinin anlaşılabilir olmadığına dair olan inanın tam tersi bir sonuç çıktığı söylenebilir. Bu soruya verilen cevaplardan birkaçı aşağıda verilmiştir:

Ö6: “(metin) Akıcı olduğu için çok iyi anladım.”

Ö9: “Anlaşılabilirdi (ama) okumakta zorlandım.”

Ö19: “Bence bana göre her iki derste de metinler anlaşılabilirdi.”

Ö21: “Bazı kelimeler hariç anlaşılabilirdi.”

Öğrencilerin çoğunluğunun metni kolayca anlamasında metin içinde bilinmediği düşünülen kelimelerin renklendirme yöntemiyle verilmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca kullanılan beyitlerin öğrenci seviyesi ve gelişimi ön planda tutularak seçilmesinin bu metni daha anlaşılır kıldığı düşünülmektedir. Dolayısıyla öğrencilere uygun yöntem ve teknikle sunulduğunda sözcükleri anlamlandırarak metni anlayabilecekleri ve kavrayabilecekleri sonucunu çıkartabiliriz.

Öğrencilere yöneltilen metinlerin orijinal olup olmadığı sorusuna 19 öğrenci evet cevabını verirken 3 öğrenci ise kısmen cevabını vermiştir. Soruya hayır cevabını veren öğrenci olmamıştır. Buna göre öğrencilerin %86,4'ü metinlerin orijinal olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçta metinlerin araştırmacı tarafından hazırlanmış olması, bu metinlerde kullanılan ETE şiir örneklerine yer verilmesi ve ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin eski Türk edebiyatı metinleriyle ilk defa karşılaşmış olmalarının etkisinin olduğu söylenebilir. Metinlerin orijinal olduğu ve öğrencilerin bunun farkına vardığı çıkarımında bulunulabilir. Öğrencilerin verdikleri cevaplardan bazıları şunlardır:

Ö12: “Diğer metinlerde bu kelimeler ve cümleler yoktur.”

Ö16: “Metinde diğerlerine göre değişik olan farklı beyitler olması.”

Ö17: “ Metin bütün metinlerden farklıyı çünkü metinde farklı kelimeler vardı.”

Ö19: “ Bence diğer metinlere göre bu bana daha farklı ve güzeldi.”

Cevaplar incelendiğinde metin içinde beyitlerin yer almasının ve duymadıkları kelimelerin olmasının öğrencinin ilgisini çektiği ve dolayısıyla öğrencilerin bu metinleri çok farklı gördükleri söylenebilir.

Öğrencilerin eski Türk edebiyatı metnlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe derslerinde kullanılan metinlerin farklılığına ilişkin görüşleri tablodan hareketle incelenmiştir. Buna göre öğrencilerin kendilerine sunulan metinlerin içeriğinin, metinlerde karşılaştıkları sözcüklerin farklı olduğunu düşündükleri; metinlerde kullanılan sözcüklere ilişkin yöneltilen soruya öğrendikleri sözcüklerden örnekler vererek cevapladıkları, dolayısıyla metinlerde geçen sözcükleri öğrendikleri sonuçları çıkarılabilir. Öğrenciler metni zor bulsa bile okumakta pek güçlük çekmediklerini belirtmiş, metni anlayabildikleri söylemişlerdir. Özellikle renklendirme yöntemi ile kelime anlam ilişkisini daha rahat kavradıkları ve anlamlandırdıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler metinlerin orijinal olduğunu ve daha önce böyle metinlerle hiç karşılaşmadıklarını vurgulamışlardır. Tüm bu verilerden hareketle öğrencilerin sunulan metindeki farklılıkları kavradıkları ve özellikleri anladıkları söylenebilir.

Tablo: 4.6.

Eski Türk Edebiyatı Metnlerinin İncelendiği Türkçe Dersi ile Daha Önceki Türkçe Dersleri Arasında Öğrenme Açısından Farklılıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri:

Eski Türk edebiyatı metnlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında öğrenme açısından ne gibi farklılıklar gördüğünüzü açıklayınız.

	Evet	Kısmen	Hayır	Toplam Frekans(f)
Diğer Türkçe dersleri kadar öğrenebildim.	Ö1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20,	Ö2, 21	Ö3, 15, 22	22
Frekans (f)	17 (%77,3)	2(%9,1)	3(%13,6)	22

Öğrenme daha kolaydı.	Ö5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö2, 6, 7,	Ö1, 3, 4, 15, 22	22
Frekans (f)	14 (%63,6)	3(%13,6)	5(%22,7)	22
Farklı şeyler öğrendim.	Ö1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö3, 14,	Ö4	22
Frekans (f)	17 (%77,3)	4(%18,2)	1(%4,5)	22
Öğrendiklerimi uygulayabilirim.	Ö2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö1, 10,	Ö3, 5,	22
Frekans (f)	15 (%68,2)	3(%13,6)	4(%18,2)	22
Öğrendiklerimi gerçek hayata aktarabilirim.	Ö1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 17, 18, 19, 20, 21	Ö10, 13,	Ö9, 15,	22
Frekans (f)	16 (%72,7)	3(%13,6)	3(%13,6)	22

Tablo: 4.6. incelendiğinde eski Türk edebiyatı metinleriyle işlenen Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında öğrenme açısından farklılıklara ilişkin çalışma grubuna yöneltilen sorulara 22 öğrencinin çoğunluğunun evet cevabını verdikleri görülmektedir. Öğrencilerden derste sunulanların öğrenilip öğrenilmediğine ilişkin soruya diğer Türkçe dersleriyle karşılaştırarak cevap vermeleri istenmiştir. 17 öğrenci bu soruya evet, 2 öğrenci kısmen cevabı verirken, 3 kişi ise hayır cevabını vermiştir. Dolayısıyla öğrencilerin %77,3’ü soruya olumlu cevap vermiştir. Bundan hareketle öğrencilerin kendilerine sunulan içeriği öğrenebildikleri sonucu çıkarılabilir. Öğrenci görüşlerinden birkaçı aşağıda verilmiştir.

Ö5: “ *Eski Türk edebiyatını öğrendim.*”

Ö12: “ *Konuyu anladım ve artık biliyorum.*”

Ö13: “ *Metinde kullanılan kelimeleri öğrenebildim.*”

Ö16: “ *Öğrendim, en iyi öğrendiğim de Farsça tamlamalar.*”

Ö17: “ *Metinde kullanılan kelimeleri öğrendim.*”

Öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin eski Türk edebiyatına ait unsurların farkına vardıkları ve bunları anlamlandırdıkları söylenebilir.

Öğrenciler özellikle yeni kelimeler öğrendiklerini tamlamaların kuruluşları arasındaki farkı kavradıklarını ifade etmektedir. Dolayısıyla öğrencinin ilgi ve düzeyine uygun şekilde sunulduğunda öğrencilerin eski Türk edebiyatına ait unsurları kolayca kavrayabilecekleri söylenebilir.

Öğrenciye yöneltilen diğer soru eski Türk edebiyatı metinleriyle zenginleştirilen içerikle öğrenmenin diğer Türkçe derslerindeki öğrenmelerden daha kolay /zor olduğuyula ilgilidir. Bu soruya daha kolay cevabını verenlerin sayısı 14, kısmen diyenlerin sayısı 3, zor diyenlerin sayısı ise 5'tir. Dolayısıyla sınıfın % 63,6 'lık kısmı öğrenmenin kolay olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerinden birkaçı aşağıda verilmiştir.

Ö19: *“Öğrenmem çok kolay oldu. Çünkü öğretmenim daha güzel ve anlaşılır şekilde anlattı.”*

Ö17: *“Kolay da zor da öğrendim ama yine de öğrendim.”*

Ö11: *“Öğrendiklerimizi daha kolay öğrendik.”*

Ö16: *“Daha kolay gibiydi.”*

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinleriyle zenginleştirilen içeriği daha kolay öğrendiklerini belirttiklerini söyleyebiliriz. Uygun biçimde öğrenciye sunulan eski Türk edebiyatı metinleri öğrenciler tarafından rahatlıkla ve kolaylıkla öğretilbileceği ifade edilebilir.

Öğrencilere yöneltilen bir başka soru öğrendiklerinin farklı olup olmadığına ve neler öğrendikleriyle ilgilidir. Çalışma grubundaki 22 öğrenciden 18'i farklı şeyler öğrendiğini belirtmiş, 4 öğrenci kısmen farklı şeyler öğrendiğini söylemiştir. Çalışmaya katılanların % 81,8'i soruya evet cevabını vermiştir. Öğrencilerin ilk defa karşılaştıkları bu kavramların öğrencinin dikkatini çekmesinin çıkan sonuçta etkili olduğu söylenebilir. İçerikte amaç ve kazanımlar Türkçe Öğretim Programı kapsamında olsa dahi metinlerin beyitlerle zenginleştirilerek ve farklı yöntem ve teknikler kullanılarak sunulması öğrencilerin içeriği farklı algılamalarına sebebiyet verdiği söylenebilir. Dolayısıyla öğrencileri öğrendiklerinin farklı olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin verdiği cevaplardan birkaçı aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö12: *“ Mesela eski Türk edebiyatı Türkçeden biraz daha zordu.”*

Ö16: *“ Kelimeler ve tamlamaları öğrendim.”*

Ö19: *Farklı kelimeler öğrendim öğretmenim sayesinde. Örn: Gülşen> gül bahçesi olduğunu öğrendim.”*

Ö20: “ *Farklı çok şey öğrendim ve hayatımın her yerinde kullanabileceğim kelimeler var.*”

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin özellikle öğrendikleri yeni kelimeler üzerinde durdukları görülmektedir. Bir önceki soruya verilen cevaplardan da hareketle öğrencilerin kendilerine sunulan içeriği farklı olduğu için daha çabuk öğrendikleri yorumu da yapılabilir. Dolayısıyla özellikle sözcük varlığını zenginleştirme amacı doğrultusunda bu tarz uygulamalara ve etkinliklere yer verilmesi gerektiğini, bunun için eski Türk edebiyatı metnlerinin zengin birer kaynak olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilere yöneltlen bir diğer soru öğrendiklerini uygulayıp uygulayamayacakları ile ilgilidir. Çalışma grubundaki 15 kişi evet, 3 kişi kısmen, 4 kişi ise hayır yanıtını vermiştir. Öğrencilerden %68,2’si öğrendiklerini uygulayabileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin görüşlerinden birkaçı aşağıda belirtilmiştir.

Ö20: “ *Öğrendiklerimi çok kolay bir şekilde uygulayabilirim.*”

Ö18: “ *Günlük hayatta kullanılabilir.*”

Ö13: “ *Öğrendiklerimi bazenleri gerçekleştirdim.*”

Ö11: “ *Öğretmenimizden (ayrı) uygulamaları yapabiliyim.*”

Ö6: “ *Az. Fazla uygulamada iyi değilim.*”

Öğrenciler öğrendiklerini özellikle günlük hayatta uygulayabileceklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadelerin öğrencilere uygulanan ETEBT, KTETÖ sonuçları ve uygulanan etkinliklerde öğrenci performansları dikkate alınarak yorumlanması daha anlamlı olacaktır. ETEBT sonuçlarına göre öğrencilerin son test aritmetik ortalamalarının ön test aritmetik ortalamalarına göre, kalıcılık testinin aritmetik ortalamasının ise son test aritmetik ortalamasından daha yüksek olması, KTETÖ sonuçlarına göre öğrenci tutumlarının ön test sonuçlarına göre son test puanları arasında olumlu yönde bir fark bulunması ve kelime öğrenimi, tamlamalar, beyit, tema ve anlatılan konuya ilişkin etkinliklerin öğrenciler tarafından yapılması bu ifadeleri doğrulamaktadır.

Tablo: 4.7.

Türkçe Derslerinde İşlenen Klasik Türk Şiiri Hakkında Öğrenci Görüşleri:

Türkçe derslerinde işlediğiniz klasik Türk şiiri hakkında neler düşünüyorsunuz?				
	Evet	Kısmen	Hayır	Toplam Frekans(f)
Klasik metinlerde kullanılan tamlamalar Türkçe tamlamalardan farklıydı.	Ö1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22	Ö14,		22
Frekans (f)	21 (%95,5)	1 (%4,5)	0	22
Klasik şiirlerle günümüzde yazılan şiirler arasında farklılıklar vardır.	Ö1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22	Ö21		22
Frekans (f)	21 (%95,5)	1 (%4,5)	0	22
Klasik şiir yazarlarının kültür seviyesi yüksektir.	Ö1, 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18,	Ö4, 5, 16, 19, 20	Ö3, 15, 21, 22	22
Frekans (f)	13 (%59,1)	5 (%22,7)	4 (%18,2)	22
Klasik şiirlerde söz sanatları çokça kullanılmıştır.	Ö1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21	Ö8, 22	Ö3, 15	22
Frekans (f)	18 (%81,8)	2 (%9,1)	2 (%9,1)	22
Klasik Türk şiirlerinde kullanılan temalar Türkçe ders kitabımızdaki temalarla benzerdir.	Ö2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 21	Ö8, 9, 17, 18	Ö1, 3, 15, 22	22
Frekans (f)	14 (%63,6)	4 (%18,2)	4 (%18,2)	22

Öğrencilere Türkçe dersinde işlenen eski Türk edebiyatı şiiri hakkında görüşleri sorulmuş. Verilen cevaplara göre öğrencilerin 21'i metinde geçen tamlamaların Türkçe tamlamalardan farkına varmasına evet, 1'i de kısmen demiştir. Soruya hayır cevabını veren çıkmamıştır. Buna göre öğrencilerin %95,5'i eski Türk şiirindeki tamlamalarla günümüz Türkçe tamlamaların farklı olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin tamlama konusunu kavradığını söyleyebiliriz. Öğrencilerin tamlamalarla ilgili sorulan soruya verdiği cevaplardan birkaçı örneklendirilmiştir.

Ö20: “ *Şiirde geçen tamlamaları çok iyi bir şekilde anlayabildim.*”

Ö18: “ *Farsça tamlamalar. Şiirde kullanılan tamlamaları anlayabildim.*”

Ö8: “ *Anlaşılır ama biraz zor.*”

Ö5: “ *Farsça tamlamalar, Türkçe tamlamalar yeri değişik.*”

Öğrenciler tamlamalar konusunda biraz zorlandıklarını ama buna rağmen tamlamaları anladıklarını, Türkçe tamlamalar ile arasındaki farkı ayırt ettiklerini ifade etmişlerdir. Verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin eski Türk şiirindeki tamlamalarla Türkçe tamlamaların farkını bildiklerini ve bu tamlamaların günümüz karşılığını bulabilecekleri söylenebilir.

Eski Türk şiiri ile ilgili yöneltlen diğer soru ise günümüz şiirleri arasındaki farkın belirlenmesine yönelik sorulmuştur. 21 öğrenci eski Türk şiiri ile günümüz Türk şiiri arasında fark var mıdır sorusuna evet, 1 öğrenci ise kısmen cevabını vermiştir. Öğrencilerin %95,5'i bu farklılıkları dile getirmiş ve şu cevapları vermişlerdir.

Ö20: “ *Kelimeler, tamlamalar gibi şeyler farklı.*”

Ö18: “ *Farklı kelimeler, tamlama farkı.*”

Ö17: “ *Kelimeler farklı, beyitlerle yazılmıştır.*”

Ö16: “ *Beyitler şeklinde yazılır ama günümüzde dörtlükler kullanılır.*”

Ö14: “ *Kelimeler, içtenlik.*”

Ö5: “ *Farsça tamlamalar vardır. Nazım birimi beyittir.*”

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde eski Türk şiirini ayırıcı unsurlarını yani nazım birimi, kullanılan dil, tamlamaları tespit ettikleri ve bunları dile getirdikleri görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin şiirlerin yazıldığı dönemin taşıdıkları izleri ve özelliklerini kavradıkları ifade edilebilir.

Eski Türk şiiri yazarlarıyla ilgili soruya 13 öğrenci evet, 5 öğrenci kısmen, 4 öğrenci hayır cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin % 59,1'i bu soruya evet cevabını vererek eski Türk şiiri yazarlarının anlatım düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

Ö20: “ *Biraz ağır bir dil kullanılmıştır.*”

Ö19: “ *Bence bizim anlayabileceğimiz gibi yazılmıştır.*”

Ö10: “ *Aşka önem vermişler.*”

Ö7: “ *Çok güzel yazmışlar.*”

Ö13: “ *Yazar anlaşılır bir dil yazmıştır.*”

Öğrenciler günümüze göre ağır bir dil kullanmalarına rağmen anlaşılır bir dille yazdıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilere eski Türk edebiyatı şiirlerinde kullanılan söz sanatlarına yönelik bir soru yöneltilmiş ve öğrencilerin 18'i evet, 2'si kısmen 2'si ise hayır cevaplarını vermişlerdir. % 81,8'lik bir oranla öğrenciler söz sanatlarının kendilerine sunulan şiirlerde çok fazla kullanıldığını dile getirmişlerdir. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

Ö20: “ *Kişileştirme, benzetme vb. gibi söz sanatları vardır.*”

Ö19: “ *Kişileştirme, benzetme ve abartma olur.*”

Ö18: “ *Mübalağa, teşhis, tezatlık.*”

Ö17: “ *Benzetme(teşbih), abartma(mübalağa).*”

Ö12: “ *Yaprağın altına benzetilmesi.*”

Tablo: 4.8.

Klasik Türk Edebiyatı Metinlerinin Türkçe Ders Kitaplarında Yer Almasına İlişkin Öğrenci Görüşleri:

Bu tür metinlerin Türkçe kitaplarında yer almasını ister misiniz?				
	Evet	Kısmen	Hayır	Toplam Frekans(f)
Bu tür metinlerin Türkçe kitaplarında yer almasını ister misiniz?	Ö2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20,	Ö18, 21	Ö1, 3, 4, 9, 15, 22	22
Frekans (f)	14 (%63,6)	2 (%9,1)	6 (%27,3)	22

Görüşme formunun son sorusu ise ETE metinlerinin Türkçe dersinde kullanılıp kullanılmamasına yöneliktir. Öğrenciler tarafından verilen cevaplar Tablo: 4.8’de gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde öğrencilerin 14’ü % 63,6’lık bir oranla evet, 2’si kısmen, 6’sı ise hayır cevaplarını vermişlerdir. Evet ve kısmen cevabını verenler açıklamalarında 6. sınıfta da verilebileceğini ama 7. ve 8. sınıfta verildiğinde daha iyi anlayacaklarını belirtmişlerdir. Buna göre öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinlerine ders kitaplarında yer verilmesini ve bu metinlerin Türkçe derslerinde işlenmesini istedikleri söylenebilir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir:

Ö2: “*Almalı çünkü lisede edebiyat dersinde kullanılması lazım oluyor.*”

Ö14: “*Almalı çünkü eski kelimeleri öğreniriz. Eski dilimizi unutmayız.*”

Ö16: “*Almalı çünkü ileride bize çok lazım olacağı için kullanılmalı hatta böyle bir ders olmalıdır.*”

Ö20: “*Bence almalıdır. Çünkü lisede edebiyat derslerinde çok yardımcı olur ve temelini iyi atmış oluruz. Bu sayede lisede edebiyat dersinde başarılı bir öğrenci oluruz.*”

Verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinlerinin Türkçe ders kitaplarında yer verilmesine sıcak baktıklarını söyleyebiliriz.

Bu bölümde “6. sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” araştırma sorusunun cevabı verilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre öğrencilerin eski Türk edebiyatına karşı ön yargılarının ileri düzeyde olmadığı, kendilerine eski Türk edebiyatı metinleriyle sunulan içeriği ilgi çekici ve farklı buldukları söylenebilir. Görüşme sırasında Ö3, Ö15 ve Ö22 kodlu öğrencilerin genellikle olumsuz cevaplar verdikleri gözlenmiştir. Daha sonra kendileriyle yapılan görüşmelerde bu tutumlarının Türkçe dersini sevmedikleri ve Ö15’in lisede okuyan ağabeyinin olması sebebiyle eski Türk edebiyatına karşı önyargısı olduğu, bu tutumunun ise yakın ve sıra arkadaşları olan Ö3 ve Ö22’yi de etkilediğini belirtmişlerdir. Sınıfın geneli göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin öğretim durumu süresince kendilerine sunulan eski Türk edebiyatı metinlerini anlamakta zorlansalar bile içerik olarak anladıklarını ve öğrendiklerini, hatta bu metinlere daha sık yer verilmesi gerektiğini öğrencilerin ifade ettiklerini söyleyebiliriz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen sonuçların alanyazın temelinde değerlendirilmesi, elde edilen sonuçlardan hareketle araştırmanın alanyazına katkısı ve yeni çalışmalar için sunulabilecek öneriler yer almaktadır.

5.1.1. Başarı ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde “6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanımının öğrencinin akademik başarısına etkisi nedir?” sorusuna yönelik sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmada ETEBT ön test ve son test olarak uygulanmış sonuçları yorumlanmıştır. Tablo 4.1. incelendiğinde başarı testi ön test aritmetik ortalamasının ($X=34,77$) ve son test aritmetik ortalamasının ($X=43,18$) olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara bakarak çalışma sonunda öğrencilerin başarı testinden aldıkları puanların anlamlı derecede farklılaştığı görülmektedir.

ETEMHDİ’nin uygulanmasından sonra öğrencilerin yaptıkları etkinlikler incelenmiş ve etkinliklerin yapılabilme düzeyleri tespit edilmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin etkinlikleri yapabildikleri çalışma kitabının irdelenmesi, görüşme formu ve başarı testlerinin sonuçlarıyla da ortaya konulmuştur.

Derse aktif olarak katıldıkları görüşmede belirten öğrencilerin %63,6’sı eski Türk edebiyatı metinlerinin Türkçe ders kitabında yer almalı mı sorusuna evet cevabını vermiş ve olumlu görüşünü dile getirmiştir. Öğrencilerin bu görüşte olmasında kendi seviyelerine ve ilgilerine uygun olarak hazırlanan ders içeriğinin etkili biçimde kendilerine sunulmasının önemli olduğu söylenebilir.

Aydemir (2006) “Divan Edebiyatı Öğretiminde Karşılaşılan Sıkıntılar ve Zihniyet Problemi” adlı çalışmasında klasik Türk edebiyatı ile ilgili en temel sorunlardan birinin klasik Türk edebiyatı dilini okuyucuların anlayamamaları olarak belirtmiştir. ETEMHDI’nin uygulanmasından sonra öğrencilerin etkinlikleri incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencilerin 1. ve 2. etkinliği gerçekleştirebildikleri görülmüştür. Bu

etkinlikler “Metnin bağlamından hareketle sözcük ve sözcük gruplarının anlamlarını çıkarır.” kazanımına yönelik olarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin metinlerde yer alan Osmanlıca Türkçesine ait sözcüklerin anlamlarını bağlamdan hareketle çıkararak anlamına uygun cümle içerisinde kullanabildikleri, eski Türk edebiyatı metinlerini anlayabildikleri ve anlamlandırabildikleri görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin söz varlıklarını geliştirme amacı gerçekleşmiştir. Bu amaç ve kazanımın gerçekleşmesinde öğrencilere eski Türk edebiyatı metnlerinin doğrudan verilmeyerek başka bir metin içinde sunulması, eski Türk edebiyatı metnlerinin sadeleştirilerek ve kelimelerinin renklendirme yöntemi kullanılarak verilmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Mengi (2006), Divan edebiyatı öğretiminde metin seçiminde öğrencilerin etkileneceği, kendinden bir şeyler bulabileceği ve çocuğun dünyasına hitap eden metinlerin seçilmesi gerektiğini çözüm olarak sunmuştur. Yine gerekirse bir tek beyitten hareketle divan edebiyatı şiirinin anlatım gücünün ve anlam derinliğinin öğretilmesi önerisinde bulunmuştur. Bu çalışmada ders içeriğinde temaya uygun olarak seçilen beyitlerden hareketle eski Türk edebiyatı öğrencilere sunulmuştur. Öğrencilerin eski Türk edebiyatı metinlerini anlayıp anlamadıklarını belirlemek adına metnin unsurlarını doğru bir şekilde belirlemeleri ve metni anlayıp çözümlemeleri, metni anlama ve çözümlemeye yönelik sorulan soruları cevaplamaları istenen 3. ve 4. etkinlikleri yaptıkları görülmüştür. Öğrencilerin yaptıkları etkinlikler ve görüşmeler incelendiğinde öğrencilerin metni sözcüklerden hareketle anlamlandırdıkları ve anladıkları görülmüştür. Dolayısıyla uygun yöntem, teknik kullanıldığında ve metinler uygun şartlarda sunulduğunda eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanılabileceği söylenebilir.

Farklı dönem eserlerini karşılaştırmak adına 7. etkinlikte Yahya Kemal’e ve Hamdullah Hamdi’ye ait iki şiir verilmiştir. Öğrencilerin etkinlikte kendilerinden istenilen karşılaştırmaları yaptıkları görülmüştür. Sonuç olarak kendi düzeylerine uygun metinler verildiğinde öğrenciler eski Türk edebiyatı metinlerini içerik ve biçim olarak değerlendirebilmektedir.

Şiir türünün en önemli unsurlarından bir tanesi söz sanatlarıdır. Özellikle eski Türk edebiyatı dönemi şiirlerinde söz sanatlarına sıkça başvurulmuştur. Öğrencilerin söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark etmesi ve söz sanatlarını kavrayabilmeleri için 8. etkinlik düzenlenmiş ve öğrencilerin bu etkinliği doğru bir şekilde yaptıkları görülmüştür. Yaşları ve gelişim düzeyleri dikkate alındığında soyut düşünme becerisini yapabilecek

düzeyde olan öğrenciler kendilerine verilen beyitlerde yer alan söz sanatlarını belirleyebildikleri görülmüştür. Özellikle ağır dili ve ifadelerinden dolayı anlaşılamayacağı düşünülen eski Türk edebiyatı metnlerinin uygun yöntem ve teknikler kullanılarak 6. sınıf Türkçe dersinde kullanılabileceği söylenebilir.

Eski Türk edebiyatı öğretimi ile ilgili ortaya atılan bir diğer iddia ise aruz ölçüsünün kullanımının ve öğretiminin zor olduğudur. Kahraman (1996) belirttiği gibi aruz ölçüsünün suçlandığı bir diğer nokta ise hece ölçüsüyle karşılaştırılarak aruz ölçüsünün millî olmadığı yönündedir. Dolayısıyla aruz ölçüsünün öğretimine karşı çeşitli yönlerden ön yargı mevcuttur. Bu nokta ile alakalı olarak yapılan bazı çalışmalarda (Dilçin, 1997; Dursunoğlu, 2011; Kırkkılıç ve Ulaş, 2009; Pala, 2002; Pala, 2003; Şimşek, 2006) hece ölçüsü ile aruz ölçüsünün karşılaştırılmasından ziyade, aruz ölçüsünün öğretiminin kolaylaştırılması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çalışmada öğrencilerin sınıf seviyesi de göz önünde bulundurularak vezin ezberletme veya kalıp öğretme amacı güdülmemiş, aruz ölçüsünün şiirde bir ahenk unsuru olduğu üzerinde durulmuştur. Hazırlanan etkinliklerle aruz ölçüsünün mantığının öğrencilere kavratılması amaçlanmıştır. Öğrenciler gerekli hazır bulunuşluk düzeyine eriştiklerinde etkinliklerde öğrencilerin beyitleri açıklık ve kapalılıklarına göre incelemeleri istenmiş, öğrendiklerini farklı beyitler üzerinde uygulamaları beklenmiştir. Gerek etkinliklerden gerekse uygulanan başarı testinden elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin başarılı oldukları gözlemlenmiştir. Sonuçlar göstermektedir ki öğretilmesi zor olduğu düşünülen aruz ölçüsü günümüz eğitim anlayışı çerçevesinde uygun yöntemler kullanarak verildiğinde öğrenciler aruz ölçüsünü istenilen düzeyde öğrenebilmektedir.

Sonuç olarak öğrencilerin eski Türk edebiyatı ve metnlerine ilişkin bilgi ve özellikleri öğrenebildikleri söylenebilir.

5.1.2. Kalıcılık ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Bu başlık altında “6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımı kalıcılığı nasıl etkilemiştir?” sorusuna yönelik sonuçlara yer verilmiştir. Araştırmada ETE metnlerinin Türkçe dersinde kullanılmasının öğrencilerin ETE’ye ve Türkçe dersine yönelik akademik başarılarının devam edip etmediğini ölçmek için başarı testlerinin ön test, son

test ve kalıcılık testlerinden elde edilen veriler, ilişkili örneklemeler için tek faktörlü ANOVA ile analiz edilmiştir.

Yapılan analizlerle öğrencilerin ETEBT ön test, son test ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur [$F(1)= 192,608$, $p<.01$]. Son test ortalama puanı ($X= 43,18$) ile kalıcılık testi ortalama puanı ($X= 48,86$), ön test ortalama puanından ($X= 34,77$) daha yüksektir. Öte yandan son test ve kalıcılık testi puanları arasındaki fark, anlamlı bulunmamıştır. Bu ölçüm sonuçları uygulamanın etkisinin devam ettiğini göstermektedir. Hesaplanan etki büyüklüğü değeri ($\eta^2=.902$) çıkan anlamlı farkın, yüksek düzeyde bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, anlaşılabilir olduğu iddia edilerek öğrencilerden uzak tutulan ETE metnlerinin uygun yöntem, teknik ve metinler aracılığıyla soyut işlemler döneminde olan altıncı sınıf öğrencilerine öğretebileceğini göstermektedir. Uygulamaya katılan öğrencilerin ETE metinleriyle hazırlanan ders içeriği ile 5 hafta Türkçe dersi işledikten sonra ETE metinlerini istenilen düzeyde öğrenebildiklerini hem görüşme esnasında sorulan sorulara verdikleri cevaplarda hem de başarı testlerinde hem de tutumlarının ölçüldüğü testlerde göstermişlerdir.

ETEMHDİ'nin daha etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlamasında, hazırlanan metinlerin ve etkinliklerin öğrencilerin ilgilerini çekmesinin, öğrencilerin farklı gördükleri içeriğe daha dikkatli olmalarının, derse daha fazla yoğunlaşmalarının; karşılaştırma, yaratıcı ve eleştirel düşünme stratejilerini kullanılmasını sağlayan etkinliklerin; konuların öğretilmesine yönelik yapılan tekrarların, etkinliklerin düzenlenmesinde yaş ve seviyelerin uygun görsel ve renklendirmelerden yararlanmanın ve öğretmenin etkili olduğu düşünülmektedir. Öğrenciler yapılan görüşmede ETEMHDİ ile işlenen dersin önceki derslerine göre daha farklı ve eğlenceli olduğunu belirtmiş, uygulamayı yapan araştırmacı için dersi daha anlaşılır anlattığını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla derste başarının artmasında ve devamının sağlanmasında sunulan içeriğin öğrenci ilgisine uygun olmasının yanı sıra öğretmen tutumu da önemli birer faktördür.

Alanyazında Türkçe derslerinde ETE metinlerine yer verilmesi gerektiğini savunan çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaların genellikle seçilen metinlerle içerik oluşturma, örnek etkinlikler sunma şeklinde olduğu görülmektedir (Alperen Kayak, 2011; Beycur, 2010; Kırkılıç, Sevim & Varışoğlu, 2010; Kırkılıç & Şahin, 2009; Özden, 2009). Bunun yanı sıra hazırlanan içeriklerin eğitim ortamında uygulanması

esasına dayanan çalışmalar da mevcuttur. Fakat bu çalışmalar da genellikle uygulama sonrası başarı ve tutumu ölçmeye yönelik yapılmıştır (Gülen Canlı, 2013; Kurtlu, 2013; Sağlam, 2015).

Bu araştırmada, bahsi geçen çalışmalarla benzer sonuçlar elde edildiği görülmektedir.

5.1.3. Tutum ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde “6. sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasının “mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımı öğrenci tutum ve davranışını nasıl etkilemiştir?” sorusuyla ilgili sonuçlar yer almaktadır. Klasik Türk Edebiyatı Tutum Ölçeği’nin (KTETÖ) uygulandığı çalışma grubundan elde edilen sonuçlara göre ölçeğin tutum boyutunda anlamlı farklılıkların oluştuğu belirlenmiştir.

Tutum ön test aritmetik ortalamasının ($X = 28.9545$) ve son test aritmetik ortalamasının ($X = 30.5909$) olduğu ve son test aritmetik ortalamasının ön test aritmetik ortalamasına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin eski Türk edebiyatı şiirine karşı tutumları ön test – son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığıyla ilgili ($t = -1.899$, $p < .05$), yapılan analizler sonucunda araştırmada etkisi aranan değişken ETEMHDİ’nin uygulanmasının öğrencilerin ETE’ye ilişkin tutumlarını etkilediği söylenebilir.

KTETÖ genel olarak değerlendirildiğinde 5 haftalık uygulama sonrası öğrencilerin Eski Türk edebiyatına karşı olumsuz algılarının yerini olumlu algılara bıraktığını söyleyebiliriz. Özellikle eski Türk edebiyatının anlaşılabilir olduğuna dair olan inanın bir ön yargıdan ibaret olduğu, öğrencilere eski Türk edebiyatının öğretilerle olduğu tutum ölçeğinden alınan verilerle desteklenmektedir.

Sonuç olarak KTETÖ’nin kullanıldığı başka çalışmalarda (Gülen Canlı, 2014; Kurtlu, 2013) elde edilen sonuçlarla bu araştırma sonunda elde edilen verilen ve sonuçların birbirini desteklediği, eski Türk edebiyatına dair tutumun uygulama sonrası olumlu yönde değiştiği görülmüştür.

5.1.4. Görüş ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde “6. sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusuyla ilgili sonuçlar değerlendirilecektir.

ETEMHDİ’nin uygulanmasından sonra öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen verilen incelendikten sonra öğrencilerin dersi farklı buldukları, dersten zevk aldıkları, metinleri orijinal buldukları, metinleri okumakta zorlansalar dahi metni anladıkları, farklı şeyler öğrendikleri, öğrendiklerini uygulayabileceklerini belirttikleri görülmüştür.

Görüşmeye katılan öğrencilerden %68,2’si dersin sunumunun daha önceki derslerden farklı olduğunu, %72,7’si etkinliklerin tasarımının daha farklı ve daha güzel olduğunu, %63,6’sı derse etkin olarak katıldıklarını, %72,7’si dersi önceki Türkçe derslerine göre zevkli bulduğunu, %68,2’si ise derste amaçlanan hedeflere ulaşarak dersin hedeflerini başarabildiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla öğrenciler çalışmada amaçlanan hedeflere ulaşıldığı ve öğrencilerin genel olarak ETEMHDİ ile işlenen Türkçe derslerine karşı olumlu görüşlere sahip olduğu ve dersin kazanımlarını edindikleri söylenebilir.

Öğrencilerden %86,4’ü metnin içerik olarak farklılıklarını belirlediklerini, %81,8’i metinde geçen kelimeleri farklı bularak öğrendiklerini, %68,2’si metni okumakta zorlandığını fakat %77,3’ü metni yine de anlaşılır bulduğunu, %86,4’ü ise metnin orijinal olduğunu belirtmişlerdir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin eski Türk edebiyatı metnlerinin özelliklerini kavradıkları ve farklılıklarını belirleyebildiklerini söylenebilir.

Öğrenciler eski Türk edebiyatı metnlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında öğrenme açısından farklılıkları ayırt edebilmeleri açısından sorulan sorulara %77,3’ü yeni şeyler öğrendiklerini, %61,6’sı öğrenmenin daha kolay olduğunu, %77,3’ü farklı ve yeni şeyler öğrendiklerini, %68,2’si öğrendiklerini derste uygulayabileceklerini, %72,7’si ise öğrendiklerini gerçek hayata aktarıp uygulayabileceklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlara bakarak öğrencilerin ETEMHDİ ile önceki dersler kadar bir şeyler öğrenebildikleri, öğrenirken zorluk çekmediklerini, kolaylıkla anlayabildiklerini belirtebiliriz. Öğrencilerin böyle görüşte olmasında yeni ve farklı şeyler öğrenmede öğrencilerin çoğu zaman istekli ve ilgili olmasının etkili olduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla öğrenciler eski Türk edebiyatıyla daha önce

karşılaşmadıkları için biraz zorlansalar bile yeni şeyleri kolaylıkla öğrenerek uygulayabilecekleri belirtilebilir.

Öğrencilerden % 95,5'i eski Türk şiirinde kullanılan tamlamaların günümüzdeki tamlamalardan farkını ve kuruluşunu açıklayabileceklerini, %95,5'i farklı dönem şiirlerini karşılaştırarak eski Türk edebiyatı şiirleriyle günümüz şiirleri arasındaki farklılıkları belirleyebildiklerini, %59,1'i eski Türk şiiri yazarlarının eğitim ve kültürel olarak donanımlı olduklarını, %81,8'i eski Türk şiirinde kullanılan söz sanatlarını tespit edebildiklerini ve bu söz sanatlarının şiirde anlatıma olan katkısını belirleyebilmek eski Türk şiirlerinde daha fazla kullanıldığını ve %63,6'sı ise eski Türk şiirinde kullanılan temalarla günümüzde kullanılan temaların benzer olduğunu söylemişlerdir. Dolayısıyla öğrencilerin klasik Türk şiiri özelliklerinin farkına vardıkları ve şiir dilinin özelliklerine ilişkin kazanımları edindikleri söylenebilir.

Eski Türk edebiyatı metinleri Türkçe kitaplarında ve Türkçe derslerinde yer almalı mı sorusuna ise öğrencilerin %63,6'sı olumlu görüş bildirerek Türkçe derslerinde eski Türk edebiyatı metinlerinin işlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Görüşme verilerine göre:

1. Öğrencilerin çoğunluğunun ETEMHDİ'yi Türkçe derslerinden farklı bulduğu, metinleri ve etkinlikleri beğendikleri, dersten zevk aldıkları ve derse katıldıkları görülmüştür.
2. Öğrenciler metni anlamakta biraz zorlanmış fakat derste anlatılan konuları anlamıştır.
3. Öğrenciler dersin hedeflerine ulaşabilmişlerdir.
4. Öğrenciler eski Türk edebiyatı metinleri ve etkinlikleri sayesinde eski Türk edebiyatı ve özellikleri hakkında ön bilgiler edinmişler, olumlu görüş bildirmişlerdir.
5. Türkçe Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan ders içeriğini öğrenciler farklı ve eğlenceli bulmuştur.
6. Eski Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanan ders içeriği öğrencilerin ilgisini çekmiş ve öğrenme gerçekleşmiştir.

Bu çalışmanın sonuçları ile Kurtlu (2013), Gülen Canlı (2014), Sağlam'ın (2015) çalışmalarının sonuçları incelendiğinde, elde edilen sonuçlara benzer sonuçların bu çalışmada da elde edildiği görülmektedir. Buna göre, amaçlı örnekleme yöntemiyle

bulunan beyitlerle harmanlanmış günümüz metnlerinin kullanılmasıyla hazırlanan ders içeriklerinin öğrencilere hitap ettiği, onların beğenisini kazandığı ve ETE' ye karşı öğrenci algılarını olumlu yönde değiştirdiği sonucuna ulaşılabilir. Dolayısıyla eski Türk edebiyatına ilişkin ön bilgi oluşturmak, olumlu tutum ve beceri kazandırmak, estetik zevk ve anlayışı geliştirmek gibi hedeflere ulaşmak, öğrencilerin daha sonraki eğitim hayatlarında edebiyat derslerinde karşılarına çıkarak eğitimde hazır bulunuşluk sağlayarak başarıyı artıracakı söylenebilir.

Alanda Türkçe derslerinde eski Türk edebiyatı metnlerinin kullanımına dair çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Uyar (2007) Türkçe öğretiminde kültür aktarımı ve kültürel kimlik geliştirme; Kırkılıç ve Şahin (2009) Divan Edebiyatı Metnlerinin İlköğretim II. Kademe Türkçe Derslerinde Kullanımına İlişkin Bir Model Önerisi; Beycur (2010) Türkçe Öğretiminde Eski Türk Edebiyatı Eserlerinden Faydalanma Yolları (15-18.Yüzyıl); Borazan (2010) Yapılandırmacılığa Göre Türkçe Öğretimi İkinci Kademe Ders Kitaplarında Nasihatname ve Vasiyetname Türlerinden Yararlanma Yolları; Karahan (2010) Türkçe öğretiminde eski Türk edebiyatı eserlerinden faydalanma yolları (8-15. Yüzyıl); Özden (2010) Türkçe Kaynak Metinler ve Türkçe Eğitimi; Alperen Kayak (2011) Divân Edebiyatı Metnlerinin İlköğretim II. Kademedeki Kullanılabilirliği ve Hayriyye-i Nâbi'nin 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Etkinliklerle İşlenmesi; Mutlu (2012) Divân Şiirinde Deniz İmgesi ve Şiir Öğretiminde Kullanılması; Kırkılıç, Sevim ve Varışoğlu (2012) İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Klasik Metinlerin Kullanımı İçin Model Önerisi adlı çalışmaları eski Türk edebiyatı metnlerinin daha çok teorik boyutunda kullanımına dair olan çalışmalar. Adı geçen çalışmalar metin seçme, düzenleme, etkinlik oluşturma basamaklarında hazırlanmış, önerilen basamaklar uygulama boyutunda verilmemiştir. Kurtlu'nun (2013) Klasik Türk Edebiyatı Metnlerinin Sekizinci Sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür Teması Çerçevesinde Öğretilebilirliğinin İncelenmesi adlı yüksek lisans çalışması; Gülen Canlı'nın (2014) Klasik Türk Edebiyatı Metnlerinin Sekizinci Sınıf Türkçe Derslerinde Öğretilebilirliğinin İncelenmesi: Doğa ve Evren Teması Örneği, Sağlam'ın (2015) Klasik Türk Edebiyatı Metinleri Aracılığıyla Altıncı Sınıf Türkçe Dersinde Sevgi Temasının Öğretilebilirliğinin İncelenmesi adlı yüksek lisans çalışması klasik Türk edebiyatı metnlerinin seçilmesi, düzenlenmesi ve etkinlik oluşturulması temelinde yürütülmüş, yüksek lisans tezleri de öğrenci sayıları bakımından kalabalık olmayan sınıf ortamında

uygulanmıştır. Bu çalışma ise hem kalabalık çalışma grubuna uygulanmış hem de kalıcılığı ölçmüştür.

Yukarıda yer alan açıklamalardan ve sonuçlardan hareketle öğrencilerin etkinlikleri istenilen düzeyde yaptıkları, başarı testlerinin ve tutum ölçeğini sonuçlarının olumlu yönde farklılaştığı, görüşmeler sonucunda öğrencilerin olumlu yönde görüş bildirdikleri ve hedefe ulaşıldığı gözlenmiştir. Bu sonuçlara bakarak “Mevsimler” alt teması çerçevesinde eski Türk edebiyatı metnlerinin 6. sınıfta kullanılabileceğini söylenebilir.

Eski Türk edebiyatı metnlerinin dil ve içerik olarak ağır olduğunun söylenmesi özellikle edebiyat sevgisi ve ilgisi uyandırmada birer engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan bu ve benzeri çalışmaların sonuçları doğrultusunda eski Türk edebiyatına karşı ön yargıların kırılacağı görüşündeyiz. Bu tarz çalışmaların artması gerektiği ve gelecekteki çalışmalara örnek olabileceği düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen veriler/bulgular çalışma grubuyla sınırlandırılmıştır. Bu nedenle çalışmanın sonuçları genellenemeyebilir. Fakat bu ve benzeri çalışmalar aynı şartlar altında yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir.

Özellikle dil öğretiminde kullanılan en temel materyallerin başında metinler gelmektedir. Dolayısıyla özel olarak her dil becerisi için (dinleme, okuma, konuşma, yazma) eski Türk edebiyatı metinleri kaynak olarak kullanılıp kullanılamayacağına yönelik çalışmalar yapılabilir.

Çalışmada kullanılan metinler üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan orijinal halleriyle öğrenciye sunulmuştur. Özellikle sözcükleri ve metni daha kolay anlamlandırabilmeleri sebebiyle anlamı bilinmediği düşünülen kelimeler renklendirme yöntemiyle öğrenciye verilmiştir. Eski Türk edebiyatı metnlerinin Türkçe derslerinde kullanılabilirliğinin araştırıldığı benzer çalışmalarda farklı yöntem ve teknikler (grafik, tablo ve şekil kullanımı, görsel okuma, materyal kullanımı vb.) uygulanabilir.

Çalışma için doküman incelemesi yapılırken nesir türünde verilen eserlerin genellikle öğretici/eğitsel özellikler taşıdığı görülmüştür. Bu bağlamda son yıllarda Millî

Eğitim Bakanlığının “Değerler Eğitimi” projesi kapsamında eski Türk edebiyatı metinlerinden rahatlıkla yararlanılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1990). *Ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim)*. (4. Baskı), 1. Cilt, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 439.
- Akyol, H. (2008). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Akyol, H. (2013). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem
- Alkan İspirli, S. ve Gülbahçe A. (2009). Gençlerimiz ve divan edebiyatı öğretimi - Erzurum ili örneği-. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 4(2), 621-638.
- Alperen Kayak, M. (2011). *Divân edebiyatı metinlerinin ilköğretim II. kademedeki kullanılabilirliği ve Hayriyye-İ Nâbî'nin 8. sınıf Türkçe ders kitabında etkinliklerle işlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. T. C. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Aydemir, Y. (2006). Divan edebiyatı öğretiminde karşılaşılan sıkıntılar ve zihniyet problemi. *Millî Eğitim Dergisi*, (169. Sayı), s. 134-141.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA
- Beycur, A. (2010). *Türkçe öğretiminde eski Türk edebiyatı eserlerinden faydalanma yolları (15-18. yüzyıl)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Bilkan, A. F. (2006). Liselerde divan edebiyatı öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 34 (163), s. (verilmemiş).
- Borazan, S. (2010). *Yapılandırmacılığa göre Türkçe öğretimi ikinci kademe ders kitaplarında nasihatname ve vasiyetname türlerinden yararlanma yolları*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi anabilim Dalı. Niğde.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (15. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Canım, R. (2014). *Divan edebiyatında türler*. Ankara: Grafiker.

- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design*. (7th edition). London: Sage Publications.
- Çavuşoğlu, M. (1983). *Yahya Bey ve divanından örnekler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Çetin, İ. (2015). *Dil ve edebiyat öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Çoban, A. (2004). *Edebiyatta üslup üzerine (sözün tadını dilde duymak)*. Ankara: Akçağ.
- Demirel, Ö. (2002). *Türkçe öğretimi*. Ankara. Pegem Yayıncılık
- Devellioğlu, F. (1997). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, C. (1997). *Örneklerle Türk şiir bilgisi* (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Dilçin, C. (1999). Eski edebiyatımız. *Osmanlı divan şiiri üzerine metinler*. (1. Baskı, s. 295-299) içinde, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dursunoğlu, H. (2001). *Aruz öğretimi*. Erzurum: Bakanlar Matbaacılık.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ergin, M. (2002). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Ergin, M.(1999), *Üniversiteler için Türk dili*, İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım.
- Erkal, A. (2009). *Divan şiiri poetikası*. Ankara: Birleşik
- Gülen, M. (2014). *Klasik Türk edebiyatı metinlerinin sekizinci sınıf Türkçe derslerinde öğretilirliğinin incelenmesi: doğa ve evren teması örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Prof. Dr. H. Ahmet Kırkkılıç. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretiminde metin seçimi*. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1 (1), 1-12.
- Işıksalan, N. (2000). Divân şiiri öğretimi üzerine. *Millî Eğitim Dergisi*, 148, 59-63.
- İsen, M. (Editör). (2015). *Eski Türk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker
- İspirli, S. A., Gülbahçe, A. (2009). Gençlerimiz ve Divan edebiyatı öğretimi -Erzurum ili örneği-. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(2), s. 654-671.
- Kahraman, M. (1996). *Divan edebiyatı üzerine tartışmalar*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Kakınç, T. D. (2001) *Güzel uykular alara- çocuklara her gece bir masal*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

- Kalpakkı, M. (1999). *Osmanlı divan şiiri üzerine metinler*. İstanbul: YKY.
- Kaplan, M. (2009). *Kültür ve dil*. (25. Baskı). İstanbul: Dergâh Yayınları Kitapevi.
- Karagöl, H. (2005). *Genel liselerde divan edebiyatının öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri (Erzurum örnekleme)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Karahan, L. (2010). *Türkçe öğretiminde klâsik Türk edebiyatı eserlerinden faydalanma yolları (15-18.yy.)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (10. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaynak, M. A. (2011). *Divan edebiyatı metinlerinin ilköğretim II. kademede kullanılabilirliği ve hayriyye-i Nâbî'nin 8. sınıf Türkçe ders kitabında etkinliklerle işlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. T.C. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Kılıç, A. (2007). *Klasik Türk edebiyatı üzerine makaleler*. Ankara: Turkish Studies.
- Kıncal, R.Y. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Kırkılıç, H. A., Ulaş, A. H. (2009). Aruz bilgisi, eğitim ve estetik. *Atatürk Üniversitesi Türiyat Araştırmaları Dergisi* Hüseyin Ayan Özel Sayısı, 39, 49-53.
- Kırkılıç, H. A., Şahin, A. (2009). *Divan edebiyatı metinlerinin ilköğretim II.kademe Türkçe derslerinde kullanımına ilişkin bir model önerisi*. Adıyaman Üniversitesi Ulusal Klasik Türk Edebiyatı Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Adıyaman.
- Kırkılıç, H. A., Akyol, H. (2009). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem.
- Kırkılıç, H. A., Sevim, O., Varışoğlu, B. (2012) *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde klasik metinlerin kullanımı için model önerisi*. Gazi Üniversitesi Uluslararası Türkçe Eğitimi Sempozyumunda sunulmuş bildiri, Ankara.
- Kırkılıç H. A., Sevim, O (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültür ve edebiyatının yeri*. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. (Editörler: A. Kılınç ve A. Şahin. 2. Baskı). Pegem Akademi. Ankara. ss. 359-386. ISBN : 9786053642800
- Kolcu, H. (1993). *Türk edebiyatında hece-aruz tartışmaları*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Köprülü, M. F. (2003). *Türk edebiyatı tarihi*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.

- Kurnaz, C. (1997). *Divan edebiyatı yazıları*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Kurnaz, C. (2011). *Eski Türk edebiyatı*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Kurtlu, Y. (2013). *Klasik Türk edebiyatı metinlerinin 8.sınıf Türkçe dersi millî kültür teması çerçevesinde öğretilirliğinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Prof. Dr. H. Ahmet Kırkkılıç. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Levent, A. S. (1980). *Divan edebiyatı*. İstanbul: Marmara Kitap.
- Lüle Mert, E. (2010). *Etkinliklerle sözcük öğretimi*. Ankara: Anı.
- Mcmillan, J. H. Schumacher, S. (2010). *Research in education: evidence-based inquiry (7th edition)*. New York: Pearson Publishing.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Melanlıoğlu D. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları. *Eğitim ve Bilim*. 33 (150), 64-73.
- Mengi, M. (2006). *Divan Edebiyatı Öğretiminin Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri*. http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem/tumview.php?id=3104, adresinden 15 Kasım 2014'de alınmıştır.
- Mert, C. N. (2015). Eski türk edebiyatı metinlerinin ortaokul türkçe derslerinde kullanımına yönelik bir model önerisi. *International journal of languages' education and teaching*, UDES 2015, (379-198).
- Murat Nuhoglu, M. (Editör). (2007). *Türkçe öğretimi etkinlikleri*. Ankara: Nobel.
- Mutlu, B. (2012). *Divân şiirinde deniz imgesi ve şiir öğretiminde kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Programı. İzmir.
- Öz, M.F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı.
- Pala, İ. (2002). Aruzu atalım mı, öğretilim mi?, *Türk Edebiyatı*, 340, 47-49.
- Pala, İ. (2003). *Ansiklopedik divan şiiri sözlüğü*. (12. Baskı). İstanbul: L&M Yayınları
- Sağlam, F. (1999). *Çuvaldız, iğne ve divan edebiyatı üzerine*. Osmanlı Divan şiiri üzerine metinler (1. Baskı) içinde (324-329). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sönmez, V., Alacapınar, F.G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Stake, R. (2003). *Case studies*. N. Denzin and Y. S. Lincoln (Ed.). Strategies of qualitative inquiry içinde (ss. 134-164). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Şimşek, T. (2006). Aruz ve aruz eğitime yönelik uygulama önerileri. *Millî Eğitim Dergisi*, 169: 154-174.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Ankara: Yargı.
- Tanrıöğen, A. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tarlan, A. N. (1981). *Divan edebiyatı*. Osmanlı Divan şiiri üzerine metinler (1. Baskı, s. 324-329) içinde. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tarlan, A.N. (1992). *Necatî Beg divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tarlan, A.N. (1992). *Ahmet paşa divanı*. Ankara: Akçağ yayınları.
- TDK. (2010). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK. (2011). *Türk dili Türk şiiri özel sayısı II (divan şiiri)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Tok, M., Tüzel, S (2013). Türkçe öğretiminde metin antolojisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 88-96.
- Tural, S. (1995). *Türk kültüründe nevrüz uluslararası bilgi şöleni (sempozyumu)bildirileri (Ankara, 20-22 mart 1995)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Ural, A., Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yavuz, H. (2008). *Edebiyat ve sanat üzerine yazılar*. (2. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. (3th edition). London: Sage Publications.
- Zavotçu, G. (2006). *Divan edebiyatı kişiler-kişilikler sözlüğü*. Ankara: Aydın

EKLER

EK 1: Öğrenci Görüşme Formu

ÖĞRENCİ GÖRÜŞME FORMU

Görüşme Tarihi ve Zamanı:

Görüşme Yeri:

Merhaba, ben Canan Nimet MERT DURAN, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Bu görüşmeyi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. **6. Sınıf Türkçe dersi “Doğa ve Evren” temasına ait “Mevsimler” alt temasının işlenmesinde eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanılabilirliğinin incelenmesi** amacıyla bir çalışmaya yapıyorum. Sizinle üç hafta boyunca sınıfınızda uygulanan eski Türk edebiyatı metinlerinin kullanıldığı Türkçe dersleriyle ilgili görüşmek istiyorum.

Görüşmede söyleyeceğiniz tüm bilgiler gizlidir ve araştırmanın raporu yazılırken isminiz verilmeyecektir. Görüşme süresi yaklaşık 20 dakika sürecektir. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğinizi ve merak ettiğiniz şeyleri sorabilirsiniz. Eğer izin verirsiniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Yapılan kaydı görüşme sonrasında isterseniz dinleyebilir ve istediğiniz yerleri sildirebilirsiniz.

Öğrencinin Adı/Soyadı:

Sınıfı/Yaşı:

GÖRÜŞME SORULARI

1. Eski Türk edebiyatı metinlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında uygulama açısından ne gibi farklılıklar gördüğünüzü açıklayabilir misiniz?

- a) Dersin sunumu
- b) Etkinliklerin tasarımı:
- c) Derse kendi katılımınız:
- d) Dersin zevkli/zevksiz oluşu:
- e) Dersin hedeflerini başarabilme:

2. Eski Türk edebiyatı metinlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında metinler açısından ne gibi farklılıklar gördüğünüzü açıklayınız.

- a) Metinlerin içeriği:
- b) Metinlerde geçen kelimeler:
- c) Metinlerin okunuşu:
- d) Metinlerin anlaşılabilirliği:
- e) Metinlerin orijinalliği:

3. Eski Türk edebiyatı metinlerinin incelendiği Türkçe dersi ile daha önceki Türkçe dersleri arasında öğrenme açısından ne gibi farklılıklar gördüğünüzü açıklayınız.

- a) Öğrenmenin gerçekleşmesi:
- b) Öğrenmenin daha kolay/zor olması:
- c) Farklı şeyler öğrenme:
- d) Öğrendiklerini uygulayabilme:
- e) Öğrendiklerini gerçek hayata aktarabilme:

4. Eski Türk edebiyatı metinleriyle işlenen derslerin size neler kazandırdığını [yaşantısı, dünya görüşü, sevgi anlayışı, şiire bakışı (günümüz şiirinden farkı), kelimelere yüklenen anlamlar, söz sanatları] düşünüyorsunuz?

- a) Klasik metinlerin yazıldığı dönemin yaşantısı:
- b) Klasik metinlerin yazıldığı dönemin dünya görüşü:
- c) Klasik metinlerdeki sevgi anlayışı:
- d) Klasik metinlerde kullanılan sözcükler ve bu sözcüklere yüklenen anlamlar:
- e) Klasik metinlerde kullanılan söz sanatları:

5. Türkçe derslerinde işlediğiniz eski Türk edebiyatı şiiri hakkında neler düşünüyorsunuz?

- a) Klasik metinlerde kullanılan tamlamalar:
- b) Klasik şiirlerle günümüzde yazılan şiirler arasındaki farklar:
- c) Klasik şiirlerin yazarları hakkında düşünceler:
- d) Klasik şiirlerde ses unsurları.
- e) Klasik Türk şiirlerinde kullanılan temalar:

6. Türkçe derslerinde işlediğinin eski Türk edebiyatı metinleri Türkçe kitaplarında yer almalı mı? Neden?

Zaman ayırıp bu görüşmeyi yaptığınız için teşekkür ederiz.

EK 2: Klasik Türk Edebiyatına Yönelik Tutum Ölçeği

ESKİ TÜRK EDEBİYATINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenciler,

Bu ölçek eski Türk edebiyatına yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla hazırlanmış 14 maddeden oluşmaktadır. Eski Türk edebiyatı Osmanlı Devleti'nin 6 yüzyıllık tarihinde süregelen bir edebiyattır.

Lütfen, soruları cevaplamadan önce ölçeğin ilk kısmında verilen ve Eski Türk Edebiyatı döneminde yazılmış olan mısraları okuyunuz. Okuduğunuz mısralardan hareketle soruları cevaplayınız.

Ölçeği cevaplarken, lütfen her ifadenin karşısında bulunan Katılıyorum①, Kısmen Katılıyorum ②, Katılmıyorum③, seçeneklerinden size en uygun olanını işaretleyiniz. Bu bir sınav olmadığı için derslerinizi etkileyecek herhangi bir not ya da puan verilmeyecektir. Bunun için soruları, başkalarının görüşlerini dikkate almadan samimiyetle cevaplamanız beklenmektedir. Lütfen soruların tamamını cevaplayınız. Zaman ayırdığınız ve katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Canan Nimet MERT DURAN

Atatürk Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Ana bilim Dalı

25240- Erzurum

Tutum Ölçeği				
Beni cândan usandırdı cefadan yâr usanmaz mı Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı Kamu bîmârına cânân devâ-yı dert eder ihsân Niçin kılmaz bana dermân beni bîmâr sanmaz mı (Cefa: eziyet, incitme; felek: gökyüzü; kamu bîmârı: hasta insanlar; murâdım şem'i: arzu mumu; devâ-yı dert: derde deva; ihsân: iyilik; bîmâr: hasta) Fuzuli				
		Katılmı yorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum
1	Klasik Türk şiiri ilgi çekicidir.	①	②	③
2	Türkçe derslerinde klasik Türk şiirine yer verilmelidir.	①	②	③
3	Klasik Türk şiiri şairlerinin gerçek hayatlarını da bilmek isterdim.	①	②	③
4	Örnek şiirde yer alan kelimeleri öğrenmekten hoşlanırım.	①	②	③
5	Örnek şiirde sesler birbirleriyle uyumlu kullanılmıştır.	①	②	③
6	Klasik Türk şiirini öğrenmeye çalışmak beni mutlu eder.	①	②	③
7	Örnek şiirde kullanılan kelimelerin bazıları günümüzde de kullanılıyor.	①	②	③
8	Böyle bir şiiri anlamaya çalışmanın gereksiz olduğunu düşünürüm.	①	②	③
9	Klasik Türk şiirini öğrenmek bana zor geliyor.	①	②	③
10	Örnek şiirde kullanılmış olan bazı kelimeleri daha önce hiç duymadım.	①	②	③
11	Daha önce öğrendiklerimin örnek şiirdeki gibi şiirleri anlamamda yeterli olmadığını düşünüyorum.	①	②	③
12	Örnekteki şiir kulağa hoş gelmektedir.	①	②	③
13	Bu tür şiirlerden anlam çıkarmak bana eğlenceli geliyor.	①	②	③
14	Bu tarz şiirlerde gerçek hayatla ilgili unsurlar bulunmalıdır.	①	②	③

Öğrencinin:

Ad/Soyad:

Sınıf/Yaş:

EK 3: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BAŞARI TESTİ

Ad/Soyad:

Sınıf/Yaş:

Not: Bu testte 20 (yirmi) soru bulunmaktadır. Her soru 5 (beş) puan değerindedir.

1. Anlamca birbirine bağlı iki dizeden oluşan nazım birimine denir.

Yukarıda açıklaması verilen nazım birimi hangisidir?

- A) Mısra
- B) Dörtlük
- C) Beyit
- D) Dize

(2.ve 3. soruları aşağıdaki beyite göre cevaplayınız)

Goncanın açsın yine kalbin sabâ nev-rûzdur

Bülbül-i zâr eylesin bir hoş nevâ nev-rûzdur (S. Yahya)

(sabâ:rüzgar, nevâ:nağme, ses, zâr eylemek:ağlayıp inlemek)

2. Yukarıdaki beyitin günümüz Türkçesi ile ifadesi hangisidir?

- A) Rüzgâr yine goncaların kalbi açsın, nevrûzdur, bir hoş nağme bülbülü ağlayıp inletsin, nevrûzdur.
- B) Nevruzun rüzgârıyla yine kalbinin goncaları açsın, nevrûz bülbülü ağlatıp inleyen bir hoş nağmedir.
- C) Nevruzun rüzgârıyla yine goncaların kalbi açsın, bülbülü ağlatıp inletsin nevrûz bir hoş nağmedir.
- D) Rüzgârla yine kalbinin goncalarını açan nevrûzudur, nevrûz bir hoş nağmedir, bülbülü ağlatıp inletsin.

3. Yukarıdaki beyitin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) bülbülün yakarışı
- B) baharın gelmesi
- C) goncaların açması
- D) gül ile bülbül

4. Aşağıda verilen mısraların hangisinin günümüz Türkçesiyle verilışı **yanlıştır**?

- A) Erişip bahara bülbül yenilendi sohbet-i gül
(Bülbül bahara erişti, gülün sohbeti yenilendi)
- B) O mahiler ki derya içredir deryayı bilmezler
(O balıklar derya içindedir ama deryayı bilmezler)
- C) Niçin benzettin ey sufi cinanı kuy-ı canana
(Ey sofu, sevgilinin mahallesini cennete niçin benzettin)
- D) Sen durup raks edesin karşına ben boyun eğem
(Ben karşında boyun eğerken sen dans edersin)

5. Aşağıdaki mısralarda şair neye dikkat çekmektedir?

Halk içinde **muteber** bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihanda bir nefes **sıhhat** gibi

(muteber: **itibarlı, değerli** sıhhat: **sağlık**)

- A) Devlet
- B) Dünya hakimiyeti
- C) Sağlık
- D) Halk

6. Aşağıdaki beyitlerin hangisinin teması **yanlış** verilmiştir?

- A) Sabır oluptur dediler ilmin başı
Kâmilin sabır iledir daim işi (**sabır**)
- B) Dün akşam oldu ve gelmez benim şem-i şebistanım
Bu hasret oduna her dem yanar pervane tek canım (**Sevgi**)
- C) Ne yanar kimse bana ateş-i dilden özge
Ne açar kimse kapım bad-ı sabadan gayrı (**yalnızlık**)
- D) Cihan-ara cihan içindedir arayı bilmezler
O mahiler ki derya içredir deryayı bilmezler (**kıymet bilmeme**)

7. Aşağıdaki mısralarda hangi edebî sanatlara yer verilmiştir?

Sen **şem** gibi **gayr** ile mecliste gülersin
Ben akıtırım yaş ile kan yandım elinden

(**Şem**: mum **Gayr**: yabancı, başkası)

- A) Zıtlık (tezat), benzetme (teşbih)
- B) Abartma (mübalâğa), kişileştirme (teşhis)
- C) Kişileştirme (teşhis), benzetme (teşbih)
- D) Benzetme (teşbih), abartma (mübalâğa)

8. Eski Türk edebiyatı şiirlerinde Arapça , Farsça kelime ve tamlamalar görülmektedir. Bu tamlamalarda Türkçe tamlamaların tersine tamlanan – (ı veya i) – tamlayan şeklinde yapılmaktadır. “heva-yı bahar” Farsça bir tamlama olup Türkçe tamlama şekli “bahar havası” şeklindedir.

Yukarıdaki bilgilere göre aşağıdaki Farsça tamlamaların hangisinin Türkçe karşılığı **yanlış** verilmiştir?

- A) nesl-i Âdem- Âdem’in nesli
- B) zülf-i yâr- Yârin saçı
- C) nişane- i bahar- Baharın işareti
- D) sabr-ı Eyüp- Eyüp’teki sabır

9. Genellikle din ve devlet büyüklerini övmek için yazılan divan edebiyatı şiirine kaside denir. Beyit sayısı 9-100 arasında değişir. Kasidenin ilk beyitine matla, son beyitine makta denir. Giriş bölümünde anlatılanlara göre çeşitli isimler alır. Eğer bahar anlatılıyorsa *bahariye*, kış anlatılıyorsa *şitaiye*, ramazan anlatılıyorsa *Ramazaniye*, at tasviri yapılıyorsa *rahşaniye*, temmuz anlatılıyorsa *temmuziye* , nevruz anlatılıyorsa *nevruziye* olarak adlandırılır.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi bir nevruziyedir?

- A) Alem içinde senin irfana meylin var ise
Gitme yabana eğer kendine aklın yâr ise
- B) Acep bu derdimin dermanı yok mu
Ya bu sabr etmenin oranı yok mu
- C) Bu şehr-i Sitanbul ki bi- misl ü behadır

- Bir sengine yek-pare Acem mülk fedadır
 D) Cihanda yine nevrüz oldu bu gün
 Ne kim maksud ise ruz oldu bu gün
 10. Aşağıdaki beyitlerin hangisinde atasözü **kullanılmamıştır**?

- A) Allah'a sığın şahs-ı halimin gazabından
 Zira yumuşak huylu atın çiftesi pektir.
 B) Bed-asla necabet mi verir hiç üniforma
 Zer-duz palan vursan eşek yine eşektir
 C) Sabrın sonu neticesi selâmet
 Dillerde ıyan olur letâfet
 D) Erdi bahar sen dâhi şad olmadın gönül
 Güllerle lalelerle küşad olmadın gönül

11. Aşağıdaki mısralarda hangi edebî sanat yapılmıştır?

Dağda şahin bakışlı bir duhter
 Gezer ahu gibi tevahhuş ile

- A) Benzetme (teşbih)
 B) Abartma (mübalağa)
 C) Kişileştirme (teşhis)
 D) Zıtlık (tezat)

12. Divan edebiyatı İslamiyet'in kabulünden sonra ortaya çıkan bir edebiyattır. Arap ve İran edebiyatından etkilenmiştir. Nazım birimi genellikle beyittir. Duygu ve düşünceler belli kalıp ifadeler (mazmun)ile anlatılır. Nazım (şiir) ve nesir (düzyazı) alanında verilen eserlerde edebi sanatlardan bolca yararlanılmıştır. Gazel, kaside, mesnevi, tuyuğ gibi divan edebiyatına ait nazımlarda başlık bulunmamaktadır. Nesirler ise tezkire, nasihatname, münşeat gibi isimlerle anılmaktadır.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine **ulaşamaz**?

- A) Nazım birimi
 B) Ortaya çıktığı dönem
 C) Konular
 D) Nazım ve nesir türleri

13. Geçti cânânın firâkı cânıma
Tîr-i cevri gibi girdi kanıma
Nâleden bir kimse gelmez yanıma
Söyle ey bâd-ı sabâ cânânıma

(Sevgiliden ayrılığım canıma yetti. Eziyet okları kanıma girdi. İnlememden kimse yanıma gelmez. Ey sabah rüzgârı sevgilime bunları söyle)

Yukarıdaki parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Şiirin teması ayrılıktır.
B) Şiirde atasözü kullanılmıştır.
C) Birinci dizede şairin neden yalnız kaldığının nedeni açıklanmıştır.
D) Nazım birimi beyittir.

14. Aşağıdaki beyitlerin hangisinde Farsça tamlama **yoktur**?

- A) El ayak tutmaz oldu sermadan
Kahvenuş oldu cümle ehl-i safa
B) Nam u nişane kalmadı fasl-ı bahardan
Düştü çemende berk-i dıraht itibardan
C) Nakşlar bağladı nevrüz hevasında çemen
Eylesin hub edalarla terennüm bülbül
D) Zamanenin gününe göre kürkünü giy kim
Gam oku gibi geçer şimdi cana berd-i şita

15. Nevruz irişüp **hurrem** olup **âlem** açıldı
Yüzi gözi güldi çemenün bâdem açıldı

Gülzâr-ı cinân revnakını virdi çemenler
Bir **pâre** keder gitdi **dil-i âdem** açıldı

Çözdi **giriş-i sünbülü dendân-ı benefşe**
Miftâh-ı sürûr ile kilid-i gam açıldı

(Hürrem:neşe, âlem: tabiat ve insanlar, cinan: cennet, gülzar: gül bahçesi, revnak vermek: canlılık kazandırmak, pare: parça, dil-i adem: insanların gönlü, giriş: düğüm, dendan: diş, benefşe: menekşe, sürur: sevinç, miftah: anahtar)

Aşağıda verilen ifadelerden hangisine yukarıdaki bahariyede **değinilmemiştir**?

- A) Bademlerin açılması
B) Kederlerin gitmesi
C) Çimenlerin canlılık kazanması
D) Menekşelerin çözülmesi

16. Günümüzde kelime olumsuzluk kelime sonuna getirilen –sız/-siz eki ile yapılmaktadır. Eski Türk edebiyatı döneminde ise kelimeyi olumsuz yapmak için genellikle kelime başına getirilen *na*, *bi* ve *la* ekleri kullanılmaktaydı. Örneğin çıkar yol, çözüm yolu anlamında kullanılan çare kelimesinin olumsuzluğu, günümüzde çaresi bulunmayan anlamında **çaresiz** iken bu kelime eski Türk edebiyatı metinlerinde **bi-çare** olarak yer almaktadır.

Yukarıdaki bilgidен hareketle aşağıdaki mısraların hangisinde eski Türk edebiyatı döneminde kullanılan bir olumsuzluk eki vardır?

- A) Ne ararsan bulunur derde devadan gayrı.
- B) Haddeden geçmiş nezaket yal u bal olmuş sana
- C) Bi-haberdir dahi ol uşaktan nevrüzdan
- D) Nakşlar bağladı nevrüz havasında çemen

17. ...Bir dervişe “kanden gelirsin ?” derler. “Berf rahmetinden gelirim” der. Ol ne diyardır derler, “sovukdan Ere zulûm” olan Erzurumdur der. “Anda yaz olduğuna rast geldin mi ? ” derler . Derviş eydür: “Vallahi onbir ay yigirmi tokuz gün sâkin oldum, cümle halkı yaz gelir derler, amma görmedim” der. Hatta bir kere bir kedi bir damdan bir dama pertâp ederken mu'allakda donup kalır. Sekiz aydan Nevrûz-i Harzemşâhî geldikde mezkûr kedinin donu çözülüp mınav deyup yere düşer. Meşhur lâtife-i darb-i meseldir. Amma hakikatü'l-hâl bir ademin eli yaş iken bir demir pâresine yapışsa derhâl mücemmid olup elinden demir ve demirden eli kopmak ihtimali yoktur...

Yukarıdaki metni dikkate aldığınızda aşağıdaki kelimelerin hangisinin anlamı **yanlış** verilmiştir?

- A) Pertap etmek- atlamak
- B) Muallak- boşluk
- C) Mücemmid olmak- donmak
- D) Kanden- kiminle

Fuzuli 16. yüzyılın en güçlü şairlerindendir. Gazellerinin yanı sıra yazdığı kasidelerle de ün kazanmıştır. Kasidelerinin içinde en meşhuru Hz. Peygamber’e sevgisini anlattığı “Su Kasidesi”dir. Kendisine bağlanan maaşı almasında güçlük çıkaran memurları şikayet etmek için yazdığı “Şikayetname” adlı mektubu edebiyatımızdaki en ünlü yergilerden biridir. “Sıhhat ve Maraz” adlı eserinde ise tıp bilgisini sergilemiştir. Şiirlerinde tasavvuf önemli bir yer tutar. İlahi aşkı en fazla işleyen şairdir. Yokluk, bahtsızlık, ilgisizlik hayatı boyunca peşini bırakmamış, bu durum şiirinde yer etmiş ve “ıstırap şairi” olarak tanınmasına sebebiyet vermiştir.

18. Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki paragraftan çıkarılabilecek bir yargı **değildir**?

- A) Şiirlerinde sosyal konulara da değinmiştir.
- B) Birçok konuda eseri vardır.
- C) Şiirlerinde coşku ve eğlence ön plandadır.

D) Gazel dışında farklı türlerde de şiirleri vardır.

19. Eski Türk edebiyatında **u/ü, vu/vü** şeklinde kullanılan ifadelerin karşılığı Türkçemizde **ve** bağlacına denk gelmektedir. Bu bağlaçlar anlam veya görevce birbirine yakın ve eş anlamlı kelimeleri birbirine bağlar.

Yukarıdaki açıklamadan hareketle aşağıdaki cümlelerin hangisinde eski Türk edebiyatında kullanılan bir bağlaç vardır?

- A) Cümleler doğrudur sen doğru isen
Doğruluk bulunmaz sen eğri isen
- B) Kimsesiz bir kimse yok herkesin var kimsesi
Kimsesiz kaldım medet ey kimsesizler kimsesi
- C) Göz gördü gönül sevdi seni ey yüzü mâhım
Kurbanın olam var mı benim bunda günahım
- D) Gülşene nergis ü gül hayli letafet verdi
Şimdi açıldı dahi yüzü gözü gülzarın

20. Eski Türk edebiyatında hece ölçüsünden başka aruz ölçüsü de kullanılmaktadır. Aruz ölçüsü mısra da yer alan hecelerin açık veya kapalı olmasına dayanır. Ünlüyle biten heceler açık hece olarak kabul edilirken ünsüzle veya uzun ünlüyle (â, î) biten heceler kapalı hece olarak kabul edilmektedir. Açık hece nokta (.) ile gösterilirken kapalı hece kısa çizgi (-) ile gösterilmektedir. Mısra sonuna gelen her hece kapalı hece sayılmaktadır.

Yukarıdaki açıklamaya göre aşağıdaki mısralar açıklık ve kapallık bakımından incelendiğinde aşağıdaki gösterimlerin hangisi doğru olur?

Dinle neyden kim hikâyet etmede
Ayrılıklardan şikâyet etmede

- A) _ . _ . _ / _ . _ . _ / _ . _ . _
- B) _ . _ . _ / _ . . . _ / _ . . . _
- C) _ . . . _ / _ . . . _ / _ . . . _
- D) _ . . . _ / _ . . . _ / _ . . . _

CEVAP
ANAHTARI

1	A	B	C	D	6	A	B	C	D	11	A	B	C	D	16	A	B	C	D
2	A	B	C	D	7	A	B	C	D	12	A	B	C	D	17	A	B	C	D
3	A	B	C	D	8	A	B	C	D	13	A	B	C	D	18	A	B	C	D
4	A	B	C	D	9	A	B	C	D	14	A	B	C	D	19	A	B	C	D
5	A	B	C	D	10	A	B	C	D	15	A	B	C	D	20	A	B	C	D

BAŞARI TESTİ KAYNAKÇASI

Başlangıcından günümüze kadar büyük Türk klasikleri. (1987). (7. Cilt). İstanbul: Ötüken-Söğüt Yayıncılık.

Çatıkkaş, M.A. (2008). Şiirimizin Beyitler ve Mısralar Sözlüğü, (1. Baskı) İstanbul: Sütun Yayınları.

Çavuşoğlu, M. (1983). *Yahya Bey ve divanından örnekler*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Dilçin, C. (1997). *Örneklerle Türk şiir bilgisi* (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İpekten, H. (2005). *Fuzûlî hayatı sanatı- eserleri*, (5. Baskı), Ankara: Akçağ Yayınları.

Kurnaz, C. (2011). *Eski Türk edebiyatı*. Ankara: Berikan Yayınevi.

EK 4: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi Belirtke Tablosu**ESKİ TÜRK EDEBİYATI BAŞARI TESTİ BELİRTKE TABLOSU**

Belirtke Tablosu		Hedef Davranış Düzeyi						
Konular	Hedef Davranışlar	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Toplam
Metin unsurları	Klasik Türk şiirinin temasını bulur.	x	x					2
	Klasik Türk şiirinin konusunu belirler.				x			1
	Klasik Türk şiirinin yapı özelliklerini çözümler.				x			1
Ahenk unsurları	Klasik Türk şiirinin ahenk öğelerini belirler.		x	x				2
	Aruz vezninin özelliklerini kavrar.		x	x				2
Metin anlamı	İncelediği şiiri yorumlar.				x			1
	Klasik şiirleri günümüz Türkçesine çevirir.		x					1
Klasik Türk edebiyatı	Metnin hangi geleneğe bağlı kalınarak yazıldığını belirler.	x		x				2
	Farklı dönem metinlerini karşılaştırır.		x					1
Klasik şiir dili	Klasik Türk edebiyatına ait incelediği şiirlerin dil ve anlatım özelliklerini belirler.		x		x			2
	İncelediği metinde geçen Farsça tamlamaları Türkçe tamlamalara çevirir.		xx					2
Yazarlar	Yazar ve şairin fikrî ve edebî yönü hakkında çıkarımlarda bulunur.				x			1
Sözcük anlamı	İncelediği metinlerde geçen kelimelerin anlamlarını bağlamdan hareketle belirler.				x			1
Klasik Türk şiiri	Kaside türünün özelliklerini belirler.	x						1
	Toplam	3	8	3	6			20

EK 5: Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi Uzman Görüşleri Formu**ESKİ TÜRK EDEBİYATI BAŞARI TESTİ UZMAN GÖRÜŞLERİ FORMU**

Eski Türk Edebiyatı Metinlerinin Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Doğa ve Evren Temasına Ait “Mevsimler” Alt Teması Çerçevesinde Kullanılabilirliğinin İncelenmesi” adlı çalışmanın uygulanabilirliğini belirlemek için yürütülen eğitim durumlarının etkililiğini test etmek amacıyla 20 maddeden oluşan bir başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan testin kapsam ve içerik geçerliliğinin belirlenmesi için uzman görüşlerine ihtiyaç duyulmuş ve buna yönelik üç soru hazırlanmıştır.

Aşağıda sorular ve bir puanlama anahtarı verilmiştir. Başarı testindeki maddeleri ve belirtke tablosunu dikkate alarak bu soruları cevaplandırmanızı rica ederiz. Araştırmaya yapacağınız katkı için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Canan Nimet MERT DURAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Sorular	Puanlar		
	Evet, uygun/ilgili çünkü:	Hayır, uygun/ilgili değil, çünkü;	Kısmen uygun, çünkü;
Başarı testini oluşturan maddeler bilimsel açıdan doğru mu? (B)			
Başarı testini oluşturan maddeler konuyla ilgili mi? (K)			
Başarı testini oluşturan maddeler içeriği orantılı olarak yansıtıyor mu? (İ)			

Not: Test maddelerini aşağıdaki tabloyu kullanarak değerlendirebilirsiniz. Maddeleri kullanılabilir, kullanılamaz ve düzeltilerek kullanılabilir seçeneklerini işaretlediğinizde

bilimsel açıdan doğru ifadesi için (B), konuyla ilgili için (K) ve klasik Türk edebiyatı metinleriyle hazırlanmış ders içeriğini yansıtıyor için (İ) işaretleyiniz.

Not	Puanlar								
Mad	Madde kullanılabilir.			Madde kullanılamaz.			Madde düzeltilerek kullanılabilir.		
M1	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M2	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M3	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M4	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M5	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M6	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M7	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M8	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M9	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M10	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M11	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M12	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M13	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M14	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M15	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M16	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M17	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M18	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M19	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)
M20	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)	(B)	(K)	(İ)

EK 6: Eski Türk Edebiyatı Metinleriyle Hazırlanan Ders İçeriği

TEMA

DOĞA VE

EVREN

1)

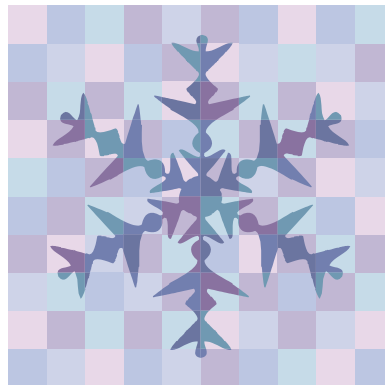
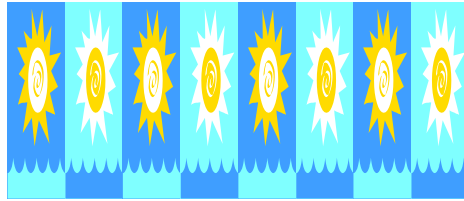
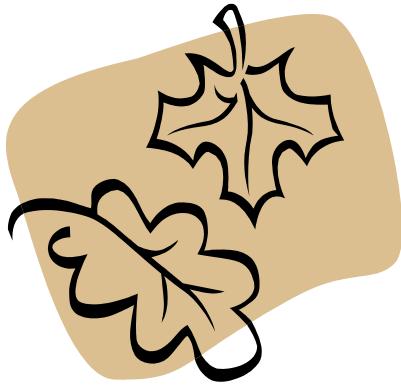
- Mevsimler olmasaydı hayatımızda ne gibi değişiklikler olurdu?

2)

- Seyahat etmeyi seviyor musunuz? Daha önce gezip gördüğünüz yerler neresidir veya en çok nereyi görmek istersiniz?

3)

- Eski Türk edebiyatı denilince aklınıza hangi kavramlar geliyor? Yazınız.
-

TEMA KAZANIMLARI
DİNLEME
1. Dinleme kurallarını uygulama
1.1. Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler. 1.4. Dinleme yöntem ve tekniklerinin kullanır.
OKUMA
1. Okuma kurallarını uygulama
1.1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır. 1.2. Akıcı biçimde okur. 1.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder. 1.4. Sözün ezgisine dikkat ederek okur. 1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme
2.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır. 2.2. Metnin konusunu belirler. 2.3. Metnin ana fikrini/ ana duygusunu belirler. 2.4. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler. 2.7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler. 2.8. Metindeki sebep-sonuç ilişkilerini fark eder. 2.11. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur. 2.13. Metne ilişkin sorulara cevap verir. 2.15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar. 2.18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder. 2.20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar. 2.24. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder. 2.25. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
3. Okuduğu metni değerlendirme
3.1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir. 3.2. Metni içerik yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme

4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
KONUŞMA
1. Konuşma kurallarını uygulama
1.1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar. 1.2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır. 1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar. 1.8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar. 1.10. Konuşmasında sebep-sonuç ilişkileri kurar. 1.11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkileri kurar. 1.12. Tekrara düşmeden konuşur.
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur. 2.5. Uygun yerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar. 2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder. 2.9. Dinleyicilerle göz teması kurar.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
3.1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar. 3.2. Konuşma metni hazırlar. 3.3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar. 3.11. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir. 3.12. Konuşma yöntem tekniklerini kullanır.
4. Kendi konuşmasını değerlendirme
4.2. Konuşmasını dil ve anlatım değerlendirir.
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce hayal ve izlenimlerini sözlü olarak ifade eder.
YAZMA
1. Yazma kurallarını uygulama
1.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder. 1.2. Düzgün, okunaklı ve işlek bitişik eğik yazıyla yazar. 1.4. Standart Türkçe ile yazar.

1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar. 1.8. Yazısında sebep-sonuç ilişkileri kurar. 1.9. Yazısında amaç-sonuç ilişkileri kurar. 1.10. Tekrara düşmeden yazar. 1.11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
2.1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar. 2.6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir. 2.10. Yazıya konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur. 2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.
3. Farklı türlerde metinler yazma
3.1. Olay yazıları yazar. 3.2. Düşünce yazıları yazar. 3.4. Şiir yazar.
5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder. 5.2. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
6.1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular. 6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.
EDEBİYAT
1. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini kavrama
1.1. Okuduğu eski Türk edebiyatı metninin dil ve anlatım özelliklerini belirler. 1.2. Eski Türk şiiri ile ilgili çıkarımlar yapar. 1.3. Farsça tamlamaların özelliklerini kavrar. 1.4. Okuduğu metinde geçen Farsça tamlamaları Türkçe tamlamalara çevirir. 1.5. Eski Türk şiirleri günümüz Türkçesine çevirir.
2. Şiirin Ahenk unsurlarını belirleme
2.1. Eski Türk şiirinin ahenk unsurlarını belirler. 2.2. Aruz vezninin özelliklerini kavrar ve verilen beyitleri aruz ölçüsüne uygun olarak işaretler. 2.3. Eski Türk şiirindeki söz sanatlarını bulur.

DİL BİLGİSİ
2.Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
2.5.İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar. 2.8.Edat, bağlaç, ünlemlerin işlevlerini ve cümleye kazandırdıkları anlam özelliklerini kavrar; bu kelimeleri işlevlerine uygun olarak kullanır.

ŞARKI (1. Metin)

DİNLEME

1. Dinleme kurallarını uygulama

1.1. 1.4.

OKUMA

1. Okuma kurallarını uygulama

1.3. 1.4. 1.5.

2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme

2.1. 2.3. 2.13. 2.18. 2.24.
2.25

3. Okuduğu metni değerlendirme

3.1. 3.2.

4. Söz varlığını zenginleştirme

4.3.

KONUŞMA

1. Konuşma kurallarını uygulama

1.1. 1.8. 1.10. 1.11.

2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma

2.2. 2.5. 2.7.

3. Hazırlıklı konuşmalar yapma

3.3. 3.12.

5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma 5.1.

YAZMA

1. Yazma kurallarını uygulama

1.1. 1.2. 1.4. 1.10. 1.11.

3. Farklı türlerde metinler yazma

3.4.

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

5.1.

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

6.2.

EDEBİYAT

1. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini kavrama

1.1. 1.2. 1.3. 1.4.

2. Şiirin Ahenk unsurlarını belirleme

2.1. 2.2. 2.3

DİL BİLGİSİ

3.

BİRİNCİ METİN

Ana Tema: Doğa ve Evren

Alt Tema: Mevsimler

Metnin Adı: Şarkı

Süre: 8 Ders Saati

➤ Öğrencilerinizin yazma becerilerini geliştirmek, farklı türde metinler yazabilmelerini sağlamak için 4. etkinliği yaptırınız. Yazım ve noktalama kurallarını dikkate almaları konusunda öğrencilerinizi uyarınız. (Y.1.1., Y.1.2., Y.1.4., Y.1.10., Y.1.11., Y.2.10., Y.2.12., Y.3.4, Y.5.1., Y.6.2.) Öğrencilerinize benzetme sanatı hakkında bilgi vererek zayıf olan herhangi bir nesnenin, varlığın ya da olayın daha güçlü olan başka bir şey benzetilmesine denildiğini belirterek örneklendiriniz. Öğrencilerinizden yazma becerilerini geliştirmek, farklı türde metinler yazabilmelerini sağlamak, duygu ve düşüncelerini yazarak ifade edebilmeleri amacıyla 6. Etkinliği yaptırınız.(Y.1.1., Y.1.2., Y.1.4., Y.1.5.,Y.2.6., Y.1.10., Y.1.11., Y.2.10., Y.2.12., Y.3.2., Y.5.1., Y.6.1. Y.6.2.)

4. **ETKİNLİK** Aşağıya bahar mevsiminden ya baharın ses yağıntılarından herhangi birini yazınız.

[illegible][illegible]

KONUŞMA

➤ Öğrencilerinize güzel konuşma, duygu ve düşüncelerini sözlü olarak ifade edebilme amacıyla 5. etkinliği yaptırınız. Konuşma kurallarını hatırlatarak sesini ve beden dilini etkili kullanarak duygu ve düşüncelerini sözlü olarak ifade etmesini sağlayınız. (K.1.1, K.1.8., K.1.10., K.2.2., K.2.5., K.2.7.,K.2.9., K.3.3., K.3.12., K.5.1.) Konuşma için sınıf mevcuduna uygun olarak süre belirleyebilirsiniz.

EDEBİYAT

- Öğrencilerinizin Farsça tamlamalar ile Türkçe tamlamalar arasındaki farkı kavramaları için 7. etkinliği yapmalarını sağlayınız. (E1.3., E1.4.) 7. etkinlik doğrultusunda öncelikle Türkçe tamlamaları (isim ve sıfat tamlamaları) hatırlatınız.

DİL BİLGİSİ

- Öğrencilerinizin metinde yer alan isim tamlamalarını bulmaları ve kavramaları için metinde yer alan isim tamlamalarını belirlemeleri ve cümlelerde boşluk bırakılan yerlere uygun noktalama işaretini getirmeleri için 8. etkinliği yapmalarını sağlayınız.(DB.3.5.)

7. **ÖZGÜNLEŞTİRİLMİŞ** tamlamalara ilgili örnekleri inceleyerek Osmanlı Türkçesiyle verilen tamlamaların anlamca ve yapı olarak günümüz Türkçesiyle eşleştiriniz.

Günümüz Türkçesinde tamlamaların kuruluşu	Osmanlı Türkçesinde tamlamaların kuruluşu
tamlayan+tamlandan	tamlayan+na
• denizin kenarı	• deniz-i denya
• Adem'in nesli	• nesihi Adem

a) ~~~~~	() gül bahçesinin gücü
b) ~~~~~	() güzelin süsü
c) ~~~~~	() yârin yüzü
d) ~~~~~	() kalenin rengi

(Yüksek/gülsu) suya yüz Gülsu: gül bahçesi)

8. **ÖZGÜNLEŞTİRİLMİŞ** metinde verilen boşluktan uygun noktalama işaretleri ile tamamlayınız.

ÇOBANLA YAHAN KIZÇILIĞI

Çobanın birine() kızlığını ortalığa götürmüştü. Bir de balıkcı ki hayranların arasına yahan kızlığını karıştırmış. Ağzı açını çıkarmamış. Akşam olunca hepsini alıp ağıla götürmüştü. Kızın gün bir direnme yapmış. Bu yüzden çoban() hayranlarını dışarı çıkarmamış() hepsini de içerde tutulmak zorunda kalmış.

Çoban, kendi kızlığını buhar anamı or vermüştü() ()/Ölmüşler yandı() () diye düşünmüştü. Yahan kızlığını ise kendisine bağlamış kapıyı açarak diye daha çok or vermüştü, oylan iyice bodelmiş()

Firmana geçiş hava dümdülden sonra hepsini alıp çayra çıkarmış() Yahan kızlığını da() düşünce yerlerinde duramayıp da() doğru kaçmışlar. Çoban()

(-)/Biri size o kadar iyi bakayım() bir bizi bırak da() kaçın() Byle mi() Ne kadar da sandık mıydık() ha() Değince kızlar döndü()

(-)/Biri de aradan onun için kaçmış() Biri daha düşün buldun, kaç yollar kızlardan da() bakarm() Ya yanan kaçarmış() daha yananı bulduran biri bide() onun yitirince bakarm() döndü()

(İsmail Gök, Tuncel ANCAÇ)

METİN VE ETKİNLİKLERDE YAPILAN ALINTILARIN KAYNAKÇASI

Macit, M. (2007). *Nedim hayatı, eserleri ve sanatı*, (3.Baskı), Ankara: Akçağ Yayınları.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1: <https://insanvesanat.wordpress.com/2011/06/02/eristi-nevbahar-eyyami-nedim/> adresinden 15/04/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 2: <http://www.ahgenglish.comFileUploadbs346577Resimspring.jpg> adresinden 03/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 3: <httpwww.oyunulkesi.net/orespiknikb.jpg> adresinden 03/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 4: <httpmysubh.comgaleri3223orman-haftasi-orman-ilkbahar-manzaralari-orman-ilkbahar-wallpaper-45-.html>,adresinden 03/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 5: <https://aysenurincekara.wordpress.com/ilginc-bilgiler/173-2/>, adresinden 03/03/2015 tarihinde alınmıştır

SEYAHATNAME (2. Metin)

DİNLEME

1. Dinleme kurallarını uygulama

1.4.

OKUMA

1. Okuma kurallarını uygulama

1.1. 1.3. 1.5.

2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme

2.1. 2.3. 2.4. 2.5. 2.13. 2.15.
2.20. 2.24.

3. Okuduğu metni değerlendirme

3.1.

4. Söz varlığını zenginleştirme

4.3.

KONUŞMA

1. Konuşma kurallarını uygulama

1.1. 1.5. 1.10.

2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma

2.2.

3. Hazırlıklı konuşmalar yapma

3.1. 3.3

4. Kendi konuşmasını değerlendirme

4.2.

5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

5.1.

YAZMA

1. Yazma kurallarını uygulama

1.2. 1.5. 1.8. 1.10. 1.11.

2. Planlı yazma

2.10. 2.12.

3. Farklı türlerde metinler yazma

3.1.

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

5.1.

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

6.1. 6.2.

EDEBİYAT

1. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini kavrama

1.1. 1.3. 1.4.

2. Şiirin ahenk unsurlarını belirleme

2.1. 2.3.

DİL BİLGİSİ

Anlatım bozukluklarını belirleme ve düzeltme

3.1.

İKİNCİ METİN

Ana Tema: Doğa ve Evren

Alt Tema: Mevsimler

Metnin Adı: Seyahatname

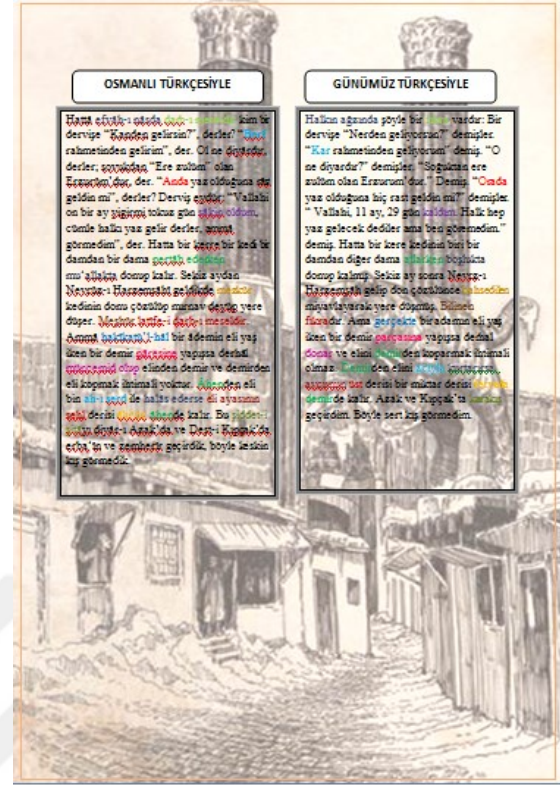
Süre: 8 Ders Saati

KONUHA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

- Yaşadığınız ilin ve bölgenin iklimi hakkında bilgi toplayınız. Bulduğunuz bilgileri görsellerle ve yazılı ve sözlü edebiyat ürünleriyle destekleyiniz. Bulduğunuz görselleri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız..
- Sınıftaki Türkiye haritasını inceleyiniz. Daha önce gezip gördüğünüz ya da gezmek isteyebileceğiniz şehirlerin coğrafi, kültürel, sosyal özelliklerini yaşadığınız şehir ile karşılaştırınız..
- Yazma etkinliği için öğrencilerinizden mevsimlerin özellikleriyle ilgili araştırma yapmalarını isteyiniz.

DERS ARAÇ GEREÇLERİ

Türkçe- Osmanlıca Sözlük, Türkçe Sözlük, Öğretmen Kılavuz Kitabı

DİNLEME

- Öğrencilerinizin metindeki vurgu, tonlama ve kelimelerin telaffuzunu kavramaları için örnek sesli okumayı siz yapınız.
- Örnek sesli okuma sırasında öğrencilerinizin sizi sessizce ve dikkatle dinlemelerini sağlayınız.(D.1.1., D.1.4.)

OKUMA

- Öğrencilerinize okuma yöntem ve tekniklerini hatırlatarak metni birkaç kez sesli okuma yöntemiyle okutunuz. (O.1.1., O.1.3., O.1.5.)

➤ Öğrencilerden metin içerisinde geçen kelime ve tamlamalardan anahtar kelime olabilecekleri belirlemelerini isteyiniz. (O.2.1.,O.4.3.) **(1. ve 2. Etkinlik)**.Öğrenciler anahtar kelimeleri belirlemeye çalışırken bu kelimelerin metnin vermek istediği düşüncenin taşıyıcı unsurları oldukları hususunda onları uyarınız. Öğrencilerin takıldıkları yerlerde onlara rehberlik ediniz. Anahtar kelimeler belirlendikten sonra öğrencilerden bunları önem sırasına göre yazmalarını isteyerek öğrencilerin anahtar kelimeler üzerinde düşünmelerini, karşılaştırmalar yapabilmelerini ve uygun tercihte bulunabilmelerini sağlayınız.

➤ Öğrencilere yukarıdaki metinde bir yere ait iklim özelliklerinin seyahatname türüyle anlatılmak istendiğini belirtiniz. Daha sonra, yazarın yurt içinde ve dışında yaptığı gezilerde gördükleri yerlerin ilgi çeken, değişik olan taraflarını, dikkate değer yönlerini yalın ve samimi bir anlatımla yansıttığı yazı türüne *seyahatname* denildiğini söyleyerek seyahatname yazı türü hakkında öğrencileri bilgilendiriniz. Bir başka yazarın iklimleri, mevsimleri bir şiirle, atasözü ya da hatıra türleriyle anlatabileceğini söyleyiniz. Öğrencileri seyahatname yazı türü hakkında bilgilendirdikten sonra Evliya Çelebi ile ilgili aşağıdaki bilgileri veriniz:

➤ Evliya Çelebi; 17. yüzyılda yaşamış, Türk seyahat edebiyatının en büyük ismidir. En büyük eseri 10 ciltten oluşan Seyahatname'dir. Bu eserinde gezdiği yerlerle ilgili olarak gözleme dayalı ayrıntılı bilgiler vermiştir.

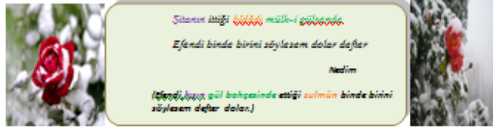
Oldukça sade bir dil kullanarak hikâye etme yöntemini kullanan yazarın üslubu oldukça çekicidir. Çelebi'nin Seyahatname'si tarih, coğrafya, sanat tarihi, folklor ve sosyoloji ilimleri açısından zengin bir kaynaktır.

Metni anlamaya yönelik öğrencilere aşağıdaki soruları yöneltiniz.

1. Metinde Erzurum'un iklimi hakkında hangi bilgiler verilmektedir?
2. Yazar Erzurum hariç hangi diyarları gezmiştir?
3. Erzurum'un iklimiyle ilgili hangi fıkralara anlatılmaktadır? Bu fıkralarada vurgulanmak istenen şey nedir?
4. Metindeki abartmaları(mübalağaları) gösterip açıklayınız.(O.2.2., O.2.13., O.2.15., O.2.18., O.3.2.)

Öğrencilere yukarıdaki soruları yönelttikten sonra eski Türk edebiyatında şairlerin duygularını iki mısralık birimler hâlinde anlatmak istediklerini, bu iki mısradan oluşan birime ise beyit denildiğini belirtiniz. **3. etkinlikte** eski Türk edebiyatı döneminin önemli şairlerinden biri olan Yahya Bey'in bir beytinin yer aldığını bildiriniz. Öğrencilerden beytin o dönemde kullanılan Osmanlı Türkçesiyle yazılmış hâline dikkat edip renklendirmelerden de faydalanarak beyti anlamalarına yardımcı olunuz.(O.2.24.)

Öğrencilerinizden harflerle kodlanan beyitleri okumalarını ve beyitlerin anlamlarını göz önünde bulundurarak **5. etkinlikteki** resimlerle ilişkili olan beyitleri yazmalarını isteyiniz. (O.2.3.)

Edinlik 7. Yukarıdaki Nedim'e ait dizeleri inceleyiniz. Daha sonra aşağıdaki "Konuşmaya Hazırlık Formu"nu dikkate alarak arkadaşlarınıza konuyla ilgili kısa bir konuşma hazırlayınız.

Konuşmaya Hazırlık Formu

Konuşma konum	
Konuşma süresi	
Konuşmamın ana fikri	
Konuşmamı destekleyici yardımcı fikirler	
Konuşma konusu hakkında bildiklerim	
Konuyla ilgili olarak araştırmam gereken hususlar	
Araştırmam için başvurabileceğim kaynak ve kişiler	
Konuşma sırasında kullanmam gereken materyaller	
Konuşma planım	

- tamamlamalarını isteyiniz. (Y.1.2., Y.1.5., Y.3.2., Y.5.1., Y.6.1., Y.6.2.)
- Öğrencilerden **10. etkinlikte** verilen görselleri incelemelerini isteyiniz. Daha sonra öğrencilerin incelemiş oldukları bu resimlerden birini seçmelerini isteyiniz. Algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmek için öğrencilere görsellerle ilgili sorular yönelterek duyularla yazma yöntemiyle onlardan seçtikleri fotoğrafla ilgili izlenimlerinden hareketle bir deneme yazmalarını isteyiniz (Y.1.5., Y.1.10., 2.10., 2.12., Y.3.2., Y.5.1.)

YAZMA

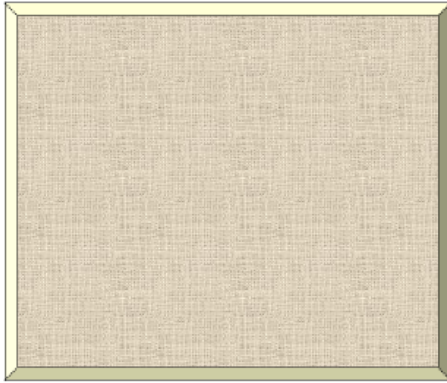
- Konuya hazırlık bölümünde öğrencilerinizden yaşadığınız ilin ve bölgenin iklimi ile ilgili bilgi toplamalarını istemiştiniz. Yapılan araştırmaları kontrol ediniz. Öğrencilerinizin araştırmalarında edindikleri bilgileri de dikkate alarak "doğada değişimler olmasaydı ne olurdu?" sorusunu yönelterek bir an için kendilerini sadece tek bir mevsimin yaşandığı bir ülkede yaşadıklarını düşüncelerini ve bu durumda hangi duyguları yaşadıklarını arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız. Daha sonra **9. etkinlikte** hazan mevsimiyle ilgili verilen yarım bırakılmış metni kendilerinin

Edinlik 9. Aşağıdaki metni okuyarak metinde ele alınan duygu ve düşünceleri kendi düşüncelerinizle pekiştirerek tamamlayınız.

"Prombe Hayallere ayatların yarı barmadığı bahar ve uçan yas ayatlarından sonra ayatların tolar göçölde Tomas ömre başladığı ilk aydır Eylül.. Maximinin insan hayatıyla bazar yolları vardır. Çocuklukta göçölde insan hep hayal kure: "şöyle yapam, böyle yapam..," göçölde Yas mevsimi insanın algınlık dönemine bazar. Bu dönemde birkalem düşüncelerini göçöldeyim.. palaz. Sen bahar ve aklı kapı yalınadığı, yeni yılın sonunu göçöldeyim.. barmadığı, dalar bu dönemde barmadığı. Bu yazdan göç, husun mevsimidir. Bir başla dayla 'ajir ajir' okuyan medivinde dolaların göçölde bir yığın yaprakla dolduğu bir mevsimdir hazan.. Bahardan ve yazdan sonra gelen husun.."

Etkinlik 10. Yukarıdaki resimleri inceleyiniz. İçlerinden birini seçiniz. Daha sonra seçtiğiniz resmin içinde çağrışımdaki duygulardan yola çıkarak aşağıdaki kutucuğa bir deneme yazınız.

EDEBİYAT

➤ Öğrencilerinizin klasik Türk şiirinde kullanılan aruz ölçüsünün özelliklerini kavramaları ve Klasik şiirin dil, anlatım özelliklerinin belirlenmesi amacıyla şiirde ölçüyle ilgili açıklamalar ve örneklerden sonra öğrencilerin “Yazın-Kışın” şiiriyle Bakî’nin kasidesinden alınan bir beytini okumalarını sağlayarak her iki nazım şeklini karşılaştırmalarını, şiirler arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemelerini isteyiniz (**Etkinlik 4.a.**). (E.1.1.,E2.1., E.2.2.) Daha sonra öğrencilerden “Yazın-Kışın” şiiriyle Bakî’nin kasidesinden alınan beyit arasında yapmış oldukları karşılaştırmadan yola çıkarak her iki nazım şekliyle ilgili düşüncelerini verilen kutucuğa yazmalarını isteyiniz (**Etkinlik 4.b.**) (E1.1., E.2.1.,E 2.3.)

➤ Klasik şiirin dil, anlatım özelliklerinin belirlenmesi amacıyla **8. etkinliği** yaptırınız. (E.1.1.)

➤ Öğrencilerinizin Osmanlı Türkçesinde sıkça kullanılan “bî, lâ” ve “nâ” olumsuzluk eklerinin işlevini kavramaları amacıyla onlara **11. etkinliği** yaptırınız.(E.1.1.)

➤

➤ Öğrencilerinizin Farsça tamlamaların kuruluş özelliklerini kavramalarını sağlamak amacıyla aşağıdaki tamlamaları tahtaya yazınız.

ab-ı hayat

zülfi yar

beyaz-ı berf

➤ Farsça tamlamaların Türkçeye çevrilmiş hâllerini karşılarına yazınız.

hayat suyu

yarın saç

kar beyaz

➤ Farsça tamlamalarda önce tamlanan, sonra tamlayan geldiğini ve bunların Türkçeye çevrilirken yer değiştirdiğini belirtiniz. (E.1.3., E.1.4.) Öğrencilerin Farsça tamlamaların özelliklerini daha iyi anlayabilmesini sağlamak üzere **12. etkinliği** yaptırınız.

➤ Daha önceki bölümlerde öğrencilere şiirde aruz, hece ve serbest ölçüyle ilgili gerekli bilgiler verilmişti. Öğrencilere kutucuklar

4.b. "Yazın-Nisan" şiiriyle **Şeyhîşîh** kasidesinden alınan beyit arasında yazma addediğiniz karşılaştırmadan yola çıkarak her iki nazım şekliyle ilgili düşüncelerinizi aşağıdaki kutucuğa yazınız.

Düşünceleriniz

...

Edinlik 8 Aşağıdaki örnek şiirleri inceledikten sonra aşağıdaki cümlelerin sonuna uygun şiir numarasını giriniz.

1. Şiir

Şeyhîşîh ömür biten, bir uzun **şeyhîşîh** olur.
Yagmek, cidek ve kuy dağdır, **şeyhîşîh** olur.
Mevsim boyunca kendini hissettirir **şeyhîşîh**.
Ateş bu dağdağlarla uğulduz dömiz ve dağ
(Yahya Kemal Beyzade)
Şeyhîşîh, **şeyhîşîh**, **şeyhîşîh** Dajdağ: selaz
şeyhîşîh, **şeyhîşîh**

2. Şiir

Aldanma inen **şeyhîşîh** bakanma Mendi
Bir gün eniş **şeyhîşîh** bakan
(Mendi)
(Mendi, bakanma ömürün öldürme, bir gün **şeyhîşîh** nişgahın enişmek, bilyemem.)

- ✦ Şiir ana vatanıyla yazılmıyor. ()
- ✦ Şiir günümüz Türkçesiyle yazılmıyor. ()
- ✦ Şiirde beyit kullanılmıyor. ()
- ✦ Şiirde insan ömür sonbahar benzetilmiştir. ()
- ✦ Şiirde hoca elçisi kullanılmıyor. ()
- ✦ Şiirde insanların bir gün yazılancağı belirtilmiştir. ()
- ✦ Şiirde yair uyandı bulunmamıştır. ()
- ✦ Şiirde Osmanlı Türkçesi kullanılmıyor. ()

Edinlik 13. Aşağıda size verilen dört kümedirini uygun ilçü birimleriyle eşleştiriniz ve karşılarına niçin onu seçtiğinizi yazınız.

Ey gönül, gel şeyhîşîh şeyhîşîh şeyhîşîh Can trajikdir adımı bu düm düm şeyhîşîh	Şeyhîşîh
Dalgaların boyuk, Dalgaların şeyhîşîh boyukta. Siz şü Ota Aya'dan ben Uyuzunuz, uyuzunuz, Siz şeyhîşîh bu boyukta.	Şeyhîşîh
Uyuzar kuy şeyhîşîh şeyhîşîh Uyuzar şeyhîşîh şeyhîşîh	Şeyhîşîh

Şeyhîşîh

Şeyhîşîh

Şeyhîşîh

Edinlik 14. Şiirde ilçü kullanmanın şiir kasmı değer sizce nedir? Arayarak yazınız.

.....

METİN VE ETKİNLİKLERDE YAPILAN ALINTILARIN KAYNAKÇASI

Dağlı, Y. (2012). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi seyahatnamesi*. İstanbul: YKY.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1: http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20DILI/sha_celebi.htm, adresinden 18/05/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 2: <http://www.liseedebiyat.com/metn-ncellemes/2378-ehzade-mustafaya-mersyetalicali-yahya.html>, adresinden 18/05/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 3: <http://blogcuzehra.blogcu.com/yapraklar-neden-sararir/16183940>, adresinden 18/05/2015 tarihinde alınmıştır.

HER MEVSİM AYRI GÜZEL (3. Metin)

1. Dinleme kurallarını uygulama

1.1. 1.4.

OKUMA

1. Okuma kurallarını uygulama

1.3. 1.4.

2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme

2.1. 2.2. 2.3. 2.7. 2.13. 2.15.
2.18.

3. Okuduğu metni değerlendirme

3.1. 3.2.

4. Söz varlığını zenginleştirme

4.1. 4.3.

KONUŞMA

1. Konuşma kurallarını uygulama

1.1. 1.2. 1.5.

2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma

2.5. 2.9.

3. Hazırlıklı konuşmalar yapma

3.1. 3.2. 3.3. 3.12.

5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

5.1.

YAZMA

1. Yazma kurallarını uygulama

1.2. 1.5. 1.8. 1.9. 1.10 1.11.

2. Planlı yazma

2.10.

3. Farklı türlerde metinler yazma

3.1.

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

5.1. 5.2.

6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama

6.1. 6.2.

EDEBİYAT

1. Şiirin dil ve anlatım özelliklerini kavrama

1.1. 1.2.

2. Şiirin ahenk unsurlarını belirleme

2.1. 2.2. 2.3.

DİL BİLGİSİ

Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

2.8.

3. **ETKİNLİK:** Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Anne, çocukların dışında sınıfa girme hakkı için izin vermiyor?

2. Çocuklar tiyatro oynamaya nasıl karar veriyor? Açıkla yazın.

[illegible]

3. Çocuklar kıyafet seçiminde renkleri neye göre belirlemişlerdir? Sizce çocuklar renkleri doğru seçebilmiş midir?

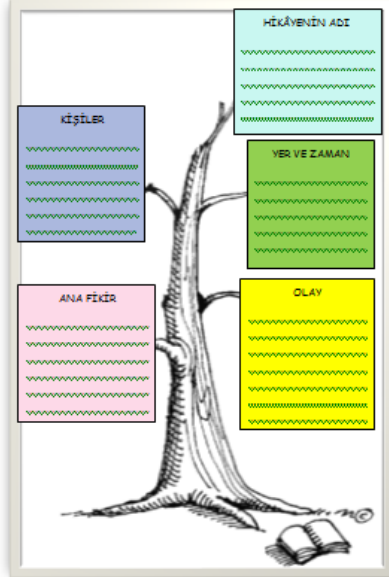

4. Darçaya göre, ilkbahar gelince değışide ne gibi değıyiklikler olmaktadır?

5. Bununla ilgili yazdığınız editoryal nedir? Siz de bu konuyu tartışıyor musunuz? Neden?

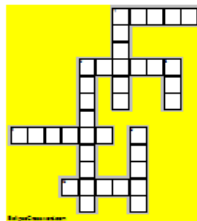
[illegible]

4. ETKİNLİK *Aşağıdaki kelimeye kartlarca tanımlayınız.*

5. ETKİNLİK: Araştırma metinde anlatılanlara neler eklemek isterdiniz, yazınız. Mevcut size çağrışımlarından hareketle bir resim çizeriz.

2. ETKİNLİK (Aşağıda verilen bulmacaya çözümler bulduğunuz kelimeleri diğer cümlede kullanun.)

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. SEVİNGİLİ
2.SÜSLENMEK
3. RÜZGÂR
5.YAPRAK

SOLDAN SACA

- 1.SONEBAHAR
2.ALTIN İŞLEYEN
4.GÜL BAĞÇESİ
5.SICAKLIK

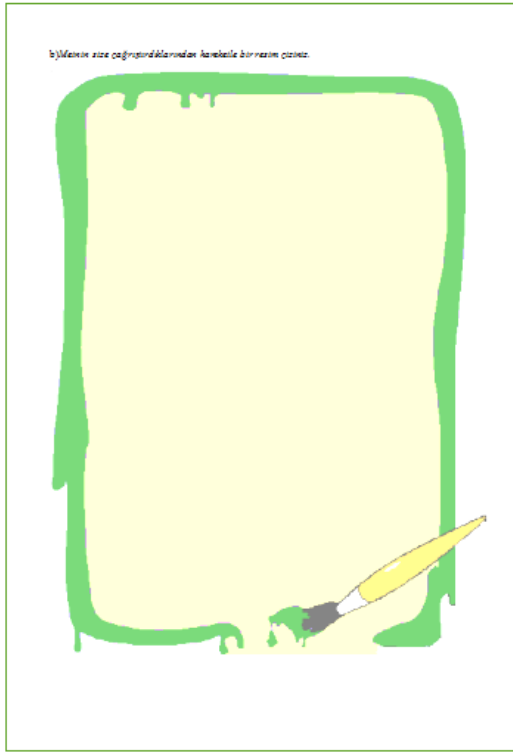
CÜMLELEŞİMİ

1
2
3
4
5
6
7
8

[illegible]

ÖZET Bu çalışmada, öğrencilerin öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili algılarının, öğretmenlerin görüşlerinin ve öğrencilerin öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili algılarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışma, bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri için bir anket uygulanmış ve öğrencilerin öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili algıları için bir anket uygulanmıştır. Öğretmenlerin görüşleri, öğrencilerin öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili algılarına göre değerlendirilmiştir. Sonuçlar, öğretmenlerin görüşleri ile öğrencilerin öğrenme ve öğretme süreçleri ile ilgili algılarını karşılaştırmak için kullanılmıştır.

KONUŞMA

- Öğrencilerinize konuşma kurallarını hatırlatınız. Öğrencilerinizden 5. Etkinlikte görsellerden birini seçerek arkadaşlarına beş(5) dakika içerisinde o görsel ile ilgili bir konuşma yapmasını isteyiniz.

(K.1.1., K.1.2., K.1.5., K.1.12., K.2.5., K.2.9., K.3.11., K.3.12., K.5.1.)

YAZMA

- Öğrencilerinize yazma kurallarını hatırlatarak onlardan 6. Etkinlikte verilen metinden hareketle konuyla ilgili duygu ve düşüncelerini anlatan bir metin oluşturmalarını isteyiniz. Yazılarına uygun bir giriş yapmalarını, etkili bir başlık bulmalarını, uygun yerlerde söz sanatlarından (benzetme, kişileştirme vb.) yararlanmalarını ve yeni öğrendikleri sözcükleri de yazılarında kullanmalarını sağlayınız. (Y.1.1., Y.1.2., Y.1.5., Y.1.8., Y.1.9., Y.1.10, Y.1.11, Y.3.1., Y.5.1., Y.5.2., Y.6.2.,) Öğrencilerinizden metni oluşturduktan sonra metnin çağrışımından hareketle bir resim çizmelerini isteyiniz.

METİN VE ETKİNLİKLERDE YAPILAN ALINTILARIN KAYNAKÇASI

Canım, R. (2014). *Divan edebiyatında türler*. Ankara: Grafiker

Dilçin, C. (1997). *Örneklerle Türk şiir bilgisi* (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kurnaz, C. (2011). *Eski Türk edebiyatı*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Levent, A. S. (1980). *Divan edebiyatı*. İstanbul: Marmara Kitap.

Macit, M. (2007). *Nedim hayatı, eserleri ve sanatı*, (3.Baskı), Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, A.N. (1992). *Necatî Beg divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, A.N. (1992). *Ahmet paşa divanı*. Ankara: Akçağ yayınları.

Tural, S. (1995). *Türk kültüründe nevrüz uluslararası bilgi şöleni (sempozyumu) bildirileri (Ankara, 20-22 mart 1995)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel 1: <http://www.renklinot.com/soru-cevap-2/surekli-ayni-mevsimi-yasayan-ulkeler-hangileridir.html>, adresinden 19/02/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 2: http://tr.clipartlogo.com/premium/detail/ice-skating-boy-winter-on_116580928.html, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 3: http://www.123rf.com/photo_34295900_stock-vector-ice-hockey-player-in-action-set-with-hockey-player-in-three-different-positions-vector-illustration-.html, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 4: <http://cm2bndl.eklablog.com/second-jour-de-voyage-a119769144>, adresinden 06/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 5: <http://www.dreamstime.com/stock-photo-winter-games-image2967360>, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 6: <https://www.pastemagazine.com/articles/2015/10/10-autumn-games-for-your-virtual-leaf-peeping.html>, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 7: <http://www.eslam.de/begriffe/n/nedim.htm>, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 8: <http://atolyeceres.com/atolyeler/felsefe-soylesileri.html>, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

Görsel 9: <https://yukarikayalar.wordpress.com/2009/01/22/aslan-ve-sivri-sinek/>, adresinden 10/03/2015 tarihinde alınmıştır.

EK 7: Erzurum Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünden Alınan İzin Belgesi

**T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 36648235/605/2402840 01.03.2016

Konu: Araştırma İzni
Canan Nimet MERT DURAN
Kenan ALTUN
Musa MERCAN

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 23/02/2016 tarihli ve 1600047336 sayılı yazınız.
b) 18/02/2016 tarihli ve 1600042654 sayılı yazınız.
c) 18/02/2016 tarihli ve 1600042696 sayılı yazınız.

Üniversiteniz, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Canan Nimet MERT DURAN, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Kenan ALTUN ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Musa MERCAN'ın tez çalışmaları kapsamında ilimiz okullarında araştırma yapma isteklerini kabulüne ilişkin 26/02/2016 tarihli ve 2264817 sayılı onay yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Turan BAĞAÇLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Ekler : Onay ve Ekleri

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM

Ayrıntılı bilgi için: Çiğdem İBİPİR Şişli

FORM:2	
T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü	
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU	
ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Canan Nimet MERT DURAN
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Yakutiye İlçesi Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulu
Araştırmanın konusu	Altıncı Sınıf Türkçe Dersi Mevsimler Alt Temasının Eski Türk Edebiyatı Metinleri İle Öğretiminin Başarı, Tutum ve Kalıcılığına Etkisi
Üniversite / Kurum onayı	Kurum Onayı İle
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Araştırma Önerisi
Veri toplama araçları	Eski Türk Edebiyatı Başarı Testi, Öğrenci Görüşme Formu
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2012/13 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın kabulüne karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhalef Üyenin Adı ve Soyadı	
KOMİSYON	
25.02.2016 Komisyon Başkanı Çiğdem HOPUR Şube Müdürü	Üye Tunç AĞAVER
	Üye Mesut ARAS

ÖZGEÇMİŞ

1988 yılında Samsun/Vezirköprü’de doğdu. İlköğretim ve ortaöğretimini Samsun’da tamamladı. 2007 yılında başladığı Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünü 2011 yılında tamamladı. 2013 yılında Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans öğrenimine başladı. Şu an Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Evlidir.

Canan Nimet MERT DURAN